

Revolver

SEPTEMBER-NOVEMBER 96 ŠT. 21
500 SIT

LJUBA PRENNER

ILGA KONFERENCA

GASPER TIČ

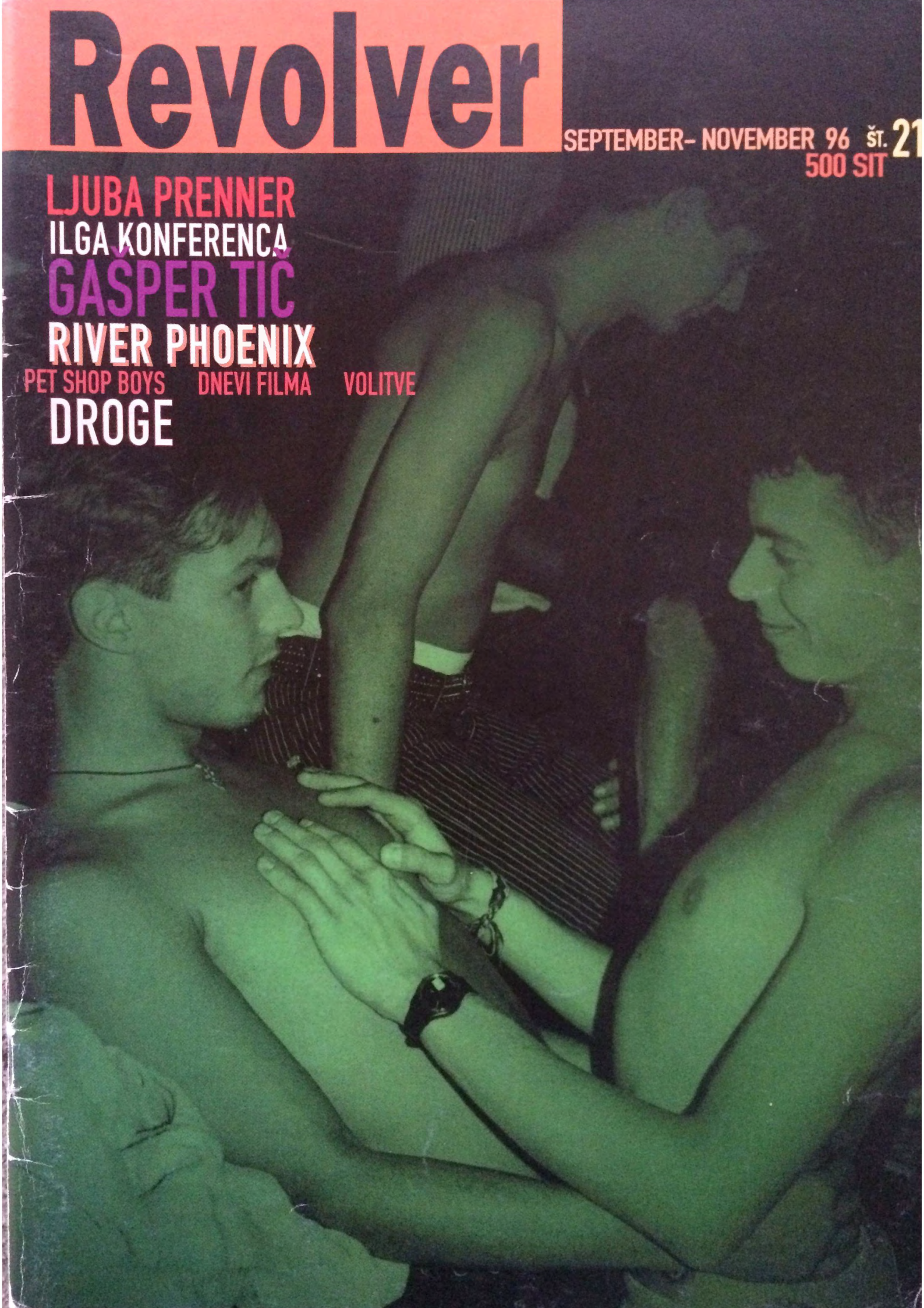
RIVER PHOENIX

PET SHOP BOYS

DNEVI FILMA

VOLITVE

DROGE

galfon

TELEFON
ZA LEZBIJKE
IN GEJE

061-1324089

od 19.00

do 22.00

INFORMACIJE, NASVETI, PODPORA, POMOČ

Pred nami so državnozbornske in predsedniške volitve, za nami pa dobrega pol ducata let demokracije. Propad komunizma je odpel ovrtnik novim družbenim gibanjem, obenem pa omogočil vrnitev starih ortodoksnih ideologij. V poznih osemdesetih je gej in lezbično gibanje v okrilju politične alternative, subkulture, služilo ali celo bilo izrabljeno za rušenje komunizma. Pravičnega plačila seveda ni bilo: eni so si pograbili tovarne, denacionalizirali zemljo in nepremičnine, drugi pa smo (tudi malo po lastni krivdi) zviseli z majhno pisarno, pokvarjenim računalnikom in celim kupom volonterskih projektov. Prva slovenska ustava je potihoma pozabila, da imamo tudi geji in lezbijke svoje pravice. Prejšnja zagnanost in razumevanje homoseksualnosti sta naenkrat izpuhtela, nastala je mučna tišina, podkrepljena z miselnostjo češ, dajte pedrom kak tolar, samo tiho naj bodo. Res pa je, da ni manjkalo primitivnih in ciničnih izjav - spomnimo se samo socialdemokratnje Angelce Žerovnik, za katero je homoseksualnost stvar socialne patologije.

Tudi nekatere civilne institucije nikakor niso zmogle niti najosnovnejše tolerance; homoseksualci naj bi bili mrtva veja na drevesu življenja, meni nekdanji predsednik zdravniškega društva dr. Anton Dolenc.

Nacionalna televizija se je ustavila pri dveh ali treh gej filmih, nekoliko več prožnosti je pokazala POP TV, ki je letošnjo konferenco ILGA prikazala kot dogodek dneva. Redakcija kronike časopisa Delo meni, da so geji nesramni posiljevalci, ki jim nikakor ne smemo dovoliti porok.

V teh ne ravno rožnatih razmerah je pravzaprav presenetljivo, da je parlamentu vendarle uspelo sprejeti nov kazenski zakonik, ki preprečuje tudi na spolni usmerjenosti osnovano diskriminacijo.

VOLITVE

In tako smo spet v predvolilnem času, v času, ko se politiki preoblečejo v prijazne dedke in delijo otrokom bonbončke. Pa pogledjmo, kaj so za nas storile stranke in kaj nam obljublja. Združena lista socialnih demokratov (ZLSD) ima v svojih programskih smernicah nakakšno univerzalno deklaracijo o toleranci, kamor smo vključeni tudi geji in lezbijke. Stranki pripada Sonja Lokar, ki je nedvomno politik z zaslugami za gej in lezbično skupnost. Liberalno demokratska stranka (LDS) ima v svojih programskih smernicah prav tako določila o enakopravnosti gejev in lezbijk, stranka je bila pobudnica kar nekaj zakonov, ki bi izboljšali status gej skupnosti. Slovenske ljudske stranke (SLS) geji na zanimajo oziroma je eksplicitno zavrnila kakršno koli sodelovanje z gej skupnostjo. Socialdemokrati Slovenije (SDS) nimajo posebne politike do gejev in lezbijk, se pa zavzemajo za njihov enakopravni družbeni status. Ne gre pa pozabiti, da v to stranko spada znana homofobinja Angelca Žerovnik.

Tudi Slovenski krščanski demokrati (SKD) menijo, da gejem in lezbijkam pripada enakopravno mesto v družbi, pomisleke pa imajo pri vprašanju družine in posvojitve otrok.

Slovenska nacionalna stranka (SNS) je prepričana, da moramo biti geji in lezbijke na vsak način enakopravni s heteroseksualci in nas svari pred klerikalci.

Kar se tiče naših najvišjih predstavnikov oblasti, je stanje še bolj žalostno.

Jože Školjč sicer vedno pošlje namestnika ali pa vsaj opravičilo za svojo odsotnost, Janez Drnovšek pa samo skrivnostno molči. Mišan Kučan in njegov štab geje in lezbijke zavestno ignorirata (ne pozabimo, da ima Kučan sicer dovolj časa, da slavnostno otvori vsak vaški kolovoz, za mednarodno konferenco ILGA pa je zadržan). Kučan je izrecno odklonil intervju za Revolver.

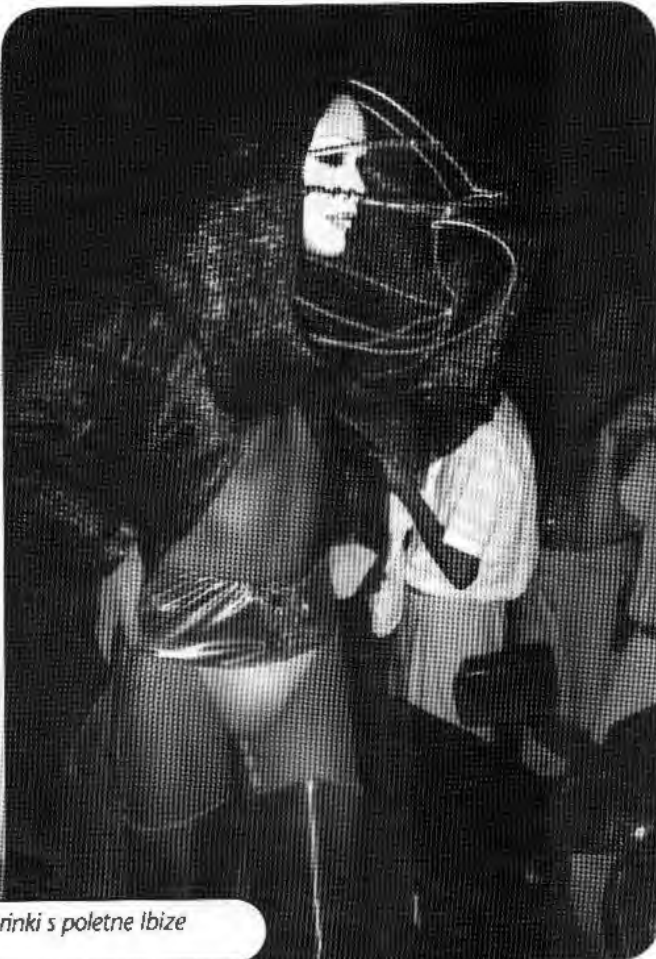
Tako, volitve bodo, delavcem se bo spet obljubljalo plače, upokojencem zastoj avtobus, študentom zrezke in tudi geji in lezbijke bi si lahko iztržili kako obljubo o na primer porokah. Kot pa poznam slovensko politično sceno, se mi nekako zdi, da bodo delavci tudi po volitvah ostali brez plač, upokojenci z morda nekoliko cenejšo mesečno vozovnico, geji in lezbijke pa morda s kakšno mini subvencijo bog vedi katerega ministrstva - morda ravno za Revolver, ki mu grozi finančni zlom.

Kljub temu je na nas, da na Martinovo nedeljo, 10. novembra, stopimo do tiste strašljive, udarniško zgrajene krajevne skupnosti, ali pa do ne kaj dosti okusnejše osnovne šole v bližini in volimo nekoga, za katerega vemo, da nam je vsaj potihoma naklonjen. Ne nasedajmo praznim obljubam, vemo, kdo je za nas že kaj storil in kdo nam je prižigal grmade - in to ne samo metaforično, tudi stvarno v nekoliko

B.Š. bolj oddaljeni preteklosti. Odločitev je naša!

utrinki s poletne lbize

4 POLITIKA O NAS

6 DOM IN SVET

**12 INTERVJU:
GASPER TIČ**

**16 PORTRET
LJUBA PRENNER**

21 GEJI IN DROGE

**23 FOTO
MANJA ZORE, FRENK FIDLER**

27 FILM

30 RIVER PHOENIX

**34 POSTMODERNIZEM IN
UMETNOST IDENTITETE**

36 IGLYD KONFERENCA

40 SEKS PRIROČNIK

44 PET SHOP BOYS

Roza klub je organizacija, ki skuša pokrivati široko področje homoseksualnosti - tako moške kot ženske. V juniju 1990 so jo ustanovili člani Škucove sekcije Magnus in članice Škucove sekcije LL. Naš naslov je: Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana (IV.nad., soba 404), tel. 061.1324.089 (ob torkih in četrkih med 12. in 13. uro), fax 061.329.185.

Roza disko, K4, Kersnikova 4, vsako nedeljo od 22. do 4. ure,
Revolver, revija s homoerotičnim nabojem

Konzulat - klub v bivši vojašnici na Metelkovi (hiša Lovci); klubsko vzdušje, nastopi, razstave, pogovori... (od srede do nedelje po 20.00)

Kontakt - navodila in obrazec v Revolverju

GALfon - vsak dan od 19.00 do 22.00; pogovori, informacije, nasveti, pomoč, vse o aidsu...

Projekti: zloženka varnejši seks; klubi po Sloveniji; pogovorna srečanja mladih

12. dnevi gejevskega in lezbičnega filma, 1.-8.12. v Kinoteki

Magnus - gay sekcija pri ŠKUCu

LL - lezbična sekcija pri ŠKUCu: informator Pandora, pogovori, srečanja, izleti, rekreacija

AIDS FOND - za pomoč seropozitivnim (prispevke nakažite na ŽR ŠKUCa: 50101-678-52011, s pripisom Aids fond. Hvala.)

Projekt Plus - za pomoč okuženim, obolelim ter njihovim prijateljem...

sorodne organizacije

SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja: 061.97.82, 061.441.993 - je prav tako odprt za težave, stiske lesbijk

Ženska svetovalnica - tel. 133 05 89 (14.00 - 16.00)

Kasandra - lezbično feministična skupina (Lovci - levo)

REVOLVER, revija za kulturna in politična vprašanja (revija s homoerotičnim nabojem). ISSN 1318-2668. Izhaja četrtletno. Cena posamezne številke je 500 SIT. Založnik: ŠKUC, Kersnikova 4, Ljubljana. Odgovorni urednik: Brane Mozetič. Sourednica: Suzana Tratnik. Naslov uredništva: Revolver, Kersnikova 4, 1000 Ljubljana, tel.+386 61 1324.089, fax: 329.185. Oblikovanje in postavitev: Boštjan Lisec. Tisk: Grafična delavnica ČUK, Postojna. © Revolver, 1996. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov revije je dovoljen samo s pismenim privoljenjem založnika. Pridržujemo si pravico do objave pisem, fotografij ali člankov, prispelih na uredništvo. Mnenja avtorjev v reviji so njihova osebna in ne izražajo vselej stališč uredništva. Objava piscev, fotografov, modelov, reklamerjev ali drugih oseb in organizacij ne izpričuje njihove seksualne usmerjenosti. Prispevki v reviji niso honorirani. Po mnenju Urada za informiranje sodi revija med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Ta številka je izšla ob pomoči OSI - Zavoda za odprto družbo.

ANSCHLUS

"you can't fire me because I quit
throw me in the fire and I won't throw a fit"

Nirvana
("Scentless Apprentice" z MC "In Utero")

Homoseksualnost je izključena vsebina. Akcije gejevskih in lezbičnih gibanj so akcije za socializacijo homoseksualnosti, za njeno vključitev v sistem pozitivnega družbenega vrednotenja. *Vključevanje* je nasploh temeljni etični pojem, na katerem modernistične družbe gradijo svoj politični in kulturni sistem: je slogan, ki ga za utemeljevanje svoje politike uporablja populizem, in je hkrati geslo manjšinskih skupin pri podiranju njihove marginalizirane pozicije. Je lahko pojem, ki zanika in briše partikularne pripadnosti ter jih pregnete v ideološki amalgam, in je hkrati lahko pojem, ki vztraja pri eroziji družbene kohezije ter razkrojevanju utrjenih, hegemoničnih socialnih utrd. Kot močna referenca humanističnega diskurza je tako pojem vključevanja lahko predstavljen ali berljiv na več načinov, problematiziran ali samoumeven na več nivojih in je zato tudi toliko bolj podvržen nerefektiranemu podajanju in sprejemanju njegovih vsebin ali manipulativni retoriki. Gre torej za zgodbo o tem, kako ne izključevati.

V obdobju in prostoru, kjer je gejevska in lezbična populacija - po raziskavah javnomnenjskih predsodkov - na najvišjem rangi izpričane nestrpnosti, se je predsednik republike **Milan Kučan** izognil izoblikovanju jasnega stališča do homoseksualnosti. Štirje odstotki ljudi izzovejo mržnjo šestdesetih odstotkov sodržavljancev in sodržavljank. V kakšni meri je to potemtakem problem manjšine oziroma obrobno vprašanje: do katerega odstotka populacije se lahko povzpne javnomnenjski srd, da bodo nosilci formalne politične etike reagirali. Ampak aktualnemu nezapopadanju politične kulture in umevanju politiškega marketinga s strani oblastnih struktur je bližja druga razlaga predsednikovega manka mnenja: rizično je dati mnenje o temi, s katero bolj ali manj intenzivno živijo štirje odstotki populacije, do katere pa šestdeset odstotkov prebivalcev izraža negativna in odklonilna stališča. Če bi predsednik dal pozitivno mnenje, bi morda tvegali volilni minus tistih *nezanemarljivih šestdeset odstotkov volilne mase*; če bi dal negativno mnenje, bi država tudi deklarativno zletela v inkvizicijski vek. Potem je tu še umetnost diplomacije, ki se ji morda tokrat lahko dobrohotno reče molk: *molk diplomacija* je ob primeru, ki izzove nestrpnost šestdesetih odstotkov prebivalstva, ignoranca, ob primeru izogibanjih štirih odstotkov pa izključevanje. Izključevanje na podlagi večinskega mnenja oziroma vključevanje na podlagi redukcije je na osebni nivoju konformizem, na političnem pa fašizem.

Kje se torej konča prevlada moči in kje začne oblast kot izvajanje samovoljnih prioritet. Na podlagi kakšnega vključevanja je v sistemih razvijajo konstelacije odnosov in kakšne relacije privedejo do neizključevalnega sodelovanja. Vsaka nova sprostitev svobode lahko prinese s seboj novo cenzuro, novo možnost nadzora, novo totalitarnost in novo avtoritarnost. Nova politična ureditev se je po Francoski revoluciji in pod zastavo enakosti, bratstva in svobode nadaljevala brez ženske volilne pravice. Nova socialna, kulturna ali seksualna ureditev je bila kodirana izven motnje sistemsko utemeljenega hendikepa. Gejevska in lezbična liberalizacija je prinesla body fašizem, chic mainstream, identitetne oholosti in tržno usmerjenost uma ter odnesla kulturno senzibilnost in pronicljivost skrajno marginalizirane skupnosti, kakršna še vedno je. Da se je gejev-

sko in lezbično gibanje prevesilo v konstruiranje dopadljivih vzorcev, v takšno samopredstavljanje, ki ima skozi populistične prijeme ambicijo doseči čim večje število ljudi, da zaradi spodbijanja predsodkov o homoseksualnosti navzven vzpostavlja nove stereotipe ter nadaljuje stare navznoter, skratka, da so gejevske in lezbične platforme postale poligon nove večinske vsečnosti pomeni predvsem to, da je samo sebi zadalo taista pravila delovanja, ki so iz prostora javnega izvrgla vso homoseksualno populacijo in zaradi katerih ne more doseči kvalitativnega premika v socialnem vrednotenju. Vstop homoseksualnosti v industrijo zabave zahteva od gejev in lezbijk novo kooperativnost na podlagi lojalnosti, ki jo mora pogojevati molk okrog dejanskega monopoliziranja vzvodov odločanja. Finančni interes zahteva podložnost: zavoljo kupovanja številnosti se krha civilna jeza; sama gejevska in lezbična scena postaja takšna Potemkinova vas kot so v sedemdesetih in osemdesetih letih bile zahodne države *blaginje*, z visoko stopnjo potrošniške razvjenosti, s hipertrofiranimi standardi ponudbe, a z nično sposobnostjo upiranja reflektivni slepoti in političnim manipulacijam, ki so v devetdesetih pripeljala do fundamentalističnega konservativizma kot samoumevnega svetovnega nazora. Intelektualna angažiranost - kot konstantno opominjanje na aktualna kulturna nelagodja - je znotraj horizonta, ki mu meje zarisuje kapitalski imperativ, ne toliko nezaželena kot povsem nepotrebna. Da se tako počutijo tudi sami intelektualci in intelektualke, je samo ena od že izraženih posledic; takoj druga je pobiranje promotivnih drobtinic in hkrati neproblematiziranje nivojev oblasti, ki tako ostajajo *onkraj*. Vključevanje s predpogojem lojalnosti in tabuiziranja Oblasti je torej drugi način sodobnega razumevanja humanističnega kodeksa.

Seveda. Kar nas, marginalce in marginalke tare, je merilo, po katerem ocenjujemo učinkovitost pojavljanja in prisotnosti. Svet je nezapopadljiv in nič ni zares ponovljivo. Odlično je srečati nekoga, ki družbe sploh ne priznava. Nekoga, ki meni, da ne obstaja prostor, kjer bi se ne dogajale konstantne kršitve človekovega dostojanstva in ki zaradi izbrane prioritete ne pozabi na preostale. Zato noče biti ničesar soudeležen. Večinoma ni nihče nikjer soudeležen. Soudeležen ni tisti, ki ne odloča. Ni drugačnega marginalca. Ni marginalca, ki bi se moral opredeljevati v imenu nečesa; vsi marginalci so, nasprotno, v imenu nečesa opredeljeni. Družba je shematična in zato neizčrpni vir ambivalence. Družba s strukturami identitet je že takoj problem, ker je sestavljena iz približkov, domislic, pomanjšav in povečav ustreznosti naključnih sodobnikov in sodobnic. Zato mnogi ambivalentni homoseksualci in homoseksualke ne pridejo na gejevsko in lezbično sceno in zato se mnoge ambivalentne lezbijke in geji tudi na gejevski in lezbični sceni ne počutimo *povsem*. Moderna družba kot *družba enakosti* je totalitarna družba totalitarnih kriterijev, ki zahteva totalne učinke, merjene skozi *enotno* merilo. Način, kako se homoseksualnost vključuje v družbeno strukturo, ne sme biti brez povezave z naporom po zlomu univerzalistične - primerjalne, kompetitivne, odstotkovne - paradigme oziroma vzpostavljanju mreže specifičnih in premakljivih življenjskih angažmajev. Edini boj s sistemom izključevanja in omejevalnega vključevanja je boj za takšno strukturo. Nenazadnje, junjska številka gejevske revije *The Advocate* nosi petstranski intervju z **Billom Clintonom**. Tu pa tehtajo pa štejejo pa odklanjajo. Neodpravljiva diskriminacija ima v Sloveniji razlog v nični politični kulturi nosilcev odločanja.

Nataša Velikonja

Urad za žensko politiko Vlade
Republike Slovenije
(odgovarja Vera Kozmik, direktorica
Urada; 22.5.1996)

Žensko politiko definirate kot politiko enakih možnosti: t.j. prizadevanje za odpravo omejevanja ali izključevanja na podlagi spola. Kako znotraj takšne politike enakih možnosti najde prostor tematika istospolno usmerjenih državljanov in državljanek?

Jo je že našla in to čisto utemeljeno, glede na dokument, ki smo ga sprejemali v Pekingu in v katerem je eden od pomembnih sklepov bil tudi ta, da diskriminacija ne more biti vršena niti na podlagi spola niti na podlagi starosti niti na podlagi rase in ravno tako ne na podlagi spolne usmerjenosti. Skratka, človekove pravice ne morejo biti diskriminirane na nobeni od teh osnov. To je prvi razlog, zakaj pač v Uradu za žensko politiko dajemo to zraven in zakaj se tukaj noter najdemo. Drugi je ta, da že nekaj časa vse definicije, ki se ukvarjajo s spolnim in reproduktivnim zdravjem žensk, nenehno uvrščajo tudi spolno usmerjenost kot tisto, ki jo vlade morajo upoštevati oz. paziti, da na osnovi spolne usmerjenosti ne diskriminirajo.

Zdi se mi, da bi ta Urad ne smel biti samo Urad za žensko politiko; že ves čas mislim, da bi se moral imenovati Urad za politiko enakih možnosti žensk in moških in da bi na tej osnovi morale teči zadeve; zdi se mi, da se ta zadeva najde tukaj noter.

Ali so vam poznane pobude Evropskega sveta in Evropskega parlamenta glede odprave diskriminatorne zakonodaje, ki onemogoča enakopravni položaj raznospolno in istospolno usmerjenih oseb?

So, ker sem jih sama dala prevesti.

Ali v Uradu za žensko politiko posvečate pozornost istospolno usmerjenim državljanom in državljanekam Slovenije, in če, kakšno?

Ne, posebno se s tem sicer nismo ukvarjali, razen takrat, ko smo pripravljali predlog za spremembo zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Takrat smo pač povabile nekaj sodelavcev in takrat smo tudi zadevo dale naprej. Še vedno mislim, da se bo zade-

va obravnavala tako, kot se pač mora, v okviru spreminjanja zakonodaje o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Moram pa priznati, da mi ni ljubo, kako daleč se vse odlašaja; vendar pa vse to odlašanje ni več v moji moči in pristojnosti. Vmes sem še nekajkrat povprašala in še vedno mislim na tem vztrajati.

Bi bil Urad za žensko politiko pripravljen podpreti pobude ŠKUC - Roza kluba, Magnusa in LL za zakonske spremembe (družinske, delovne, šolske zakonodaje), ki bi na vseh nivojih zagotovile enakost in enakopravnost med isto- in raznospolno usmerjenimi državljani in državljanekami Slovenije?

Seveda. Ne vem točno, za katero zakonodajo, za katere konkretne zakone, pa kako bi to konkretno izgledalo; kljub vsemu bi bilo treba videti, kako je to zapisano, vendar mislim, da denimo zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ne sme biti spremenjen samo v besedilu. Mislim, da morata iz njega nastati dva zakona in sicer en zakon bi urejal družinska razmerja, drugega pa gotovo ne bi imenovala zakon o zakonski zvezi, ampak zakon o partnerski skupnosti in ta bi potem v tem okviru pač ne urejal samo le-te, ampak vse tisto, čemur v tujini rečejo "marriage act". Absolutno s tem, da bi bilo treba videti, kako je zapisano.

Bi bili pripravljeni podpreti pobudo Roza kluba, Magnusa in LL za ustanovitev vladne pisarne za istospolno usmerjene v Sloveniji (npr. po vzoru Nemčije ali Nizozemske)?

So to vladne pisarne? Glede ustanavljanja pisarn po vzoru drugih držav bi bilo potrebno razmišljati, ker imajo različne države različno urejene sisteme in je treba videti, kaj to pomeni tam in kako, v katerem okviru, bi to bilo pri nas. Mislim sicer, da bi to moralo biti v okviru pisarne Varuha človekovih pravic in da bi tam, glede na to, da imajo strokovne sodelavce za to pa za ono, moral biti tudi eden od tega. Tam, kjer smo vzeli za vzor pisarno Varuha človekovih pravic, imajo tudi Varuha pravic otrok, Varuha pravic za enakost itn... Treba je pač razmisliti v tem okviru: res mislim, da bi to bilo najbolj potrebno razmisliti v okviru pisarne Varuha človekovih pravic ali o drugih ombucih, ki bi delovali na različnih področjih, da bi bila to najbolj primerna oblika.

Na kakšen način opredeljujete oz. vidite položaj istospolno usmerjenih državljanov in državljanek v moderni državi?

Po pravici povedano je zdaj celo malce slabše, kot je nekaj časa bilo. Pa ne zato, ker bi se zdaj bolj dogajale restrikcije ali kaj podobnega; mislim, da se to sicer ne dogaja, ali pa vsaj jaz ne vem. Da je slabše, mislim predvsem zato, ker se zadeva pač kljub vsemu ideološko bolj zapira, kot je bila pred petimi ali desetimi leti, da je ta ideološkost - ideološkost v smislu tradicionalne morale itn. - zdaj bolj prisotna, kot je bila takrat in da onemogoča odprtost tudi na to temo.

Kako bi moralo biti? Mislim, da bi se zadeve dejansko morale urediti z zakonom in sicer ne tako, da bi potem imeli samo, ne vem, registrirano partnerstvo ali tisto, kar so takrat ponudili kot možnost na Ministrstvu za delo. Mislim, da tisto ni bila dobra zadeva. Mislim, da bi moral ta zakon urejati partnerske skupnosti in jih priznavati vse kot enakopravne in enakovredne. Na osnovi zakonskih podlag ne bi smelo biti nikakršnega nepriznavanja.

Mislim, da pri teh zadevah v Sloveniji kljub vsemu nimamo - oziroma imamo premalo - neke kulture ali nekih socialnih akcij, kot je recimo bilo Mednarodno leto strpnosti z akcijo *Vsi drugačni, vsi enakopravni*. Pri nas je takšnih akcij zelo malo; nimamo nobenih akcij - z državno podprtim denarjem - proti nasilju, nimamo akcij za strpnost, nimamo akcij za marsikaj nujnega in o tem bi bilo potrebno razmisliti, ker - kljub vsemu - je o teh zadevah treba več govoriti, da postane zadeva bolj sprejemljiva, bolj razumljiva, bolj samoumevna. Če se sprožajo takšne akcije, potem to pomeni tudi več pisanja medijev na to temo, več prikazovanja filmov in podobnega. Brez nekega širšega osveščanja je lahko sama zakonodaja zelo lepo narejena, pa kaj potem. Skratka, potrebno je oboje, korektno urediti zakonodajo, po drugi strani pa - seveda ne mislim, da morajo to početi samo Roza klub ali LL; mislim, da mora biti kljub vsemu to neka skrb, razmišljanje oz. naloga države - več socialnih akcij.

Kako bo, pa moram priznati, da... Že glede na to, da smo takrat ta zakon vložili in da nismo z njim res nikamor prišli, da so potem rekli, da bodo zakon spremenili in da se zdaj pač vse skupaj čaka... Kakšnega blaznega navdušenja za reševanje teh zadev ni. To pač zelo enostavno pomeni, da je treba več pritiska. Iz različnih smeri, iz različnih kanalov.

STALIŠČA POLITIČNIH INSTITUCIJ REPUBLIKE S L

Urad Varuha človekovih pravic
Vlade Republike Slovenije
(odgovarja Ivan Bizjak,
Varuh človekovih pravic; 6.6.1996)

Med človekove pravice sodijo tudi spolne oz. seksualne pravice, t.j. pravice do razpolaganja z lastnim telesom - torej tudi homoseksualnost. Kako to - kot Varuh človekovih pravic v državi Sloveniji - komentirate?

Ustava Republike Slovenije prepoveduje kakršnokoli diskriminacijo glede na raznovrstne okoliščine, glede na razne lastnosti, usmeritve posameznika, tako da je potrebno zagotoviti, da ne prihaja do diskriminacije ljudi tudi zaradi, recimo, spolne usmerjenosti ali spolnih navad. To izhaja tudi iz Evropske konvencije o človekovih pravicah, iz evropske judikature, judikature evropskega sodišča, ki izhaja predvsem iz človekove pravice do zasebnosti. Ker je ta del spolnega življenja del človekove zasebnosti, je na tej osnovi utemeljena prepoved kakršnekoli diskriminacije iz takšnih razlogov.

Ali so vam poznane pobude Evropskega sveta in Evropskega parlamenta glede odprave diskriminatorne zakonodaje, ki onemogoča enakopravni položaj raznospolno in istospolno usmerjenih oseb?

Kar sklepa Evropski parlament, seveda ni relevantno za Slovenijo. Za Slovenijo je relevantno to, kar se dogaja znotraj Sveta Evrope. Ugotavljam pa, kot že rečeno, da Svet Evrope ugotavlja - oz. je na stališču - , da diskriminacija na tej osnovi ni upravičena in ni dovoljena. To isto smo zapisali v slovensko Ustavo, tako da mislim, da tu problema ni.

Ali institucija Varuha človekovih pravic posveča pozornost istospolno usmerjenim državljanom in državljanke Slovenije, in če, kakšno?

Torej, mi nobenega državljana ne sprašujemo niti po narodnosti niti po veri niti po spolni usmerjenosti, tako da ne posvečamo posebne pozornosti nobeni skupini ljudi. Posvečamo pa skrb vsakemu posamezniku in poskušamo doseči, da nikomur ne bi bile kršene njegove pravice.

Bi - kot Varuh človekovih pravic - bili pripravljeni podpreti pobude ŠKUC - Roza kluba, Magnusa in LL za zakonske spremembe (družinske, delovne, šolske zakonodaje), ki bi na vseh nivojih zagotovile enakost in enakopravnost med

istospolno in raznospolno usmerjenimi državljani in državljankami Slovenije?

Če bi se izkazalo, da ne gre za enakopravnost, potem bi se, seveda, verjetno dalo podpreti takšne pobude. Zaenkrat pa ne vidim področij, kjer bi šlo za neenakopravnost.

Recimo, na področju družinske zakonodaje, pri legalizaciji istospolnih partnerstev?

Tu pa gre, seveda, za dve povsem različni zadevi. Eno je družina, drugo so taka partnerstva.

In kakšno je vaše stališče?

No, ta trenutek o tem nimam nekega...kot institucija nismo izoblikovali nekega stališča.

Se pravi, da institucija Varuha človekovih pravic doslej še ni tega zasledila kot problematike.

Ne.

Bi bili pripravljeni podpreti pobudo Roza kluba, Magnusa in LL za ustanovitev vladne pisarne za istospolno usmerjene v Sloveniji (npr. po vzoru Nemčije ali Nizozemske)?

Nisem prepričan, da neke pisarne lahko bistveno pripomorejo k temu, da se določene skupine ljudi lahko bolje uveljavljajo oz. da boljše uveljavljajo svojo nediskriminiranost. Seveda, pavšalno oz. kar vnaprej je težko odgovarjati na tovrstna vprašanja. Mislim, da je potrebno pri vsakem problemu analizirati, kaj je njegovo bistvo in najti načine, ki ga lahko najbolje rešujejo. Same strukture, same neke nove institucije pa same po sebi nimajo nujno tovrstne vloge.

Na kakšen način opredeljujete oz. vidite položaj istospolno usmerjenih državljanov in državljanek v moderni državi?

To je zasebna zadeva posameznika, tako da se v to stvar država naj ne bi vmešavala; tako po tisti strani, glede katere je - ravno izhajajoč iz prej omenjenih konvencij in iz judikature - prepovedano kriminalizirati nekatere tovrstne usmeritve, po drugi strani pa sem mnenja, da tudi ne bi bilo prav, da se na kakšen drug vidik, na kakšen drug način, izrecno vmešava v zasebno sfero posameznika. Vsi vemo, da smo najbolj srečni takrat, kadar nas država, glede tistih stvari, ki so naše zasebne, ki ne posegajo v svobodo drugih, pusti pri miru. In to mislim, da je za moderno državo najbolj primerno načelo.

Ampak vendar prihaja do - v primeru homoseksualnosti - motenj te zasebnosti. Recimo s strani netolerantnih skupin ali posameznikov. Na kakšen način bi se lahko v moderni državi uredil ta problem?

Nisem zasledil ravno velike netolerantnosti v tem pogledu. Imamo precej pojavov, sicer k sreči še posamičnih, ki kažejo na netolerantnost z vidika narodnostne ali pa rasne pripadnosti. Nimam pa vtisa ali pa ne poznam primera, ko bi šlo za izrecne izpade tovrstne netolerantnosti na tem področju. Mislim, da tudi diskusija v javnem življenju, to kar in kakor se v javnih glasilih govori o tovrstnih usmerjenostih ali tovrstnih manjšinah, ne kaže na neko izrazito netolerantnost. Jasno pa je, da je treba vse pojave netolerantnosti enako obravnavati, če do njih prihaja oz. jih preprečevati, hkrati pa seveda paziti, da se ne bi z neustreznim ravnanjem takih pojavov spodbujalo.

Na koncu bi dodala samo še eno eksperimentalno vprašanje: če bi k vam, k Varuhu človekovih pravic, prišel nekdo in se deklariral/a kot homoseksualec/ka ter dal/a pritožbo, da so mu/ji kršene civilne pravice s tem, da, recimo, ne more vzeti bolniškega dopusta za nego svojega partnerja/ke. Imate pristojnosti, da ukrepate?

Mi, kot rečeno, od nikogar ne pričakujemo deklaracije, takšne ali drugačne, glede svojih usmeritev in pripadnosti. V skladu z zakoni, ki veljajo v tej državi, imamo možnost ukrepati oz. postopati v korist vsakega posameznika. Jasno, okvir temu je zakonodaja te države in predpisi, ki veljajo na posameznem področju.

Predsednik Republike Slovenije

(od meseca maja do avgusta 1996 sva nenehno kontaktirali s kabineto predsednika Kučana, se - preko telefona in neposredno - dogovarjali s predstavnico za medije; avgusta sva dobili odklonjen intervju, češ, da je tema preveč obrobna, preveč specifična, preozka, da bi se predsednik z njo ukvarjal. Na vprašanje, če lahko odklonitev s takšnim razlogom razumemo kot stališče, je gospa Furlan, predstavnica za medije, izrazila veliko nejevoljo zaradi grdih navad medijev, da napišejo o tem, da so dobili intervju zavrnjen. Ker je revija **Revolver** še vedno edina gej in lezbična revija v državi in ker je bil intervju - g. Furlanovi smo vprašanja pokazali - zamišljen kot dialog z nosilcem formalne državne funkcije, smatramo odklonitev kot diskriminatoren odnos do tematike oz. do homoseksualne populacije).

Tatjana Greif
Nataša Velikonja

VENIJE DO VPRAŠANJA ISTOSPOLNE USMERJENOSTI

MISS TRAVESTY OF EUROPE BEAUTY PAGEANT

Evropsko tekmovanje za najlepšega travestita je bilo letos v nizozemskem Hagu. Tekmovanja se je udeležilo osemindvajset lepotic (lepotcev?) iz desetih držav, med njimi tudi *Salomé*, *Elena* in *Emperatriz*.

16. septembra ob 17. uri so bile garderobe haškega Geenerall Spoorlan teatra, postmodernističnega kupolastega poslopja z ogromno vodno fontano ob strani, že nabitno polne. Na obešalnikih so visele razkošne pisane obleke, ob ogledalih pa so sedeli nadvse privlačni moški in se transformirali v lepotic. Nekateri so imeli s seboj celo poklicne maskerke. Na odru so potekale še zadnje priprave: lučni tehniki so pripravljali svetlobne efekte za glasbenike in plezalce, aranžerji pa so dekorirali pravkar pripeljano cvetje. Ob devetnajstih je sledilo žrebanje vrstnega reda nastopajočih. Elena je potegnila številko ena in tako ob dvajsetih otvorila veliki show. Vsaka tekmovalka je imela dva izhoda, enega dnevnega (dnevna oblačila, lahki make-up) in enega večernega (razkošne ali ekstravagantne toalete, polni make-up). Konkurenca je bila huda in težko je bilo pričakovati kakšno nagrado. Elena je navdušila s svojim nastopom, *Salomé* pa je zagotovo imela najlepše noge in je bila poleg tega prvi favorit voditeljice Connie.

Emperatriz je očarala tako s svojo mladostjo in lepoto kot tudi z izvirnim in samozavestnim nastopom.

Ob desetih zvečer je bila parada lepote in razkošja končana in žirija je določila zmagovalke; v občinstvu smo si odpeli ovratnike; druga spremljevalka Miss travestitov Evrope: Številka 12, *Emperatriz* iz Slovenije, prva spremljevalka Nemka *Claudia Catastrofale* in Miss travestitov Evrope 1996 Miss *Celine* z Nizozemske. Sledile so solzice, pa poljubčki, pa fotografiranje in seveda obvezni šampanjec. Dame so se nato vrnile v garderobe, si slekle razkošne obleke, očistile obraze in se oblekle v kavbojke, balonarje in buterje. Varnostniki na službenem izhodu so nekam razočarano gledali; še pred slabo uro jim je v hlačah bučalo ob pogledu na krasotice, sedaj pa so mimo prihajali le še postavni, skorajda robati moški.

Salomé

Voditeljica v garderobi

Salomé in Emperatriz z nizozemsko Donno Summer

Favoritnje na razglasitvi rezultatov Hélena, Cecilé, Emperatriz (druga spremljevalka), Claudia Catastrofale (prva spremljevalka) in Celine (miss)

Salomé in Emperatriz z zmagovalko Celine, miss travestitov Evrope

Elena

Emperatriz

Konzulat

Klub na Metelkovi

zopet odprt v prenovljenih prostorih

vabljeni po 20. uri

sreda - za fante

četrtek - za dekleta

pet., sob., ned. - mešano

Takoj po tekmovanju smo Emperatriz zastavili nekaj vprašanj:

Naj te sprašujem kot moškega ali na la?

Na la seveda, saj sem dama!

Kako se počutiš kot druga spremljevalka Miss travestitov Evrope?

Pravzaprav zelo dobro, konkurenca je bila huda, zato je moja uvrstitev zame velik dosežek. Zmagovalka in prva spremljevalka sta že uveljavljeni v Evropi in ju poznajo. Mene ni nihče poznal, nekateri sploh niso vedeli, kje je Slovenija, so mislili, da smo Čehinje, no, Slovakinje.

Si pričakovala tako dobro uvrstitev?

Po pravici povedano, upala sem, da se bom uvrstila v zgornjo polovico.

Kaj ti je na Nizozemskem najbolj všeč?

Poppers!

Kako nameravaš vnovčiti svoj uspeh?

O tem še ne razmišljam.

Opazili smo te pri razgovoru z britanskim agentom.

Ja, povabil me je v London, vendar pa sta moj dom Slovenija in Ljubljana. No ja, saj bi z veseljem naredila kakšen show tudi v Londonu.

Kdaj lahko pričakujemo kak tvoj nastop?

Moj prvi nastop bo konec septembra v graškem Bangu, potem pa v v začetku oktobra na dobrodelnem pločevinkametu na Trubarjevi.

Oboževalce (oboževalke) verjetno zanima, če imaš fanta. Ali morda punco?

Lezbijka nisem, fanta pa nimam.

Kakšni fantje so ti všeč?

Ja takšni, macho, črni, mišice, poraščena ritka.

Pa za konec?

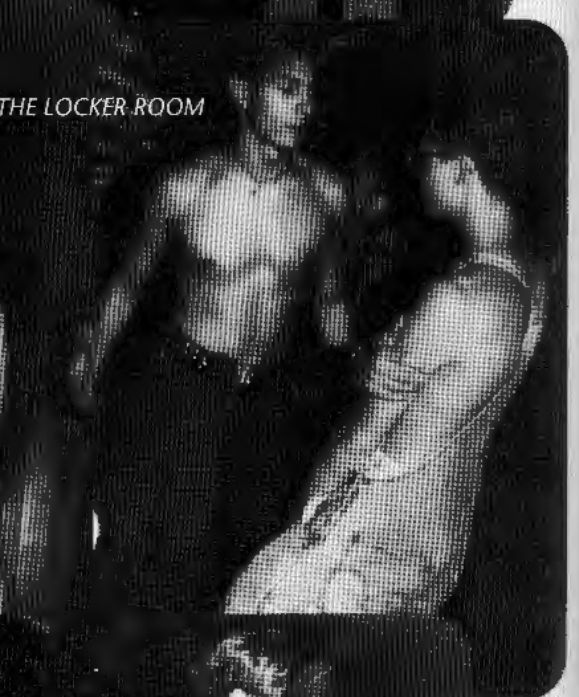
Rada bi se zahvalila vsem, ki so mi pomagali pri pripravah na nastop, še posebej Roza klubu in Roza disku K4 za sponzorstvo.

Blaž

7.7. SLO ACTIVE

29.9. THE LOCKER ROOM

roza
disko

POROČNI ZVONIVI

• Madžarska je presenetila svoje geje in lezbijke ter uzakonila poroko partnerjev istega spola. Zakon je v vsem izenačen s hetero-porokami, razen pri posvajanju otrok.

Vse to se je zgodilo brez posebnih akcij in lobiranja madžarskih homoseksualcev. Ko bodo Američani to zvedeli...

• Islandija je četrta država, ki je uzakonila partnerstva, enaka poroki. Tudi tu so izpuščene pravice do cerkvene poroke, posvojitve in umetne oploditve. Za razliko od Danske/Grenlandije, Norveške in Švedske pa na Islandiji dovolijo skrbništvo nad "ta pravim" otrokom partnerice ali partnerja.

Na dan, ko je zakon stopil v veljavo, so se vzeli trije pari, častni gost pa je bil Vigdis Finnbogadóttir, predsednik države. Ko bo to zvedel naš Milan...

• Mnogi kritizirajo nove poroke in registrirana partnerstva, ker nam ne dajejo enakih pravic kot hetero-parom. Resnični, enakovredni zakon tako še nikjer ni dovoljen. Pričakujejo, da se bo v času dveh let to zgodilo na Nizozemskem ali na Havajih.

• Ameriški kongres je užalostil demokratično javnost s svojim Aktom za obrambo zakona. Tako je v zveznem zakonu definiral zakon kot zvezo med eno žensko in enim moškim in preprečil državam, da bi dovolile istospolne poroke.

• Poslanec zelenih v luksemburškem parlamentu je v proceduro vložil predlog zakona za poroke (z vsemi pravicami, ki spadajo k poroki) istospolnih parov.

• Finski parlament je 28. maja začel razpravo o istospolnih porokah.

• Posebna komisija brazilskega parlamenta je prav tako začela razpravo o istospolnih porokah.

STATUS HOMOSEKSUALNOSTI V EVROPSKIH DRŽAVAH

EuroLetter, ILGA bilten, ki pokriva le Evropo in "izhaja" na Internetu, je objavil primerjavo zakonov evropskih držav, ki se nanašajo na homoseksualnost.

Po njihovih podatkih je seks med geji prepovedan v Belorusiji, Bosni in Hercegovini, Makedoniji in Romuniji.

Neenaka sporazumna starost za geje velja v Angliji, Avstriji, Bolgariji (višja sporazumna starost tudi za lezbijke), na Cipru, v Estoniji, na Finskem (tudi za lezbijke), na Hrvaškem, v Liechtensteinu, na Madžarskem (tudi za lezbijke) in v Srbiji.

Posebni zakoni, ki omejujejo pravice lezbijk in gejev, veljajo v Avstriji, na Finskem in v Liechtensteinu. V teh državah je prepovedana "promocija" ali "vzpodbujanje" homoseksualnosti, prav tako organiziranje gejev in lezbijk.

V Grčiji je izrecno prepovedana moška homoseksualna prostitucija, v Angliji pa šole ne smejo promovirati homoseksualnosti.

NOVOZELANOSKE LEZBIJKE IZGUBILE TOŽBO

Trije novozelandski lezbični pari so izgubili tožbo proti državi, ker jim ne dovoljuje porok. Sodnik je odločil, da mora istospolne poroke legalizirati parlament.

LEZBIČNA POROKA V AVSTRIJI

Jutta in Irene sta se poročili v evangeličanski luteranski cerkvi, potem ko se je lokalni župnik odločil, da ne bo upošteval škofove prepovedi.

INDIJSKE LEZBIJKE SE ORGANIZIRAJO

Članice indijske lezbične organizacije Stree Sangam so pritisnile na vlado, da sprejme zakon o istospolnih partnerstvih.

To je bilo prvič, da je indijska lezbična ali gej organizacija poskušala vplivati na javno mnenje.

POROKE PO INTERNETU

Lezbijke in geji iz celega sveta lahko registrirajo svoja partnerstva v mestu Zahodni Hollywood v Kaliforniji kar preko Interneta (seveda pa tudi preko navadne pošte). Poročite se lahko na naslovu <http://www.ci.west-hollywoodhall>

Protidiskriminacijske zakone imajo v Kanadi, na Danskem, v Franciji, na Nizozemskem, v Novi Zelandiji, Norveški, Sloveniji, južnoafriški republiki, Španiji in na Švedskem.

Registrirana partnerstva imajo na Danskem, na Islandiji (vključena je pravica do skupnega skrbništva nad partnerjevimi otroci), na Norveškem in na Švedskem.

Na Madžarskem istospolni pari lahko živijo v izvenzakonski skupnosti in imajo enake pravice kot raznospolni.

Kogar preganjajo zaradi spolne usmerjenosti, lahko zaprosi za azil v Avstriji, Belgiji, Kanadi, na Danskem, na Finskem, v Nemčiji, na Nizozemskem, Norveškem, Švedskem in v ZDA.

Lezbijke in geji lahko imigrirajo v Avstralijo, na Dansko, Nizozemsko, Novo Zelandijo, Norveško in Švedsko, če njihov-a partner-ka živi tam.

SEJEM BIL JE ŽIV

Tudi letos je predsednik Zimbabveja Robert Mugabe domači gej in lezbični organizaciji GALZ prepovedal sodelovanje na mednarodnem knjižnem sejmu v Harareju.

"Lezbijke in geji imajo, kot vsi ostali, pravico do življenja, toda absolutno nimajo pravice predstaviti literature in gradiva na javnem kulturnem dogodku," jim je pojasnil Bornwell Chaodza, direktor informativne službe.

Vsa zgodba se je začela na lanskem sejmu, ki se je (sebi v posmeh) imenoval "Človekove pravice in Pravica". Organizatorji so pod pritiski vlade odstranili GALZ s sejma.

To je sprožilo številne proteste tako doma, kot v tujini, toda na izjave predsednika in drugih v vladi to ni vplivalo. "Homoseksualno obnašanje je hujše

od obnašanja psov in svinj," je le ena od njih. Julija sta predsednik in minister za informiranje prepovedala sodelovanje GALZ-a na vseh prihodnjih knjižnih sejmih.

Skupina pritiska Sangano Munhumutapa je zagrozila, da bo požgala njihove stojnice, če se GALZ vseeno pojavi na sejmu. Cerkevni vodje in akademiki so s pomočjo vladnih tiskovnih agencij ustvarjali vtis splošne podpore vladni anti-gejevski gonji. Študentske skupine so grozile z "javnim genocidom" lezbijk in gejev. Samo tri organizacije za človekove pravice podpirajo GALZ.

Knjižni sejem se je tako začel brez njih in brez številnih južnoafriških založnikov, ki so solidarnostno odpovedali sodelovanje. Drugi dan je na sejem prišlo nekaj aktivistov GALZ-a, ki so zbudili veliko zanimanje novinarjev in obiskovalcev. Tretji dan jim je prihod onemogočilo približno 100 s pestmi mahajočih nasprotnikov. Zadnji dan so prišli z gradivom, vendar so jih po treh urah opozorili, da se zbira sovražno nastrojena skupina študentov, ki so potem zares uničili njihovo stojnico. Na srečo jim je pred tem uspelo razdeliti gradivo.

PRVI RUSKI GEJ DOBIL AZIL V ZDA

"Čeprav homoseksualnost ni več prepovedana z zakonom, se mišljenje in ravnanje policije in družbe s tem ni spremenilo," pravi 23-letni Sergej Fedetov. V njegovem rojstnem mestu so ga policaji 15-krat pretepli, zasliševali in/ali zaprli. Grozili pa so mu tudi šolski uradniki.

Azil na podlagi spolne usmeritve je v ZDA izredno težko dobiti - v celi državi je le 36 takšnih azilantov.

Nič bolje ni na Švedskem, kjer se pripravljajo na deportacijo treh iranskih gejev, ki jim tako grozi smrtna kazen.

ODŠKODNINE

Avgusta je policija naredila racijo v baru Tasty v Melbournu v Avstraliji. Veliko gostov, ki so bili v baru navzoči med racijo, se je odločilo, da toži državo. Prva je tožbo dobila Sally Gordon. Sodišče ji je prisodilo 10.000 ameriških dolarjev odškodnine.

LEZBIČNI ARHIV NA POLJSKEM

Prvi nacionalni poljski lezbični arhiv so oprli v Lodzu, drugem največjem mestu te države.

Vzporedno poteka v mestu še en ženski projekt: Dom Kobiet - Ženska hiša. To je svetovalno informacijski center za ženske.

KARDINAL PROTI PEDROM IN LEZBIJKAM PROTI PAPEZU

Berlinski kardinal Georg Sterzinsky se zgraža zaradi protestov lezbijk in gejev ob papeževem obisku v Nemčiji.

Najbolj ga je prizadela "maša", ki jo je vodila znana hamburška prostitutka Domenica Niehoff, ki se je posebej za to priložnost preimenovala v papežinjo Domenico prvo.

Med mašo je Domenica razglasila homoseksualnost za cerkveno sprejemljivo metodo kontracepcije.

Lezbijke in geji pa so organizirali tudi demonstracije ob papeževem "mimovozu". Demonstranti so kričali "Izgini", "Scvri se v peklu" in "Sežgite papeža", papamobil pa sta zadeli dve vrečki z barvo. Da policija ne bi bila brez dela, je poskrbela tudi ženska, ki se je slekla in gola tekla pred papamobilom.

(Hm, če je bilo vse to možno v Nemčiji, ali to pomeni, da je Slovenija policijska država? Kaj takšnega tu ni bilo možno niti v sanjah. Še ceste nismo smeli prečkati zaradi idiotskega policajca.)

Na papeža so se spravili tudi humanisti, ki so organizirali "Pope-free Zone Party" in spodbujali ljudi, naj zapustijo cerkev.

Papeža so si privoščili tudi Angleži. Na demonstracijah, ki jih je organizirala "Pink Power", je demonstrante vodil papežev dvojnik, sledile pa so mu sestre "Nereda neskončne ustrežljivosti", moški preoblečeni v nune.

MAJOR PROTI LOTERJI

Britanski premier John Major

je skritiziral nacionalno loterijo, ker del dobička daje tudi biseksualcem, gej policajem in prostitutkam.

BDJKOT!

Avstrijski geji in lezbijke pozivajo k bojkotu avstrijskih izdelkov in storitev in k demonstracijam pred avstrijskimi turističnimi agencijami, uradi Austrian Airlines, konzulati, ambasadami.

Razlog za to je nepripravljenost avstrijske vlade, da bi preklicala zakone, ki uveljavljajo neenako spoznavno starost in prepovedujejo organiziranje lezbijk in gejev.

O.K., konzervativci so me prepričali. Če dovolimo istospolne poroke, bo to uničilo družino, oslabilo zahodno civilizacijo, spremenilo Ameriko v Sodomo in Gomoro, povečalo trgovinski primanjkljaj in zobno gnilobo. Neovrgljiva logika konzervativcev je preprosto premočna, da bi se ji lahko upiral.

Stephen Chapman, kolumnist Chicago Tribune

Če so moški homoseksualci gay (veseli), potem so lezbijke ekstatične.

Shelly Roberts v knjigi Roberts' Rules of Lesbian Living

Nobenega razloga ne vidim, zakaj se lezbijke in geji ne bi mogli poročiti. To je pomembno, ker se zaradi takih stvari počutiš kot del družbene tkanine. Že sama misel, da se moji prijateljici Melissa (Etheridge) in Julie ne smeta poročiti, se mi zdi bedasta. Bedasta!

Bruce Springsteen

Kakšne ženske vzbudijo vašo pozornost? "Ženstvene ženske. Dolgolase, lepe bejbe. In mlade, mlade, mlade. Vedno pravim: če so dovolj velike, da so v mojem vidnem polju, so dovolj velike zame!"

Lea DeLaria

To je smešno. In me prekleto razjezi.

Tom Cruise o govoricah, da je gej

Pobudnik zakona o zaščiti zakonske zveze, napada na istospolne poroke, je Bob Barr, ki mu je konvencionalna zakonska zveza tako pri srcu, da je sedaj že v tretji.

Eric Zorn, kolumnist Chicago Tribune

Veliko raje se samozadovoljujem, kot pa seksam. Ni mi več do enonočnih avantur. So najbolj dolgočasne od najbolj dolgočasnega. Raje bi pri sebi imel prijatelja, ki ga imam rad in ki bi se ga lahko dotikal in delil z njim intimnost, ali pa sedel doma z dobro knjigo.

Doug Sadownick, avtor knjige "Sex Between Men"

Človeški spolni nagon je izredno močan. Lahko se neprimerno usmeri na spodnje perilo, trupla, živali, otroke, stole in ljudi istega spola.

Jerry Shultz, mestni svetnik z Long Beacha, v govoru, v katerem nasprotuje istospolnim porokam

VANCOUVERSKA KONFERENCA

Od 7. do 12. julija je bila v Vancouveru v Kanadi Mednarodna konferenca o aidsu. Udeleženci razlagajo svoj optimizem:

* Kombiniranje obstoječih zdravil, nukleozidnih analogov (AZT, ddI, ddC, d4T, 3TC) in proteaznih inhibitorjev (Saquinavir, Invirase, Indinavir, Crixivan, Ritonavir, Norvir) močno zmanjšuje količino virusa HIV v krvi in povečuje količino CD4 celic, ki skrbijo za imunost.

* Nekatere kombinacije zmanjšajo količino virusa pod mejo detekcije. Nekateri znanstveniki menijo, da bi dolgotrajno zadržanje razmnoževanja virusa lahko vodilo do popolnega izumrtja virusa v pacientovem telesu.

* Pojavljajo se nova zdravila, nukleotidni (ne nukleozidni) analogi in ne-nukleozidni inhibitorji reverzih transkriptaz.

* Še vedno obstaja problem odpornosti virusov tako na nukleozidne analoge kot na proteazne inhibitorje.

* Vsa obstoječa zdravila imajo stranske učinke. Močno učinkovit Norvir pri veliko ljudeh povzroča močno slabost, poleg tega pa se ga ne sme jemati z nekaterimi drugimi zdravili proti aidsu.

Manj zadovoljni so bili člani skupine ACT UP. Stojnice farmacevtskih družb, ki proizvajajo zdravila proti aidsu, so prelepili z nalepkami, na katerih je pisalo "Pohlep = Smrt" in "Aids dobičkar".

DISKRIMINACIJA KRVODAJALCEV

Geje ne morejo darovati svoje krvi - tudi če so HIV negativni - v naslednjih državah: Kanada, Finska, Francija, Nemčija, Irska, Nova Zelandija, Norveška, Švedska, Velika Britanija, ZDA.

Zanimivo je tudi to, da v nekaterih državah krvi ne morejo darovati prostitutke, lahko pa jo darujejo njihovi klienti - kljub temu, da je virusom vseeno, kdo plača in kdo kasira.

MANJŠI KONDOMI ZA NAJSTNIKE

Brazilsko ministrstvo za zdravstvo bo najstnikom razdelilo pet milijonov manjših kondomov. "Opazili smo, da je vse več seksa med mladoletniki, in moramo poskrbeti, da jim bo na voljo produkt, ki bolj ustreza njihovim razmeram," pravi predstavnik ministrstva.

60.000 KONDOMOV NA ŠTRIKPLACU

Londonska organizacija Gay Men Fighting AIDS je največji štrikplac v prestolnici, park Hampstead Heath, "okrasila" s 60.000 kondomi. Kondomi so spravljani v svetlečih škatlicah, na katerih so napisana gesla za varnejši seks, škatlice pa visijo z dreves.

PRVI GRŠKI LEZBIČNI TEDEN

Lezbijke so se šest dni družile na Kreti. Poleg zabave so organizatorke poskrbele še za razstavo lezbičnih, gejvskih in feminističnih revij in knjig in za video-projekcije lezbičnih filmov.

UPOKO- JENSKJE PRAVICE

Preživela polovica gej ali lezbičnega para lahko v Veliki Britaniji dobiva pokojnino po umrlem partnerju. To je postalo možno potem, ko je davkarija spremenila definicijo vzdrževanega družinskega člana.

TEKOČI KONDOMI

Uporaba je enostavna: kondom "nalijete" na penis in počakate sedem minut, da se posuši. Steklenička, ki stane 8 dolarjev, bo povprečen penis oblekla trikrat.

LLOYDS ZAVARUJE TUDI PROSTITUTE

Londonska zavarovalnica Lloyds sedaj zavaruje tudi moške prostitute za primer nesreče ali bolezni. Prostituti lahko uveljavljajo oškodnino zaradi spolno prenosljivih bolezni.

KONEC CENZURE NA INTERNETU?

Philadelphijsko (ZDA) sodišče je začasno suspendiralo Zakon o spodobnosti komunikacij, ki je močno razburil tudi geje in lezbijke. Če bi obveljal, bi morali ponudniki Internetovih storitev v ZDA skrbeti, da otroci ne bi mogli dostopati do "obscenega" materiala. Geje in lezbijke je upravičeno zaskrbelo, da bi se med "obsceni" material štele tudi teme, ki zadevajo geje in lezbijke, čeprav niso eksplicitno seksualne.

AVSTRALSKA CERKEV ZA GEJE

Tretja največja avstralska krščanska cerkev se je odločila, da začne sprejemati gej duhovnike, istospolna razmerja in neporočene raznospolne pare. Kot pravijo: "Zaradi zgodovinske distance med našimi in bibličnimi časi ne moremo enostavno prenesti zaključkov piscev, ki se nanašajo na spolnost, v naš čas. Kritično moralno vprašanje, s katerim se mora cerkev soočiti, ni homoseksualnost, ampak nepravilen odnos cerkve do ljudi."

TURŠKI TRANSVESTITI NA UDARU

Kot poroča istanbulska Lambda, se je turška policija spravila nad transvestite in transseksualce. Nekateri so v hišnem zaporu, druge pa pretepajo, aretirajo in jim uničujejo lastnino.

Raje imam pse kot ljudi. Dajejo ti brezpogojno ljubezen. Ali ti polizejo obraz ali pa te ugriznejo, vendar vedno veš, od kje prihajajo. Pri ljudeh nikoli ne veš, kateri te bodo ugriznili. Razlika med psi in moškimi je tudi ta, da veš, kje psi prenočijo.

Greg Louganis, HIV pozitiven skakalec v vodo in olimpijski prvak

Pridružite se ACT UPu v dnevih besa na Mednarodni konferenci o aidsu. Standardno zdravilo za milijone ljudi po svetu je ASPIRIN. ACT UP se bo spravi na CENE ZDRAVIL in VLADNE POLITIKE, ki so ustvarile MEDICINSKI APARTHEID za ljudi z aidsom na "ne skrbi, bodi srečen" konferenci v Vancouveru. Spravi se na farmacevtske družbe, uniči njihove stojnice, prekini njihove zabave, pokradi njihova neumna darila in smeši njihove predstavnike. Ogabna cenovna politika farmacevtskih družb onemogoča zdravljenje dvema tretjinama svetovnih bolnikov z aidsom.

ACT UP-ova izjava za javnost

Zares me moti, ko vidim, da transvestiti oponašajo mojo mamo. Zamislite si, da bi videli ljudi, ki oponašajo vašo mamo.

Chastity Bono, lezbične hčerka Cher

Gej Bar je posvečeni tempelj, sveta grobnica Pedrulije. Vse se vrti okrog te priljubljene institucije: razmerja se rojevajo in umirajo, iščejo se klienti; ljubimci, pijanci, prostituti in nastopajoči prihajajo in odhajajo in se vračajo samo zato, da bi odšli z Nekom Drugim. Sladkor je začimbi to, kar je arašidovo maslo želeju, kar so pedri pijači in pogovoru. Zapravljati življenje in govoriti o smeteh ni hobi, je način življenja.

Kolumnist **Mike Spitz**

Eden od mnogih razlogov, zakaj biti peder je, da razjeziš starše - to je nujno, da zgradiš lastno identiteto. V redu je, če te družba sprejme kot pedra, ampak to, da ti starši zadovoljni nastavijo kondome na nočno omarico, ko prideta s fantom domov, enostavno ni kul.

Kolumnist **Bruno Bouchet**

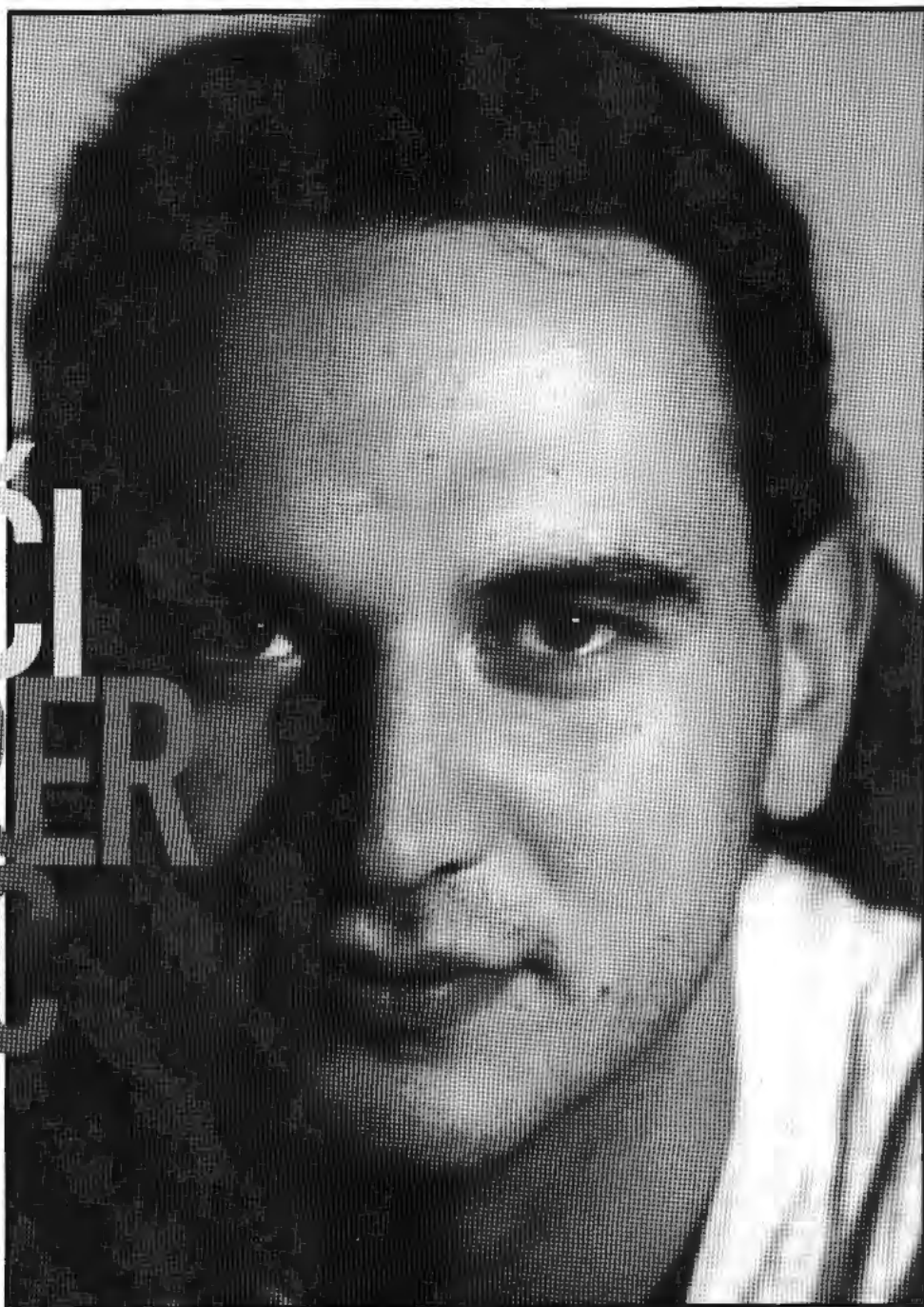
Mislijo, da hočemo posebne pravice. Zaslužio posebne pravice. Začnimo s parkiranjem. Naj postavijo rožnate trikotnike zraven znakov, kjer lahko parkirajo le hendikepirani, in imeli bomo posebno parkiranje.

Harvey Fierstein

Če nočejo pedrov v vojski, naj naredijo grde uniforme.

Komedijantka **Joan Rivers**

ZAŽI GAJDOČI GASPER TIČ

Dober, iskren in predvsem izredno lep človek; kljub mladosti ni več samo obetaven, ampak že izredno kvaliteten igralec: GAŠPER TIČ. V osnovni šoli so se v njem prepletala nagnjenja do številnih ustvarjalnih področij. Kar nekoko težko in s kančkom nejevere sprejemam dejstvo, da ga je še najbolj zanimala matematika in da je bil v osmem razredu celo Vegov prvak. Zelo rad je reševal uporabne naloge, s problemi pa se rad ukvarja še danes. Saj vsaj po njegovem pogledu, po njegovem načinu dela, ki je precej sistematičen, umetnost in matematika sploh nista tako nepovezani, kot se nam nepoučenim vidi in zdi. Pa vendar se je zgodila, da je dal matematiki slavo in se zapisal teatru. Z njim ga je v gledališkem krožku "zastrepila" gaspa Edita Frančeškin, ki mu še danes pomeni eno najdragocenejših osebnosti, s katerimi se druží. Na začetku je bilo težko, a hkrati tudi tako lepo, da krožka ni nikoli več zapustil, medtem ko je preostolim dvajsetim slej ko prej dal slavo. Mentorica ni dvomila v njegov talent, vseskozi ga je spodbujala, tako da je tudi njemu samemu kmalu postalo jasno, da je prav gledališče tista mesto, kjer lahko svoje ustvarjalne ambicije izkoristi in izkaže do maksimuma. Končna na odru res vseskozi blesti. Kot srednješolec je na amaterskem kaprskem odru, kjer pa so delali povsem profesionalne predstave, že doživel svoj prvi aplavz na odprti sceni: za prizor v Queneaujevi "Cici v metroju", v katerem Cicin stric Gabrijel nastopi kot barska plesalka. Od tu dalje je bila pot na AGRFT dokončna načrtana in seveda tudi izpeljana. Letos marca je diplomiral in za vlogo Puntile v Brechtovem delu prejel tudi univerzitetno Prešemovo nagrado.

Domnevam, da si bil sprejet brez težav oziroma ne v obliki dobro poznanih večkratnih poskusov.

V prvo sem bil sprejet, ja. Mislim pa, čeprav je zdaj to težko reči, da v drugo zaradi morebitne zavrnitve ne bi več poskušal. Vrgel bi se pač v neki drug študij in tistega končal, ker sem tak človek, da tisto, česar se lotim, tudi naredim. Hvala bogu nimam take izkušnje, ampak če bi se mi to že zgodilo, bi poskušal ubrati neke druge poti, kajti igralska žilica v meni s tem prav gotovo ne bi zamrla. Končno možnosti za sprejem res niso bile največje, če so nas od stotrideset kandidatov sprejeli le deset.

Kot gledalec sem se s tabo kot igralcem srečal že pred dvema letoma. Redkokdaj se mi zgodi, da mi nekdo tako močno pade v oči, da me kar zabolijo. Pa kaj, Wedekindovo "Pomladno prebujenje" je bila močna predstava, tvoja vloga Melchiorja v njej pa nič manj.

To je bila moja prva velika predstava, prva večja vloga, kratka, prvi veliki šok odgovornosti zame. Res, lep tekst in lepa predstava, ki obravnava mladostniško obdobje, puberteto, adolescenco. Glavno vlogo igra trikotnik Melchior, Moritz in Wendla: med Melchiorjem in Moritzom gre za veliko mladostniško prijateljstvo, med Melchiorjem in Wendlo pa za soočenje z ženskim svetom ljubezni. Tragika: Wendla zanosi in umre, Moritz napravi samomor, Melchior pa z vsem tem na grbi preživi.

In odraste. Kot v "pomladnih prebujenjih" nasploh, so tudi v tej predstavi prisotni homoerotični elementi.

So. In še nekaj "kočljivih" prizorov; homoerotični prizor med dvema sošolcema, skupinska masturbacija fantov iz poboljševalnice, prizor razvečenja med Melchiorjem in Wendlo.

Lahko takšna vloga kakorkoli vpliva na osebnost mladega igralca? Jo spremeni in tako mogoče, pa čeprav nezavedno, spelje njegovo privatno življenje na neki drugi tir?

V vsako vlogo se je potrebno pošteno poglobiti, če hočeš vdahniti liku pristno življenje, hkrati pa sem velik zagovornik zdrave ločnice med teatrom in privatnostjo. Ko delaš vlogo, te ta sicer spremlja, vsekoli jo imaš s sabo v mislih. V bistvu je velik del dela na vlogi to nenehno razmišljanje v času procesa gradnje vloge. Če bi pa živel tako kot vloga, ki jo študiraš, te pa to lahko pripelje k shizofreniji. Zato pravim, da sem zagovornik tega, da moraš imeti svojo lastno in zelo trdo indentiteto. In ta omogoča ločnico med privatnostjo, ki jo jaz zelo spoštujem in cenim, in odrom. Teater je le teater.

Ampak teater je tudi življenje.

Ja, življenje je tudi teater svoje vrste. Zelo velik teater. Vendar jaz v življenju ne igram, ker imam igre kot igralec dovolj že na odru. Res pa je, da vsi kdaj igramo tudi v življenju, v kakšnih površinskih stikih. Jaz mislim, da je življenje teater v tem smislu, da ima vsak svojo vlogo. Vsak ima svojo vlogo na tem planetu.

Ko delaš določeno predstavo, ti verjetno ni vseeno, kdo so tvoji sodelavci. Mislim, da me občutek ne vara, če rečem, da raje, lažje in boljše sodeluješ z ljudmi, s katerimi se tudi privatno dobro razumeš, ujemaš oziroma družiš.

Ja, absolutno imam preference in to je čisto normalno. Imam to srečo, vsaj mislim, da je sreča ali pa si to s čim zaslužiš, da imam izkušnje v zelo lepah ansamblih. Doslej nisem naletel na delo v kakšnem ansamblu, ki bi predstavljalo muko. Kar se včasih zgodi in se bo to kdaj najbrž zgodilo tudi meni. Seveda rajši delam s kolegi, s katerimi se tudi privatno dobro razumem. Zato, ker gre pri tem za neki proces, ki je prijetnejši in pot je v bistvu važna. Saj ni pravi način, da stremiš samo k rezultatu. In če se dobi nekaj zelo dobrih igralcev skupaj, še ni nujno, da bo to tudi zelo dobra predstava. Dostikrat je, ni pa nujno. Predvsem pa ni nujno, da se bodo oni imeli v procesu dela lepo. Meni pa prijeten proces dela ogromno pomeni, ker nisem človek konfliktov in ne maram zdrah. Teater je pa tudi za odrom, kjer so klani, je zavist, je ljubosumje, borbe za vloge, kratka, vsega je.

Zato je fantastična ekipa fajn kolegov in dobrih prijateljev omogočila eno najboljših gledaliških off predstav, ne samo MGL-a, ampak vseslovenskega teatra. V mislih imam seveda Wilsonovo delo "Burn This" oziroma "Zažgi (hudiča)", kot ga je prevedel Mate Dolenc in s Tanjo Ribič (ki jo je pozneje zamenjala Mirjam Korbar), Gregorjem Čušinom, Sebastijanom Cavazzo in seveda s

tabo, na oder oziroma v stanovanje, katerega del smo bili tudi gledalci, postavil fascinanten režiser Zijah Sokolović. Bi bil tako dober, pa bi za tiste bralce, ki si predstave še vedno niso "utegnili" ogledati, na kratko predstavil njeno vsebino.

V bistvu je tekst zgodbe v osnovi zelo "ameriški", s stereotipnimi "ameriški" liki. K sreči pa je uspelo režiserju potegniti iz dela tudi globlje stvari. V originalu so liki zelo enoplastni, mi pa smo z nekaterimi dramaturškimi črtami in dodatki uspeli narediti to, kar je na koncu nastalo. To se mi zdi fajn, kajti "ameriška" zgodba je ponavadi prijetna, če je pa narejena "neameriško", je pa lahko tudi umetnost. Saj zgodba se še vedno odvija v New Yorku, vendar je cepljena na naš prostor. Končno gre za temo, ki je blizu vsem in povsod: ujetost mladih v vsakdanji ritem materialističnega sveta, civilizacije in brezosebosti, v katerem pa se po naključju ali pa tudi ne, vsaj nekaterim med njimi vžge tudi pristna iskra ljubezni.

Če ti je prav, bi jaz čisto na kratko povzel predzgodbo. Na vrhu neke newyorške stolpnice živijo baletka Anna, njen baletni partner Robbie in Larry, ki se ukvarja z oblikovanjem reklam. Robbie se na potovanju s svojim prijateljem, partnerjem Dominicom, utopi. Ko se vrnejo s pogreba, se Larry, Anna in njen fant Burton, sicer premožni filmski scenarist, spopadejo z depresijo, dolgčasom, kratka, z utečeno vsakdanjostjo. V tem pa se zastor predstave dvigne.

Pozneje v ta mir oziroma v to zgodbo vdre Pale, pokojnikov brat, ki pride po njegove stvari.

Dobesedno vdre.

Ja, dobesedno vdre. To se zgodi kar nekaj časa po pogrebu, kak mesec. On je tip, ki je čisto drugačen od drugih: ne pristaja na kompromise, mislim, pristaja že v svojem praktičnem življenju, ampak se s tem nenehno bori. Zato nonstop nori, mislim ...

... ja, pizdi ...

... prav peni nad vsem: nad parkiriščem, nad cesto, nad ljudmi, kratka, res nad vsem. Ko pa se med njim in Anno vžge iskra, se lepo umiri. Ko doživi tisto pravo. Torej je le ljubezen tista, ki človeka lahko reši iz "pekla". Osrednja nit zgodbe tako postane ljubezenski odnos med Paleom in Anno, ki se vžge in razvija po svoje.

Gasper, zdaj bi bil pa že čas, da se posvetiva tvoji vlogi v predstavi, vlogi geja Larryja.

Larry je izjemen človek. (V smehu: Seveda, če sem ga jaz delal.) On je res duša od človeka, ki jo lahko samo iščeš. Kot sem že rekel, je osrednja nit res vez med Paleom in Anno, ob vsem tem je pa Larry, Annin zelo dober prijatelj, cimer, zaupnik, ki vse to spremlja. In vse to, kar se med njima dogaja, najbolje razume. Ob ljubezenskem trikotniku mu je vse jasno.

Kaj pa Larry, ali njega kdo razume?

Nihče popolnoma, na žalost. On razume, ker ogromno razmišlja o čustvenem svetu, ker ima z njim sam probleme. In ker je ljubezen kot prava in čista ljubezen del njegove osebne tragike. To je tisto, kar si on želi, pa nima. To je tisto, kar išče, pa ne najde. To je tisto, kar on misli, da se težko najde v njegovem svetu. To je tisto, s čimer on nima sreče, tisto, kar je njegova notranja bolečina in žalost. Ampak tudi njegove sanje hkrati, da bi enkrat to tudi sam doživel.

Ali je v Larryju neki (pod)zavestni strah, ker je gej ali je celo zadovoljen, ker mu to omogoča trpljenje?

Ne, ni zadovoljen, da trpi.

Zakaj pa ne gre v disko, med ljudi, v lajf ...?

Njemu ni do tipa za eno noč. Ob tem ljubezenskem trikotniku je sam in izgublja še Anno v taki vlogi, v kakršni jo je imel doslej. Ona zdaj doživlja nekaj pravega. Onadva sta prijatelja, ki upata na isto, ki sta si želela isto, ki imata iste poglede na ljubezen, on v svojem svetu, ona pa v svo-

jem. Zdaj se je njej to zgodilo, njej se sanje uresničujejo. Ona to ne razume čisto in se tega tudi malo ustraši, Larry pa razume, kaj se ji dogaja in zato tudi na koncu prav svetuje, ko Paleu napiše listek: "Pale, srček ... Ne vem, kako je s tabo, ampak Anna je v zelo slabi koži. To ni opera, to je življenje, in zakaj bi morala biti ljubezen zmerom tragična? Ko to prebereš, zažgi." To je zadnje sporočilo, ki se meni zdi fantastično. In napiše ga prav Larry, ki te sreče nima. Larry ob tem trikotniku ostaja sam, ampak točno ve, za kaj gre, kaj se dogaja in stvari razume popolnoma. Je izjemno inteligenčen človek, z izjemnim smislom za humor, ki je tudi posledica inteligence. In z izjemnim smislom za samoironijo, kar zmorejo samo plemeniti ljudje. In Larry to je. Humor je tudi tisto, kar mu pomaga in ga rešuje v tem njegovem svetu. Ne trudi se biti smešen, njegov humor je popolnoma spontan in iskren.

Vendar pa ga malo tudi izkoriščajo.

Ja, tudi, ampak ga imajo vsi radi. Jim streže, hkrati se pa čisto "by the way" iz njih še ponorčuje. Celo Pale, ki vdre noter, vzljubi Larryja. Zato smo ta lik hoteli tudi občinstvu približati v takšni luči, kakršen zares je. V originalu je seveda napisan zelo enoplastno: vstopi Larry, sedemindvajsetleten, zelo brihten, peder; zaklepaj, pika. Skratka, tako kot pišejo Američani. Mi pa smo to izluščili nekoliko drugače, ker sva bila z režiserjem že na prvi vaji enotna, da je treba ta lik narediti tako, da bo vsaka ženska v dvorani rekla, kako fino je imeti takega prijatelja, in da bo vsak naš stereotipni moški rekel, saj tile pedri pa niti niso tako slabi, ampak so prav simpatični. V tej smeri smo ga hoteli narediti in mislim, da je do tega na koncu tudi prišlo. Sicer vemo, da se včasih v gledališču takšni tipični liki igrajo zelo klišejsko. Pijanec se tako maje, da se skoraj zruši, kurba hodi po odru tako, da takoj veš, kaj je, in tudi geji dostikrat postanejo karikature. Slab igralec ubere deset, petnajst klišejskih kretenj in peder je odšpilan. Jaz sem velik nasprotnik tega, ker takšen način lika tudi ne more približati občinstvu. Naš cilj je bil torej, da Larryja naredimo kvalitetno in življenjsko, da ga približamo gledalcem, predvsem pa, da ga naredimo takega, kot v resnici je. Njegovo linijo smo peljali malo drugače in ga pravzaprav tudi postavili nekam vmes po nagnjenjih. Ne mislim s tem, da on ne ve, ali ga privlačijo moški ali ženske, to sploh ne. On ve, da je nagnjen k moškim, ni pa rečeno, da ima že izkušnje.

Prav gotovo jih ima, čeprav ni promiskuiteten.

Ima jih, najbrž. Ni pa pristaš te scene navzven, saj tudi sam Anni, ko ga priganja, naj gre na novoletni žur, pravi: "Si ti že kdaj bila na kakšnem novoletnem žuru pedrov? Stopnja samomorov med njimi je večja kot v vsej Skandinaviji skupaj ..." In ko mu enkrat drugič reče: "Pejd ven. Poišči si družbo.", ji odgovori: "Anna, če bi me zdaj gola olimpijska ekipa nogometarjev posilila na tleh slačilnice, bi jih tožil." On išče pravo ljubezen, pravo iskro in zato je tudi v tem svetu sam. Absolutno ima problem s tem, čeprav ga tako spretno prikriva skozi humor in samoironijo. In če s tem nekdo zakriva svojo tragiko, se meni osebno zdi to največja možna tragika.

Enkrat nekoč nekje po predstavi se bo pa njegovo stanje bistveno spremenilo. Slejkoprej, tako ali drugače.

Ja, mogoče se bo to z Larryjem zgodilo. Saj se bo najbrž, enkrat v prihodnosti. Predstava je samo izsek iz njegovega življenja in njegovo trenutno stanje je pač točno takšno. Če bi naredili predstavo o Larryju čez deset let, bi bilo pa drugače.

Verjetno, dvomim, da bi bil sploh še živ.

Tudi ta varianta obstaja, sploh pa pri takih tipih, ki se zatekajo v humor. Mislim, da se to v predstavi vidi.

Moram te pohvaliti kot igralca, pravzaprav celotno igralsko zasedbo, ki ni samo korektno idealna, temveč že kar bravurozno blesteča.

Hvala. Predstavo imam zelo rad, rad imam vlogo. Rad jo igram in jo bom še igral. Fajn se imamo tudi kot ekipa in upam, da bo predstava še dolgo živela.

V predstavi "Norcev iz Helma" sem opazil, da je tvoje telo pravo magnetno polje ritma in giba, ki ga gledalcem razdajaš skozi gracilni, graciozni in s seksualno energijo nabiti ples.

Od vekomaj rad in veliko plešem. Včasih ure in ure, rad se zdvijam. Rad

delam z gibom. Rad spravim muziko v telo. Sem kar temperamenten, mediteranski tip človeka.

Januarja pa se našim bralcem oziroma gledalcem obeta še ena izjemno zanimiva predstava: "Noč s Sasho" mladega angleškega igralca in dramatika Kevina Elyota. Čeprav s študijem še niste pričeli, bi te vseeno prosil, da jo vsaj v grobem predstaviš.

Študija se res še nisem lotil, zato tudi znanja o tem nimam največ. Tekst sem pa prebral, tako da sem se tudi odločil, da bom igral, ko sem dobil ponudbo. Dramo bo režiral Dušan Mlakar, igrali pa bomo Ropoša, Ostan, Štefe, Jezernik, Kerč in jaz. Torej, gre za tekst, v katerem nastopa šest ljudi, šest moških, šest gejev. Seveda delo gejev tematiko tudi obravnava in sicer v povezavi z aidsom. V bistvu je realistična drama, izjemno lepo napisana, zanimivo pa je, da aids z imenom v predstavi sploh ni omenjen. Seveda pa se vse dogaja v zvezi z njim. Liki umirajo in izgublajo prijatelje. V izvorniku ima tekst naslov "My Night with Reg", preveden je pa v "Sasho" zato, ker je to lahko moški ali ženska, tako kot v angleščini Reg(inald) ali Reg(ina). Imam vlogo Erica in celo dramo preživim, čeprav večina likov med predstavo umre. Jaz kot Eric niti ne vem, če sem seropozitiven, čeprav najbrž sem. Sasha v sami predstavi sploh ne nastopa, je pa "razlog" za umiranje. Sam je za aidsom umrl, v dramu pa se počasi razkriva, kdo vse je z njim spal. Ericova izkušnja je taka, da je spal z nekim moškim, ki pa mu ni povedal imena, ker je bilo tako lepo, da preprosto ni bilo potrebe po tem. Ko pa nekega jutra posluša neko pesem, ga kolega vpraša, zakaj je dal ravno to ploščo na gramofon. In Eric mu pove, da je bila to najljubša skladba moškega, s katerim je spal. Seveda je bila to najljubša Sashova skladba.

Kaj misliš, kakšen bo odziv v tem pogledu pomalem konservativne publike MGL-a na to dovolj provokativno predstavo? Nenazadnje gre za prvo gejevsko dramu v repertoarju tega gledališča.

Če bomo predstavo prav naredili, kar seveda upam, da jo bomo, je pri tem tekstu kljub vsemu tveganje. Vsekakor sta možnosti dve: da bo odpor pri neki populaciji, lahko pa se bariera zruši tako, kot se je pri Larryju in jo bodo ljudje dobro sprejeli. Osebno pa mislim, da je čas, da se v gledališču dotakneš vseh tem. Kakršen odziv že bo, v vsakem primeru bo to zanimiva predstava.

Ali se ne bojiš, da te bodo po dveh gejev vlogah opredelili za enost?

Imam to srečo, da dobivam velik spekter vlog. Ne dobivam enoznačnih. Po "Norcih" in "Sashi" začnem takoj delati vlogo čistega kontrasta, najstniškega delikventa v Bondovem delu "Rešeni". Všeč mi je, da dobivam odlične in različne vloge, ker je to za igralca idealno.

Sta ti dve gejev vlogi homoseksualnost razkrili oziroma osvetlili tudi s kakšne tebi doslej še popolnoma neznane plati?

Ne, moj odnos do homoseksualnosti je bil vedno razumevajoč. Ker človek je človek in ljubezen je ljubezen, ne glede na to, da je nekdo gej, drugi pa strejt. Me pa moti, če po tej plati doživim nasilnost. Osvajan sem že bil, ne pa tudi osvojen. Sicer pa vsak človek nosi v sebi vse in vsak dober igralec se lahko poglubi v psihologijo vsakega lika oziroma osebe. V privatnem življenju pa naj živi vsak tako kot mu paše, važna je toleranca. Sam živim srečno ljubezensko razmerje z Nataško.

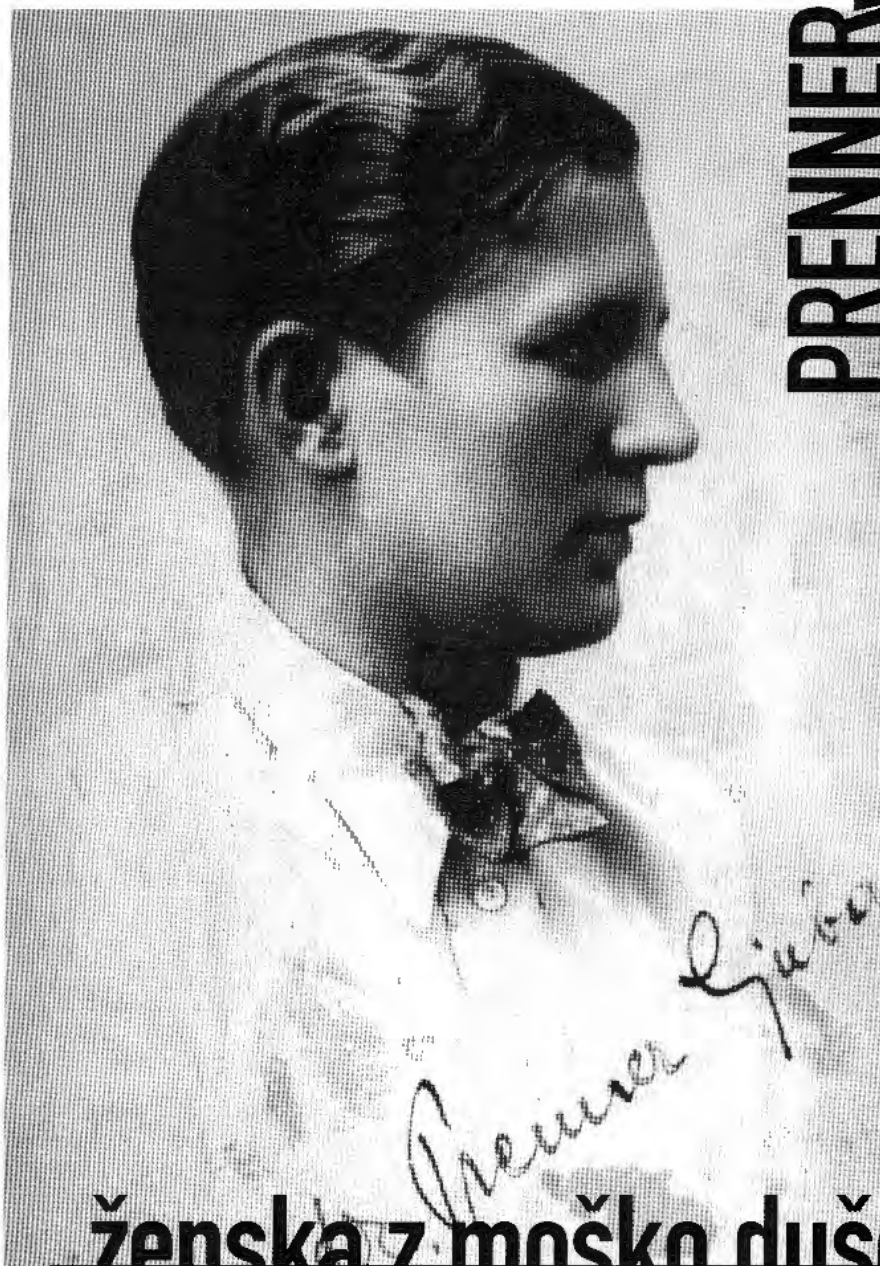
Ne prenašajte na jutri, kar vas lahko že danes ubije. Vsekakor pa si še prej ogledajte predstavo "Zažgi" in prisluhnite refrenu, ki je Larryju tako ljub: "Kar je na nebu in vse, kar je niže, do brezen pekla vse ogenj obliže." Potem vam bo še dolgo odzvanjal v ušesih in na smrt boste pozabili. In če boste ob tem še namesto noči s Sasho doživeli "Noč s Sasho", boste imeli enkratno srečo, da vas bo igralec Gašper Tič še dolgo leta osrečeval z gledaliških odrov.

Gusti Leben

Gregor Čušin, Tanja Ribič in Gašper Tič v predstavi Zažgi

ženska z moško dušo

Slovenj Gradec, prijetno koroško mesto, ki bi me s svojo nepotvorjeno očarljivostjo zlahka stisnilo v objem kot svojega novega priseljence. Predvsem pa kulturno, na kar so domačini v svoji odprtosti in neposrednosti še posebej ponosni. Moja pot je bila tokrat ozko začrtana, vodila me je le na Glavni trg 24, kjer v mogočni stavbi domuje *Koroški pokrajinski muzej*. In to v prostore, namenjene prikazu življenjske poti še ene (ne)znane Slovenke. Njeno ime je dr. LJUBA PRENNER. Za osvetlitev njenega življenja, ki ga je izpolnjevala kot pripovednica, dramatičarka in publicistka, poklicno pa kot odvetnica, se moram zahvaliti **Heleni Horvat**, ki se je že pred leti kot pomočnica ravnateljica osnovne šole skupaj s svojimi učenci poglobljala v njeno delo, ter kustosinji muzeja **Brigiti Rapuc**, ki se ji je skozi literaturo odpirala njena življenjska usoda. In seveda igralki **Jerci Mrzel**, ki jo je spoznala že

kot osnovnošolka in mi tako pomagala odgrniti še poslednjo tančico, ki bi to izjemno talentirano in dragoceno osebnost še lahko prikrivala. Pričujoči portret dr. Ljube Prennerjeve je torej sad pogovora z vsemi tremi prijaznimi sogovornicami.

Letos je minilo natanko devetdeset let od njenega rojstva; Ljuba Prenner se je namreč rodila 19. junija leta 1906 na Fari pri Prevaljah. Njena družina je bila dvojezična: oče Jože je bil kočevski Nmec, medtem ko je bila mati Marija doma iz Slovenskih goric. Kot prvorojenka - mati je sicer imela od prej že enega otroka, sina Ivana - so jo krstili za Amalijo Marijo, ko pa je začela misliti z lastno glavo, in resnici na ljubo je bilo to že zelo zgodaj, si je ime spremenila v Ljuba, čeprav je za domače obstajala le kot Puby. V Prevaljah, kjer je oče opravljal aktivno službo dacarja, se jima je čez tri leta rodila še ena

hčerka, Josipina, ki pa so jo klicali Pipsi. Pozneje se je poročila Šerbec in (za ljubitelje tračev) postala babica znane pevke Barbare - Šerbi. Po štirih letih bivanja na Prevaljah se družina za nadaljna štiri leta preseli v Ruše, dokler leta 1914 dokončno ne najde svoj dom v Slovenj Gradcu. Leta 1921 so kupili skromno hišico na Cerkvni (danes Meškovi) ulici in vse do leta 1950, do smrti staršev, sta obe sestri zanjo lepo skrbeli, nato pa sta jo prodali in se odselili v Ljubljano.

Ljuba je imela izjemno razgibano otroštvo in mladost, predvsem pa šolsko dobo. Prva štiri leta gimnazije je naredila v Slovenj Gradcu, peto pa na Ptuju, tam je živel pri teti Ivani Rastajger. Naredila je tri letnike, ker pa ji je zmanjkalo denarja - verjetno oče ni več zmogel igrati vloge "mecena" - se je vrnila domov. Zadnji letnik je tako naredila v Celju, kjer je delala le izpite. Vse to njeno šolanje je bilo seveda le nižja gimnazija in za današnje razmere prilično nizka izobrazba; ne pa za tedaj, za dekletu oziroma žensko pa še celo ne. Za štiri leta se je zaposlila kot strojepiska v advokatski pisarni dr. Ferda Pirnata, a tisto ni bilo delo, ki bi jo pomirjalo, kaj šele zadovoljevalo. Brez vsakršnega priporočila in ne da bi tam kogarkoli poznala se je odločila za nadaljevanje študija v Beogradu. Tam se je vpisala na prvo višjo gimnazijo. Da bi lahko preživela in tako študirala, je opravljala številna dela, najpogosteje kot bolniška strežnica. V Beogradu, kjer je navezala stike s pesnico **Desanko Maksimović**, ki jih je potem vsa leta tudi ohranila, je zdržala dve leti in naredila peti in šesti razred, izpite za sedmi in osmi pa je potem delala doma. Maturo je opravila na dekliškem Liceju v Ljubljani leta 1930, ko je bila stara že štiriindvajset let. Takoj po maturi se je vpisala na Pravno fakulteto in jo končala leta 1936. V začetku je imela kar nekaj težav, na nekaterih izpitih je celo padala. V višjih letnikih pa ji je šlo vse laže, saj so profesorji prepoznali njeno nadarjenost in inteligenco. Tudi na fakulteti je finančno ni nihče podpiral, na srečo pa so tedaj bili že tisti časi, ko se je lahko zvečine preživljala s pisanjem tekstov oziroma objavljanjem teh. Po končani fakulteti se je vrnila v Slovenj Gradec in tam delala kot sodna pripravnica, čeprav ji želja po odhodu v Ljubljano ni dala svobodno dihati. Slovenj Gradec jo je utesnjeval. Utesnjeval je njeno drugačnost in tam res ni našla ustreznega miljeja za izživetje svoje osebnosti. Izkazovanje drugačnosti v takem provincialnem, malomeščanskem in zakotnem mestu kot je (bil) Slovenj Gradec, ni bilo lahko. V Ljubljani je bilo kljub vsemu to drugačnost laže skriti in se v mestu "zgubiti". Leta 1939 se je torej zaposlila kot odvetniška pripravnica v Ljubljani. V tistem času je opravila tudi tri rogozore - to so strogi izpiti, ki so bili pogoj za doktorski naziv - in svoj cilj dosegla jeseni 1941, ko je promovirala kot doktorica prava. Sredi leta 1942 je opravila tudi odvetniški izpit, do lastne advokature pa ji je z majhno prevaro italijanskega uradnika uspelo priti na Silvestrovo istega leta.

Problemi, ki jih v službi ni imela malo, niso izvirali iz njene drugačnosti (kot bi nepoučeni utegnili pomisliti), temveč iz njene neposrednosti: preveč se je zavzemala za pravico, nikoli ni bila hinavska, skratka, bila je (pre)poštena. Zaprta je bila trikrat. Ker je bila med vojno aktivistka OF, so jo leta 1944 zaprli Nemci.

Leta 1947 je bila po uradni dolžnosti določena za zagovornico neki partizanki, ki so jo obdožili izdaje in obsodili na smrt. Ljuba je zahtevala obnovo procesa in z novimi pričami za ubogo žensko dosegla celo oprostilno sodbo. Zadeva pa bi se polegla, če ne bi javnemu tožilcu po ostrih besedah, ki mu jih je name-

pač bila. Navsezadnje je z njimi gor rasla in se igrala. Tudi pozneje v literarnem društvu, kjer je kot bravurozna veseljakinja držala pokonci vso družbo. Res je pa, da se je zvečine družila s fanti. Ženske, ki si jih je izbrala, pa so bile njene intimne prijateljice, kajti moškega dotika ni prenesla. Takole bom rekel:

moški za prijateljstvo, ženske za seks. Gotovo je bila ena izmed njenih prvih prijateljic Štefka Vrhnjak, učiteljica na Selah pri Slovenj Gradcu, katere smrt jo je tako zelo prizadela, da je prenehala vzdrževati krog Slovenjgradčanov, ki so živeli v Ljubljani in se

Ljuba - prva z desne

nila, za finale primazala še klofuto. Zaradi takšnega "neprimernega vedenja" je bila zaprta šest tednov, poleg tega pa je še izgubila advokaturu. Tretjič je bila zaprta od julija 1949 do maja 1950, ne da bi sploh vedela zakaj. Niso ji namreč pokazali obtožnice in tako tudi ni mogla dobiti odpustnice; poslali so jo zgolj na "družbeno koristno delo". Po prepričanju je bila levičarka, vendar je imela zoper komunizem mnogo pripomb. Kot popolni "freigeist" bi verjetno bila v konfliktu s politiko v kateremkoli režimu. Advokaturu je k sreči dobila nazaj; pravijo, da po posredovanju Vidmarjeve soproge, operne pevke Nade Vidmar, ki je nastopila v operi "Slovo od mladosti", za katero je Ljuba Prenner napisala libreto. Oboje se je zgodilo leta 1954.

Zanimiva je fotografija, ki jo je Ljubi podaril oče s posvetilom: Fur mein Buba. Mojemu fantu, torej. In čeprav je kot otrok še nosila krilce, je v Slovenj Gradcu prvič završalo, ko je prišla v cerkev, kmalu po obhajilu, v hlačah. Ta njen "ekscs" je pri ljudeh vzbudil vesplošen odpor. Pa pri tem dejanju ni šlo za nikakršen upor brezbožnice, saj je bila vse življenje verna, imela pa je tudi pristne in iskrene stike s cerkvenimi dostojanstveniki, predvsem s katoliškima duhovnikoma in pisateljema, Jakobom Sokličem in Francem Ksaverjem Meškom. Svojo drugačnost je preprosto hotela manifestirati tudi navzven, čeprav se je dokončno in docela verjetno zavedla šele, ko se je z vlakom peljala iz Slovenj Gradca v Maribor in se prav po deklinško opazovala v okenški šipi. Na glavi je imela deklinški klobuček, kar naenkrat pa jo je prešinilo, da ta ne sodi na njeno glavo in zabrisala ga je skozi okno. Od tedaj naprej se je vedno nosila samo še kot moški; v podobi izključno moških oblek in seveda tudi moških klobukov. Slovenjgradčani so nanjo gledali zelo različno. Tisti, ki je niso poznali, so jo radovedno opazovali in se spraševali, kaj pravzaprav je: ženska, moški, dvo-polnik ali kaj za nekega vraga ali boga že. A to ni bil njen problem, saj so jo tisti, ki so imeli stike z njo, sprejeli povsem normalno. Cel kup prijateljev jo je sprejel takšno, kot je

redno dobivali enkrat na teden vse do leta 1960. Druga je bila Slavica Jelenc, ki jo je spoznala na gimnaziji, kjer je bila Jelenceva profesorica; dolgo časa je potem pri njej tudi živela. Vseh žensk s fotografij iz njene listnice ni moč identificirati, nujno pa mora biti omenjena vsaj še Mimika Mrzel - Krenker. Njena gostilna je bila znana po izjemno veselem vzdušju, Prennerjeva pa je postala pravzaprav prava članica njene družine. Čeprav se je na zunaj deklarirala kot moški, pa je nujno potrebno poudariti, da se svojega ženskega telesa nikakor ni sramovala. Res je sicer, da je imela izrazite prsi in da je zato nosila pod suknjičem dvojno podloženo srajco, da ne bi prišle preveč do izraza, vendar kljub vsemu velja: svoje žensko telo je nosila zelo ponosno.

Koroški "Prepih" je leta 1992 prvi objavil del anekdot, ki o Prennerjevi krožijo med ljudmi še danes. Med drugim je zapisal: "Ljuba je bila že v študentskih letih polna humorja. V mestu je bila skupina mladih, ki so se z Ljubo vred lotili marsičesa. Tako so neke noči pobrali vse cvetlične lončke v Meškovi ulici. Odnesli so jih na bližnji zid, pri katerem so se naslednje jutro pripravale gospodinje. Ljuba in njeni kolegi pa so se poskrili, opazovali to zmešnjavo od daleč in se veselo smejali. Še večja zmešnjava pa je v mestu nastala, ko so zamenjali napisne table. Tako se je našla tabla z župnišča na hiši poklicne babice, njena na župnišču in tako križem krašem." In če je v mladosti rada lumpala, pela, pila in plesala, je pozneje rada veliko spala, v postelji pa še dolgo v dan tudi mnogo brala. Ko je bila že "gospa", je tudi živela kot pravi "gospod". Oblačila se je izborna, nosila je briljantni prstan, jedla v najodličnejših restavracijah najboljši jedi, pila izbrana vina in še raje viski. Vendar, materialistka ni bila nikoli. Ni imela niti svojega stanovanja, kaj šele avtomobila. V sobi, kjer je živela, so bile le postelja, omara in nočna omarica. Pa veliko umetniških slik in ogromno knjig. Koliko "tardecih" je razdelila med klošarje, branjevke in prodajalke, vedo le oni sami. Kaj imeti oziroma kaj posedovati, to

preprosto ni bilo v njenem zaznavnem območju. Kaj vse bi lahko imela, a zaradi neprestanega razdajanja ni, pa je povsem drugotnega pomena, če se zavedamo, kaj in kako to govori o njenem notranjem bogastvu. Ljuba Prenner ni nikoli skrivala svojih literarnih ambicij. V Ljubljano si je vedno želela tudi zato, da bi bila bližje literarnim krogom. Z mnogimi se je potem vsak teden redno dobivala v enem izmed ljubljanskih hotelov, s številnimi pa je vzdrževala korespondenco skozi dolga leta. Svoj prvi roman je napisala že kot srednješolka in ga nasloвила "Trojica". V reviji "Jutro" je leta 1931 v nadaljevanjih izhajala povest "Pohorska vigred". Staršem je posvetila roman "Mejniki", ki je v letih 1936-38 izhajal v reviji "Ženski svet". Odlomek iz povesti "Življenje za hrbtom" vas bo prepričal, da se je v "moški koži" dobro počutila tudi v književnosti; njen junak Karli je namreč ona sama: "Kovček na kavljju je bil Karlijeva omara. Sem se je hodil preoblačiti, prinašal čisto perilo in odnašal umazano v "vešeraj" tja preko ceste. Obleko je imel lepo zloženo v kovčku, tudi nekaj žepnih robcev in par raztrganih copat. Stanovanja ni imel nobenega. Kje da je spal? Ah, spati se je dalo marsikje. Kakor se je pač dalo kaj najti ..." Leta 1939 je izdala svoje najpomembnejše delo, prvo domačo kriminalno "Neznani storilec". Njeno dramsko delo "Veliki mož", ki je prav žlahtna komedija, so uprizorili na odru Ljubljanske drame in to leta 1943, ko je veljal "kulturni molk". Zaradi nespoštovanja le-tega so jo izključili iz Slovenskega društva pisateljev, kar jo je močno prizadelo. Vanj je bila ponovno sprejeta šele leta 1976. Mnogo njene literarne zapuščine je ostalo v rokopisih in prav dobro bi bilo, če bi se našel kakšen slavist in se poglobil vanje. Prav bi prišli tudi ponatisi že objavljenih del, saj jih ni skoraj nikjer več dobiti. Če prej ne, pa takrat, ko bo Ljubljana resnično postala "Mesto žensk". Škoda, ker niso nikjer zapisani tudi zagovori iz njenih pravn. Ogromno si je upala in ker je bila literatka, jih je znala strahotno dobro izpeljati. Spomini pa so in menda vidiš danes takšen nastop samo še v kakšnem ameriškem filmu.

Dr. Ljuba Prenner je umrla po hudi bolezni (ironija usode: odrezali so ji dojko, a rak se je že preveč razvil), 18. septembra leta 1977 v Ljubljani. Utruženo od življenja so jo pokopali na starotrškem pokopališču, v grobu, ki ga je nekoč namenila svojim staršem, a tudi sebi. To je povedala z napisom na nagrobni plošči: TU JE LJUBEZEN POKOPANA, DRAGI OČE, LJUBA, MAMA. Zadnja vejica je bila na njeno željo dodana seveda šele po njeni smrti.

Še pogled na bronasti kip, ki ga je Slovenj Gradcu podaril veliki Ossip Zadkine, mimo-bežen sprehod mimo Kogojevega konja pred vhodom v Galerijo likovnih umetnosti, a vse bi umanjalo, če se ne bi ustavil še pred lepo prenovljeno hišo, na kateri skromna spominska plošča prča, da je tu živela dr. Ljuba Prenner. Za nas je pomembna predvsem kot veliko opozorilo tej družbi, da bi vendarle znala in zmogla biti širokogrudna tudi do takšnih in drugačnih drugačnosti. Slovenjgradčani so neizmerno ponosni nanjo in prav lepo bi bilo, če bi bili vsi ostali Slovenci vsaj pol tako.

Gusti Leben

10 REGIONALNA KONFERENCA ILGA

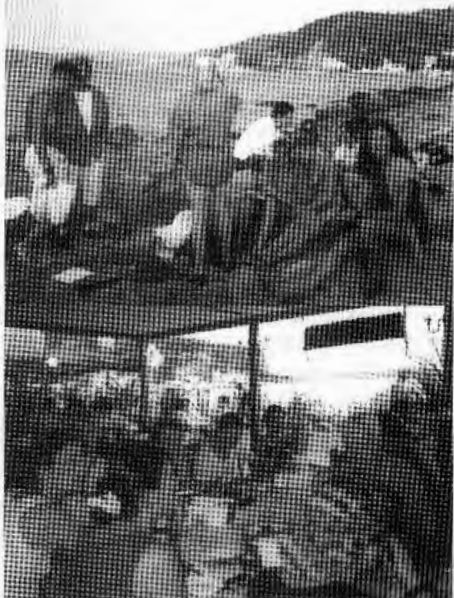
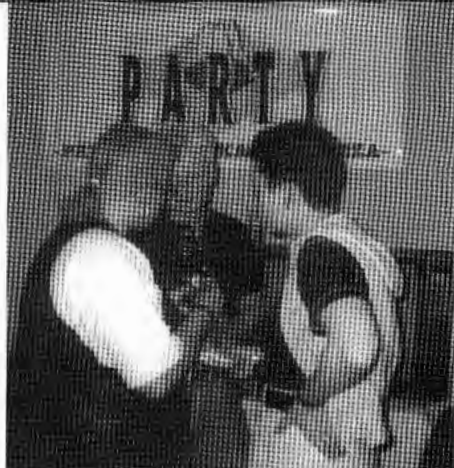
Od 8. do 11. avgusta 1996 so Magnus, LL in Roza klub v sodelovanju z Mednarodno zvezo lezbijk in gejev (ILGA) in pod pokroviteljstvom Urada ZN za boj proti aidsu (UNAIDS), Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), Urada za mladino in Zavoda za odprto družbo organizirali 10. regionalno konferenco ILGA za vzhodno, jugovzhodno in srednjo Evropo.

Prva tovrstna konferenca je bila leta 1987, organizirali pa so jo zato, ker je pred letom 1989 večina vzhodnoevropskih aktivistov imela težave s potovanji na zahod.

Konference se je udeležilo 38 tujcev iz vzhodno- in zahodnoevropskih držav, našel pa se je celo en Američan. Tudi obisk domačih gejev in predvsem lezbijk je bil precej dober, čeprav je nihal. Udeleženci smo na trinajstih delavnicah razpravljali o problemih, ki nas tarejo: od političnih preko zdravstvenih do kulturnih.

Uradno je konferenco s pozdravnim nagovorom odprl **Brane Mozetič**. Udeležence so potem pozdravili še **Andy Quan**, koordinator Mednarodne zveze lezbijk in gejev, **Henning Mikkelsen**, predstavnik Svetovne zdravstvene organizacije in Urada ZN za boj proti aidsu, dr. **Dunja Kosmač Piškur**, državna sekretarka Ministrstva za zdravstvo, **Mirko Vavpotič** z Urada za mladino in **Sonja Lokar**, predsednica Ženskega foruma Združene liste socialnih demokratov.

Ni preveč presenetljivo, da se konference niso udeležili predstavniki "najvišjih" državnih organov, kot sta vlada in parlament. K sreči so imeli ravno takrat parlamentarne počitnice in z njimi prikladen izgovor. Predsednik Državnega zbora **Jožef Školč** pa je kljub temu po elektronski pošti naprosil organizatorje, naj v njegovem imenu pozdravimo udeležence.

Sedaj pa še kakšna beseda o parih delavnicah:

Razmere v državah in organizacijah

V vseh državah prihaja do različnih oblik diskriminacije gejev in lezbijk. V naprednejših državah prihaja do diskriminacije predvsem zaradi prepovedi poroke istospolnih partnerjev (čeprav neke obstajajo zakoni o tako imenovanih "registriranih partnerstvih"), v drugih državah pa se geji in lezbijke otepaajo tudi z večjimi problemi. Seks med moškimi je prepovedan le v Romuniji (od držav, ki so se predstavile na delavnici). Organizacije, ki "promovirajo" homoseksualnost, so prepovedane v Avstriji in Romuniji, v Rusiji pa imajo velike težave pri registraciji organizacij, čeprav zakoni izrecno ne prepovedujejo organiziranja lezbijk in gejev. Neenaka sporazumna starost za geje velja v Avstriji in Jugoslaviji. Drugi problemi, s katerimi se geji, lezbijke in njihove organizacije srečujejo, so sovražnost družbe, pomanjkanje denarja in prostorov za organizacije in družabne aktivnosti. Seveda pa vse ni tako črno. Osnutek poljske ustave prepoveduje diskriminacijo na osnovi spolne usmerjenosti, prepoved pa bodo morda zapisali tudi v latvijsko. V Sloveniji je prepoved zapisana v kazenski zakonik.

Poleg vsega tega pa smo na delavnici izvedeli še to, da so estonsko lezbično in gej gibanje spravile v pogon lezbijke, medtem ko so se v večini drugih držav najprej organizirali geji.

Kako pripraviti delavnico o varnejšem seksu

Predavatelj je udeležencem dal napotke za pripravo delavnic o varnejšem seksu, potem pa na podlagi teh napotkov izvedel tudi delavnico samo.

Vidnost lezbijk

Za vidnost so pomembne podobe. Podobe ustvarjajo predvsem heteroseksualci o heteroseksualnem življenju. Podobe lezbijk so večinoma ustvarili moški. Pomembno je, da se lezbijke vidijo tako, kot jih vidijo druge lezbijke, za prepoznavanje, za užitek, za odpiranje oči.

Lezbična fotografija je pogosto erotična. Vendar je pomembno, da se prikazuje tudi dnevno življenje - ne le lepih in mladih lezbijk, ampak tudi starejših, hendikepiranih...

Predavateljica je udeleženkam pokazala dva albuma s fotografijami in jih vprašala, kakšne slike so jim všeč. Med odgovori je bilo slišati: dnevno življenje, igrive slike, vsi stili lezbičnega izražanja (pričeske, oblačila...), erotične fotografije (ljubljenje, nežnost, bližina)...

Zbiranje denarja za organizacije gejev in lezbijk

Predavatelj je predstavil programe Evropske unije *Phare* in *Tacis* za nevladne organizacije in program *LIEN*. Pojasnil je pogoje in postopke zaprosanja za denar.

Lezbično organiziranje in izmenjava izkušenj

V Novem Sadu je skupina petnajstih lezbijk. Srečevale so se v kavarni, vendar jim to ni bilo všeč. Organizirale so zabavo izključno za lezbičke, z vabili. Sodelujejo z Beograjkankami. Večina hrvaških lezbijk noče imeti stikov z ostalimi. Nimajo prostora za srečanja. Vlada kontrolira medije in javno mnenje. Menijo, da bi se stvari spremenile, če bi zahodne države pritisnile na vlado. Javnega mnenja o lezbijkah ne poznajo. Menijo, da je življenje za lezbičke na Hrvaškem sedaj težje kot pred vojno, ker se je okrepila cerkev.

V manjših nizozemskih krajih obstajajo enaki problemi kot povsod drugje, medtem ko v večjih mestih lezbijka lahko živi kot lezbijka, brez problemov z okolico.

V Londonu imajo še probleme. Med geji in lezbijkami je velika razlika. Sedaj je moderno biti gej v večjih mestih, zato imajo geji več privilegijev.

KAJ PA PRI NAS?

LL izdaja bilten *Pandora*. Veliko mlajših lezbijk si prizadeva za napredek. *Kasandra* je feministična lezbična skupina. Odpreti želijo bar za ženske/lezbičke. *Kasandra* za razliko od LL ne sodeluje z geji. *Modra* je feministična skupina, ki vključuje tudi lezbičke, vendar njihov cilj ni promocija lezbijk.

Ilgini projekti Phare in Tacis

Predavatelj je pojasnil projekt proti diskriminaciji gejev in lezbijk, ki ga izvaja ILGA pod sponzorstvom programov Phare in Tacis. Povedal je, kako se zaprosi za denar, orisal zgodovino projekta, njegove glavne cilje in aktivnosti.

Pogovor je tekel o pogojih za sodelovanje pri projektu, vlogi organizacij za boj proti aidsu in metodah za finančni nadzor v gej in lezbičnih organizacijah.

Udeleženci projekta so omenili glavne uspehe projekta. Ruska organizacija Triangle je z njegovo pomočjo dosegla lezbičke in geje po vsej Rusiji, omogočeno jim je bilo delovanje tudi na političnem, ne le družabnem nivoju.

V Litvi so uspeli pri medijih, publikacijah in političnem delu. Latvijci so pridobili novo znanje o izvajanju projektov. Povečali so vidnost lezbijk in gejev, ter si vzpostavili organizacije.

Skupine za samopomoč ljudem z virusom HIV/aidsom

Skupina za samopomoč je neprofesionalna in je namenjena reševanju različnih problemov. Ne potrebuje birokracije.

Nameni skupin za samopomoč so: "coming out", dvigovanje samozavesti, pridobivanje moči, druženje, izmenjava informacij (praktične informacije najlažje dobite v skupini za samopomoč).

Skupine so lahko formalne ali neformalne, razlikujejo se tudi glede na ciljno skupino (narkomani, geji, mešane skupine).

Pomembna je zaupnost, da se zagotovi iskrenost. Skupine so lahko odprte za ženske, za HIV negativne (npr. partnerje). Lahko so anonimne.

V Ukrajini je epidemija aidsa. Število inficiranih se je v štirih mesecih s 3000 povečalo na 6000. V Rusiji je 2000 HIV pozitivnih. Imajo mešano skupino za pomoč, z zdravnikom in psihologom. Imajo tudi tri organizacije za HIV/aids preventivo, ki dobivajo sredstva iz Sorosevega *Open Society Fund-a*.

V Estoniji je 62 HIV pozitivnih, virus pa se večinoma prenaša med geji. Imajo skupino za samopomoč, ki je namenjena le gejem. Financirajo jih švedske gej organizacije, domače dobrodelne organizacije, prirejajo

dobrodelne prireditve. 50-60 udeležencev skupine se sreča enkrat tedensko, imajo pa tudi telefon za pomoč.

Na Poljskem imajo skupino za samopomoč in telefon za pomoč, ki dela neprekinjeno. Financirata jih vlada in UNDP (Združeni narodi). Na Poljskem je 4000 HIV pozitivnih, 400 ljudi z aidsom, v letu 1995 pa so zabeležili 900 novih infekcij (600 od novookuženih je gejev).

Kako privabiti ljudi? S pikniki, zastoj vstopnicami za kino ali gledališče, večjimi srečanji z ljudmi iz cele države, z videom, s srečanji z zdravniki, socialnimi delavci, alternativnimi medicinci, politiki, psihologi, zdravstvenimi delavci...

Gej igre

Predavatelj sta predstavila Gej igre. Naslednje bodo leta 1998 v Amsterdamu. Za športnike iz vzhodne, jugovzhodne in srednje Evrope bodo na voljo štipendije. Predavatelj sta povabila športnike, da se organizirajo in da sodelujejo na igrah. Sodelujejo lahko tudi amaterski športniki. Važno je sodelovati.

Internet za geje in lezbičke

Glavni namen delavnice je bil seznaniti udeležence z uporabo Interneta. Udeleženci so najprej poiskali nekomercialno programsko opremo. Potem so na Internetu poiskali računalnike, ki omogočajo iskanje po drugih računalnikih. Našli so veliko dokumentov, nekaj jih je bilo uporabnih, večina pa ne. Slaba stran Interneta je, da informacije niso shranjene glede na njihov pomen in kvaliteto.

V drugem delu delavnice so se udeleženci posvetili uporabi Interneta za potrebe lezbičnih in gej organizacij. Preko Interneta lahko pošiljamo informacije o organizaciji, izjave za javnost, povabila na razne dogodke... Informacije lahko pošiljamo v sistem novic Usenet (newsgroups) ali pa preko strežnikov, ki pošiljajo pošto vsem, ki so nanjo "naročeni" (listservers).

Iskali so tudi informacije o tem kje in kako dobiti finančna sredstva za organizacije, a jim jih ni uspelo najti.

Poroka za geje in lezbičke

Poroka za homoseksualce prži-ga močna čustva pri (konzervativnih) heteroseksualcih in pri (progresivnih) homoseksualcih. "Registrirano partnerstvo" bi lahko bil drug izraz za poroko (kot v Skandinaviji). V bližnji prihodnosti ne bomo dobili poroke (to je enakih pravic).

Regionalna konferenca gayev in lezbijk v Ljubljani

Zapleti že na meji

LJUBLJANA, 10. – Sekcije ŠKUC-a Magnus, LL in Roza klub so organizatorji 10. regionalne konference ILGA (Mednarodno združenje homoseksualcev in lezbijk), ki se je začela včeraj v dijaškem domu Tabor v Ljubljani in bo trajala do nedelje. Udeležujejo se je predstavniki gejevskih in lezbijskih organizacij iz večine držav zahodne, vzhodne, srednje in jugovzhodne Evrope.

Na tem regionalnem srečanju bodo izmenjali izkušnje, uspehe in težave svojih organizacij v posameznih državah, predvsem glede prizadevanj za sprejem ustrezne zakonodaje, ki bo zagotavljala in varovala enakopravnost istospolnega partnerstva oziroma homoseksualce varovala pred vsakršno diskriminacijo.

Brane Mozetič, predstavnik slovenskega Kluba Roza in eden organizatorjev te regionalne konference ILGA v Ljubljani, je ob pozdravnem nagovoru zbranim udeležencem in gostom povedal, da so imeli pri organiziranju tega mednarodnega srečanja predstavnikov organizacij homoseksualcev in lezbijk tudi težave, na katere želijo javno opozoriti. V četrtek (8. avgusta) je namreč na mejnem prehodu Dolga vas tamkajšnji mejni policist grobo zavmil tri povabljene udeležence na to konferenco, in sicer državljana Romunije, ZDA in Kameruna, in jim ni dovolil vstopa v Slovenijo, čeprav so imeli garantna pisma organizatorja srečanja (sekcije ŠKUC) in dovolj denarja za tridnevno bivanje v naši državi. O tem, da se srečanja zaradi neprijazne zavrnitve na slovenski meji ne morejo udeležiti, so prizadeti obvestili organizatorje konference po faksu iz tujine. Brane Mozetič je povedal, da so zaradi grobega in nevljudnega ravnanja slovenskega policista že poslali protestno pismo na zunanje in notranje ministrstvo, od pristojnih državnih organov pa zahtevajo preiskavo ter javno razlago policistovega ravnanja in ukrepe proti odgovornim...

Z UNZ Murska Sobota pa so sporočili, da so tuje državljane zavrnili, ker so imeli vsi skupaj pri sebi okrog 300 ameriških dolarjev. Poleg tega državljan Kameruna ni imel potrebnega vstopnega vizuma. V Murski Soboti trdijo, da je bil postopek policije korekten. (mu)

»Geji in lezbijke so še vedno diskriminirani«

Mednarodna konferenca homoseksualcev se je končala – Med očitnimi krivicami je prepoved porok

LJUBLJANA, 11. avgusta – Tridnevna konferenca Mednarodne lige lezbijk in gejev (ILGA) za vzhodno, jugovzhodno in srednjo Evropo se je danes končala. Na šestnajstih predavanjih in delavnicah o pravnih in političnih problemih in življenjskih slogih ljudi z drugačnimi spolnimi navadami je sodelovalo več kot sto udeležencev iz Slovenije in tujine. Predstavili so pravne in družbene razmere v državah, iz katerih prihajajo.

Skupna ugotovitev je bila, da so lezbijke in geji v svojih okoliščinah še vedno diskriminirani. Čeprav sporazumni odnosi s partnerjem istega spola niso kazensko preganjani, občutijo diskriminacijo drugače. Med najočitnejšimi kršitvami pravic pa je prepoved porok med osebam enakega spola, so ugotovili udeleženci konference.

Pripravili pa so še delavnico o varnejši spolnosti in samopomoči okuženih z virusom HIV in aidsom. Homoseksualci so bili pred leti najbolj dovzetni za okužbe s smrtonosnim virusom HIV, zato so za varnejše spolne odnose kmalu poskrbeli. V nasprotju z heteroseksualci, ki so prepogosto prepričani, da je aids bolezen homoseksualcev in narkomanov, je bilo slišati na srečanju lezbijk in gejev.

Med osrednjimi temami so bile tudi t. i. gej igre (Gay Games), ki so nekakšna različica Olimpijskim igram. Prihodnje, pete po vrsti, bodo leta 1998 v Amsterdamu, medtem ko bo naslednja regionalna konferenca Mednarodne zveze lezbijk in gejev prihodnje leto v Moskvi.

Oh koncu so udeleženci konference strnili vtise o sprejemu v Sloveniji in ugotovili, da jih je prijetno presenetil izredno velik odziv medijev. Še enkrat pa so izrazili protest zaradi grobe ravnanja obmejne policije, ki je na prehodu Dolga vas preprečila vstop v Slovenijo trem udeležencem konference. Kljub pojasnilom policije vztrajajo pri trditvi, da je bil postopek ob meji izredno grob in nekorekten.

HELENA KOČMUR

Skandinavski zakoni o partnerstvih ne vključujejo pravice do posvojitve, umetne oploditve, cerkvene poroke in partnerstev med tujci.

Na Madžarskem imajo drugačno rešitev: neporočeni pari, isto- in raznospolni, imajo enake pravice.

Diskusije o porokah za geje in lezbijke se odvijajo v mnogih evropskih državah, na zahodu in na vzhodu (Nizozemska, Švica, Belgija, Švedska, Italija, Slovenija). Naslednja država, ki bo istospolnim parom omogočila nekakšno registracijo zveze, bo verjetno Finska. Islandija je prva država, ki partnerjema omogoča skupno skrbništvo nad (partnerjevimi) otroci. Lezbijke in geji na Danskem, kjer so prvi uvedli registrirana partnerstva, se sedaj borijo za pravico do posvojitve. Havaji bodo morda prva država v ZDA, ki bo legalizirala istospolne poroke. Druge države teh porok ne bodo priznavale, ker so sprejeli zakon o zaščiti zakona o poroki ("DOMA"). Nizozemski parlament je glasoval za istospolne poroke, medtem ko je vlada proti.

Razmere se razlikujejo od države do države (Avstrija ima na primer zakon proti prešuštvu - prešuštvo je še vedno kaznivo).

O poroki tečejo številne razprave tudi med lezbijkami in geji. Večina jih je za poroko, to je za iste pravice in isti izraz. Če bi bile omogočene istospolne poroke, bi zakonska zveza dobila drugačen pomen, kot ga ima sedaj (tradicionalna, cerkvena, patriarhalna institucija). Zakoni o partnerstvih lahko pomenijo manj pravic!

Pomen političnega boja za oblast za gej in lezbično gibanje in sodelovanje z vladami

Predavatelj je odprl diskusijo o različnih vlogah gej in lezbičnih gibanj v vzhodni in zahodni Evropi in kako se le-ta sama vidijo. Udeležence je zaprosil, da opišejo položaj gej in lezbičnih organizacij v političnem življenju njihovih držav.

Na Poljskem je gej in lezbično gibanje pustilo nek vtis na politiko. Osnutek ustave prepoveduje diskriminacijo na osnovi spolne usmerjenosti, zahvaljujoč dobri stikom z Demokratično alianso (bivšimi komunisti) in na začetku z uradom predsednika Walense.

Na Hrvaškem stvari napredujejo počasneje. Vlada se ne zanima za človekove pravice, geji in lezbijke pa predstavljajo vse tisto, kar vlada sovraži. LIGMA, hrvaška organizacija lezbijk in gejev, je povabila politike na okroglo mizo, katere so se udeležili le bivši komunisti. Med lezbijkami in geji vlada politična apatija, druge manjšinske skupine pa zavračajo povezovanje z njimi.

Slovaki svoje politike lahko pripravijo do tega, da se pogovarjajo z njimi, vendar se kljub temu nič ne spremeni. Organizacija *Ganymedes* ne dobi nobenih sredstev od vlade, razen za festival gej in lezbičnega filma.

V Sloveniji imamo stike s strankami in drugimi političnimi skupinami. Začeli smo s kulturnimi dogodki, bili povezani s mirovniškimi, feminističnimi in zelenimi gibanji, ki so po tranziciji izgubila politično moč. Mediji nas podpirajo. Kljub lobiranju prepoved diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti ni bila vključena v ustavo, bila pa je vključena v kazenski zakonik, čeprav skoraj tajno in brez lobiranja. Gibanje zavrača registrirana partnerstva v korist porok.

Kriminalizacija homoseksualnosti v Romuniji onemogoča razvoj močnega gibanja. Lezbijke in geji delujejo predvsem s pomočjo organizacij za varstvo človekovih pravic. S politiki imajo malo stikov.

Madžarsko ustavno sodišče je leta 1994 odločilo, kljub temu, da lezbične in gej organizacije niso praktično nič lobirale, da tudi istospolni pari lahko živijo v izvenzakonskih skupnostih, predvsem zaradi evropskih modelov (resolucija Claudie Roth, ki zahteva popolno prepoved diskriminacije lezbijk in gejev).

Udeleženci so menili, da je razlika med vzhodno- in zahodnoevropskimi gibanji v tem, da je na zahodu več ljudi odkritih, da tam obstaja bolj izrazita gej in lezbična subkultura, da imajo več političnih možnosti in več prakse in da so zahodnoevropske države verjetno tudi zaradi vere tolerantnejše (protestantizem na zahodu, katolicizem na vzhodu).

Gej in lezbična gibanja naj odgovorijo na HIV/AIDS s pritiskom na vlade, da jih vključijo v sprejemanje odločitev in da jim dajo sredstva za preventivo pred aidsom, s sodelovanjem v nacionalnih odborih za boj proti aidsu in z opazovanjem spolnega vedenja gejev in lezbijk.

Dolgotrajna razmerja za in proti

Predavatelj je zastavil vprašanja: Ali so dolgotrajna razmerja možna? Kaj sploh je razmerje? Ali deluje? Pod katerimi pogoji? Odgovori vključujejo:

Najprej je razmerje osnovano na čustvih, monogamno in moralistično. Kasneje postaneš bolj prilagodljiv, odprt za kompromise in za odprto razmerje.

Razmerje je nekakšna obveza, katere temelj je obojestransko zaupanje. Vedno se moraš zavedati možnosti, da se eden od partnerjev zaljubi v tretjo osebo. Bodi odprt, komunikacija je pomembna.

Začeti razmerje z nekom, v kogar si se na smrt zaljubil, je tvegano. Počakaj, dokler ne začutiš, da se s to osebo počutiš varnega, da je z njo življenje dovolj razburljivo in da si imata dovolj za ponuditi. Samo spolna privlačnost ne zadostuje za razmerje.

Če začutiš, da razmerje ne funkcionira kljub trudu, ga prekini.

Od začetka se moraš dogovarjati, kakšno razmerje si želiš. Ustvari razmerje, ki ustreza tebi.

Razmerje se lahko spremeni, odraščaj z njim. Bistvo razmerja je dogovor, sodelovanje, iskrenost in

določanje prioritete: kaj je zame sprejemljivo in kaj ni.

Udeleženci delavnice svarijo pred soodvisnostjo, dolgočasjem, zamenjevanjem seksa z ljubeznijo, posesivnostjo, slabo komunikacijo, pomanjkanjem zaupanja, pomanjkanjem samote in pred jemanjem stvari, kot da so razumljive same po sebi; poleg tega pa poudarjajo prednosti razmerja: nisi sam, izpolnitev, varnost, stabilnost, delitev lepih trenutkov, počitnic, skupna zgodovina, sreča.

Med delavnicami je bil seveda tudi čas za oddih in zabavo. Tako smo se že v četrtek, pred uradno otvoritvijo konference, spoznavali v *Galeriji ŠKUC*, v soboto smo se usedli na avtobus in se odpeljali v Piran in po izletu še poplesavali (in vse kar spada zraven) po plesišču kluba *Central*.

Konferenco smo zaključili s plenarnim zasedanjem. Delegati so predstavili priporočila z delavnice. Zahodnoevropski aktivisti so bili naprošeni, da potujejo tudi v vzhodno Evropo in pomagajo lokalnim aktivistom v boju proti diskriminaciji in da jim pomagajo narediti gej in lezbično skupnost vidnejšo.

Na zaključnem zasedanju je bilo prav tako odločeno, da bo naslednja, 11. regionalna konferenca ILGA za vzhodno, jugovzhodno in srednjo Evropo, julija ali avgusta 1997 v Moskvi.

Aleš Pečnik

Pri britanski reviji "Gay Times" so opravili do- slej največjo raziskavo o uživanju drog med gejev populacijo. Na zastavljena vprašanja so dobili 685 odgovorov. Ti so pokazali, da približno polovica britanskih gejev dokaj redno uživa taksne ali drugačne droge. Tako se je izkazalo - kar poznavalcev ni presenetilo - da uživanje drog nikakor ni več osamljeno početje zavožene mladine in lumpenproletariata z družbenega dna. Kar tri četrtine gejev, ki so odgovorili na zastavljena vprašanja, ima namreč visoko, višjo ali srednjo izobrazbo in le četrtnina jih ima nižjo, so nezaposleni ali študentje, večina jih je starih med 20 in 40 let, so dobro situirani in živijo v večjih mestih.

Po pričakovanju se je na lestvici najpopularnejših drog na Otoku najvišje uvrstila **marihuana** (trava), ki jo je večina že poskusila, tretjina pa se z njo zakaja vsaj enkrat na mesec. Na drugo mesto so se uvrstila **poživila** (amfetamin - speed), kar ni presenetljivo, saj so cenovno dokaj dostopna. Zato tudi ne preseneča, da posegajo po njih predvsem tisti z nižjimi dohodki. Zelo priljubljen je tudi **ecstasy** (E), čeprav ne več tako kot pred leti. Več kot polovica ga je že poskusila, petina pa ga redno uživa vsaj enkrat na mesec. Najbolj priljubljen je pri mlajših obiskovalcih nočnih klubov. Zelo veliko britanskih gejev je že poskusilo **poppers**, vendar pa ga redno njuha manjše število, kot so pričakovali. Skoraj polovica je že poskusila tudi **LSD** (acid) in **kokain**, redno pa ju uživajo manj pogosto, čeprav je zaradi padca cene kokain nekoliko pridobil na priljubljenosti. Zanimivo je, da otoški geji nič kaj ne čislajo **heroina**. Poskusila ga je le desetina in velika večina vaje ni več ponovila. Precej pogoste so kombinacije dveh ali več drog npr. E in trave, E in speeda, tudi E in LSD, podjetnejši pa dodajo še kaj. Večina tistih, ki uživajo droge bolj ali manj redno, je tudi priznala, da jih sedaj uživajo več, kot so jih pred dvema letoma.

Podobno anketo je med 300 gejev v Manchestru opravila agencija "Lifeline". Prišli so do podobnih rezultatov, ugotovili pa so še, da 58% anketiranih redno kadi in kar 95% jih uživa alkoholne pijače. Zanimalo jih je tudi, kaj mislijo anketiranci o vplivu drog na njihovo življenje. Izkazalo se je, da 96,6% vprašanih priznava le malo ali nič težav zaradi drog in jih uživajo "le za zabavo". Zato so se odločili, da ne bi imelo smisla organizirati kampanje proti drogam z zastraševanjem s katastrofalnimi učinki drog, temveč je bolj smiselno, da gejem omogočijo dostop do relevantnih in realističnih informacij o drogah ter o tem, kako pri uživanju zmanjšati nevarnosti na najmanjšo možno mero, s poudarkom na t.i. plesnih drogah (dance drugs). To naj bi dosegli z razširjanjem letakov z informacijami v nočnih klubih, torej na mestih najpogostejše uporabe. Zavzemajo se tudi za možnost testiranja drog. To izgleda tako: pri dilerju kupiš nekaj tabletk, greš do tistega, ki testira - v disku, seveda - mu daš eno tabletko, on jo kemično obdela in ti pove, ali si kupil dobro robo ali klump in kako močna je.

Pri delovanju te in podobnih organizacij v samih klubih pa se začnejo težave. Lastniki klubov večinoma ne dovolijo tovrstnega delovanja, ker s tem posredno priznajo prisotnost drog v svojih prostorih, zaradi tega pa imajo potem težave s policijo in lahko celo izgubijo dovoljenje za obratovanje.

Vendar se stvari premikajo na bolje. Nedavno

je celo premier Major priznal, da dosedanja politika do mamil ni prava. Notranje ministertvo naj bi v kratkem izdalo priporočilo lokalnim oblastem, naj od lastnikov klubov zahtevajo, da zagotovijo primerno ventilacijo, dovolj pitne vode in prostore za počitek za pregrete plesalce, nujno medicinsko pomoč ter informativno literaturo o drogah, preden jim obnovijo dovoljenje za obratovanje. To je že uzakonjeno na Škotskem in do neke mere v Manchestru, kjer je mestni svet javno izjavil, da je sedaj varnost važnejša od moraliziranja. Seveda pa se številni politiki ne strinjajo s temi stališči in tudi može v modrem menda še vedno radi izvajajo kavbojske racije v klubih, kjer iščejo mamila. Vsekakor pa so se stvari vsaj začele premikati - na deževnem Otoku namreč. Kaj pa na sončni strani Alp?

SPEED (AMFETAMIN)

V Veliki Britaniji spada speed med droge B razreda in je na drugem mestu priljubljenosti, za travo, vendar pa je nevaren ravno tako kot večina drog A razreda (kokain, LSD, heroin). Je poceni, je dostopen in kar vsak sedmi britanski gej ga uživa vsaj enkrat na mesec.

Speed je pozivilo. Povzroči, da se počutiš pripravljenega na vse, živega. Popravi ti razpoloženje, srce poskoči, nisi lačen. Ker deluje na centralno živčevje, poveča fizično in psihično aktivnost - lahko plešeš do zore ali govoriš, dokler ne ugotoviš, da ni več nikogar, ki bi te poslušal.

Telo proizvaja več energije, vendar pa jo mora kasneje nadomestiti in takrat si utrujen, zamorjen, lačen. Pogosteje kot ga uporabljaš, manj časa ima tvoje telo na voljo, da si opomore. Lahko postaneš prestrašen, razdražljiv in imaš motnje spanja.

Speed nikakor ni prizanesljiv do jeter, še posebno, kadar pod njegovim vplivom popiješ še več alkohola, kot bi ga sicer. Lahko se razvije tudi dvojna odvisnost - od speeda in od alkohola. Vse skupaj je še večji problem, če že imaš okvaro jeter, npr. hepatitis. Povezan je tudi z agresivnim vedenjem. Raziskava med zaporniki je razkrila, da so številni zagrešili kaznivo dejanje, ko so bili na speedu. Kemično je amfetamin podoben adrenalinu in noradrenalinu. To sta stimulansa, ki normalno nastajata v telesu. Speed povzroči sproščanje noradrenalina in dopamina (snov v možganih, potrebna za začetek giba in njegovo kontrolo). Reagira tudi z drugimi snovmi, kar vse povzroči spremembe razpoloženja, tako da lahko - kot druge psihotropne droge in zdravila - vpliva na vedenje, zaznavanje in duševne funkcije. Lahko pride tudi do psihične odvisnosti.

Pri pogostem uživanju se razvije toleranca, ki zahteva vedno večje odmerke za isti učinek, vedno večji odmerki vedno pogosteje pa lahko povzročijo tudi psihozo. Poslabša že obstoječe duševne motnje, v redkih primerih pa povzroči tudi shizofrenijo. Pri večjih odmerkih pride do razbijanja srca, trzanja mišic, razdraženosti in prividov, visokega krvnega tlaka, srčnih motenj, odpovedi dihanja, krčev, kome, podhladitve in odpovedi ledvic.

V Ameriki je pogost tudi metamfetamin, ki pa je močnejši.

(glej še ecstasy, kateremu se velikokrat dodaja speed.)

BRITANSKI GEJI DRUGI

KOKAIN

Kokain je bil včasih droga bogatih in slavnih. Čeprav še vedno ima ta psevdougled, je v zadnjih letih njegova cena močno padla, dosegljivost in poraba pa sta se močno povečali. To na novo pridobljeno priljubljenost je opaziti predvsem v svetu nočnih klubov. Po letu 1993 so se bolj preganjeni obiskovalci naveličali ecstasyja (padec kvalitete in razvoj tolerance nanj) in so se zopet ozirli po kokainu, ki je še vedno prestižna droga in statusni simbol. Vsi pa vemo, kako imamo radi statusne simbole. Kokain je močan stimulant in lokalni anestetik (otrplost nosu in žrela je običajen test, ki pove, da gre za dobro robo). Učinki so podobni kot pri speedu, mnogo manj pa je neprijetnosti, ko popusti. Prime hitro, višek doseže že po 15 - 20 minutah, vendar pa prav tako hitro popusti in takrat bi seveda radi še.

Običajno se snifa (šmrca), enako učinkovito pa je tudi vtiranje v dlesni. Nekateri ga kadijo, vdihavajo segrete pare ali pa si ga vbrizgavajo (NIKOLI ne uporabljaj igle za nekoga drugim). Uživalci najpogosteje zaznajo prijetno počutje, izboljšanje samozavesti in so polni energije. Vendar pa kokain ni ravno "družabna" droga. Ne samo zato, ker je treba neprenehoma tekati v WC po novo dozo, ampak tudi zato, ker se uživalec pogosto izgubi v samem sebi, misleč, da je nekaj najboljšega in najlepšega, kar se je temu svetu zgodilo v zadnjih stoletjih.

Kokain je imel dolgo sloves, da izboljša sposobnosti v postelji ali nam olajša, da spravimo druge tja. Kot vse druge droge deluje na različne ljudi različno, vendar pa je najverjetneje, da le uživalec sam misli, da se bo odštel seks imenoval z njegovim imenom. Lahko odloži orgazem, zato pri fukanju pazite na morebitne poškodbe kondomov.

Pospeši dihanje ter dvigne krvni tlak in telesno temperaturo. To lahko povzroči glavobol, pospešen in plitev pulz ter plitvo dihanje. Često uživalec ne doživi zaželenih občutkov, ampak mu je le slabo, je nemiren, razdražen ali prestrašen, kar si ponavadi lahko olajša, če vzame blago pomirjevalo.

Za okolico pa sta manj prijetna uživalčev občutek lastne pomembnosti ali paranoja, ki se lahko navzven kaže z agresivnim vedenjem. Ti učinki se se stopnjujejo z redno uporabo, le-ta pa lahko povzroči tudi nespečnost, hujšanje in stanje, podobno paranoidni psihozi.

V nasprotju s splošnim prepričanjem kokain ne povzroča fizične odvisnosti (pač pa izredno močno psihicno) in tudi smrtni primeri so pri občasnih uzivalcih redki. Toleranca se pri dolgotrajnem uživanju ne razvije, ker pa je učinek manj grob in ker ne "bitne" vate tako kot ecstasy, uživalki pogosto povečajo odmere.

Po zakonu je kokain trda droga, posedovanje in razpečevanje teh pa je kaznivo dejanje.

ECSTASY (MDMA)

Slovenska gej scena je v primerjavi z britansko ali ameriško še vedno bolj drug-free, uživanje drog je opaziti pri mlajši generaciji. Najpopularnjša droga poleg marihuane je ecstasy (E, izg. 1), verjetno zaradi odsotnosti kristalnega speeda na slovenskem trgu. Osnovna substanca ecstasyja je MDMA (methylene-

dioxyamphetamine), ki spada v družino tako amfetaminov kot meskalinov. Ecstasy najdemo ponavadi v obliki tabletk (tudi kapsul), cena posamezne se giblje okrog 3000 SIT. Je sorazmerno lahko dostopen in doslej ni bilo opaziti večjih policijskih racij po slovenskih lokalih. MDMA deluje na neurotransmitorje živčnega sistema tako, da upočasni njihov prehod skozi možgansko skorjo. Neurotransmitorji zato možganski skorji oddajo močnejši signal, kar se kaže v povečani percepciji; poglobijo se čustva, poveča se seksualna potreba, dvigne se telesna aktivnost. Pretirani odmerki lahko pripeljejo do halucinacij, dehidracije in okvar notranjih organov. Ecstasy ne povzroča telesne zasvojenosti, kaj hitro pa se lahko psihično navadimo nanj. Večji problem ecstasyja se pojavlja v različnih strupenih primeseh, ki jih proizvajalci dodajajo tabletkam, da bi zmanjšali proizvodno ceno. Zato je za uživalce zelo pomembna "čistost" tabletk. Na Nizozemskem lahko tabletko odnesete v poseben laboratorij, kjer vam ugotovijo morebitno prisotnost strupenih snovi, pri nas pa se je potrebno zanesti na lastno znanje ali nasvet prijatelja. Nevarnost uživanja ecstasyja lahko bistveno zmanjšamo, če se držimo naslednjih pravil:

1. Nikoli ne pojemo več kot ene tabletko na noč in ne več kot dveh na mesec. Raziskave sicer še niso dokončne, vendar pa večje doze lahko povzročijo trajne poškodbe možganov in notranjih organov.

2. Ecstasyja vzamemo na prazen želodec (4-6 ur po jedi), sicer nam bo slabo. Ne mešamo ga z alkoholom ne z drugimi drogami (zlasti ne z downerji, kot so trava, heroin) - to izniči učinek. Zlasti če plešemo, moramo popiti dosti brezalkoholne tekočine (približno 3 dcl na uro), pretiravati pa spet ne smemo. Zaradi možnega stiskanja zob imejte pri sebi čigumije. Popularne so tudi lizike.

3. Ecstasy ne kupujemo kjerkoli in od kogarkoli, saj ne vemo, kaj nam bodo podtaknili. Skušamo si vnaprej zagotoviti "dobro robo" in si obdržimo istega dealerja, če seveda vemo, da prodaja dobro robo.

4. "Čist" ecstasy ponavadi prime v roku 45 minut, popusti pa v šestih urah; takrat moramo postati prijetno utrujeni. Halucinacije, gibalne motnje, zvonjenje v ušesih ali jutranji glavobol lahko pomeni, da so bile ecstasyju primešane strupene snovi ali pa druge, halucinogene droge.

5. Naslednji dan si privoščimo "zdravilno kuro": pojemo tabletko ali dve multivitamina, multiminerala in kalcija in se najemo zdrave hrane. Telo potrebuje tudi počitek.

6. Na ecstasyju se pod nobenim pogojem ne savnamo, pride pa savna zelo prav recimo v torek, če smo žurirali v nedeljo.

7. Pod vplivom ecstasyja ne vozimo avtomobila, taksi stane le kako petino cene tabletko, če seveda ne gremo v München.

8. Ecstasy se odsvetuje pri nosečnosti, visokem pritisku, boleznih srca, diabetesu, težavah s prostato in podobno.

V nekaterih zahodnih državah lahko legalno kupite zeliščni E (zlasti pod imenom Cloud-9), ki je cenejši in ima povsem podobne učinke. (Iščite ga v rave trgovinah ali celo sex shopih.)

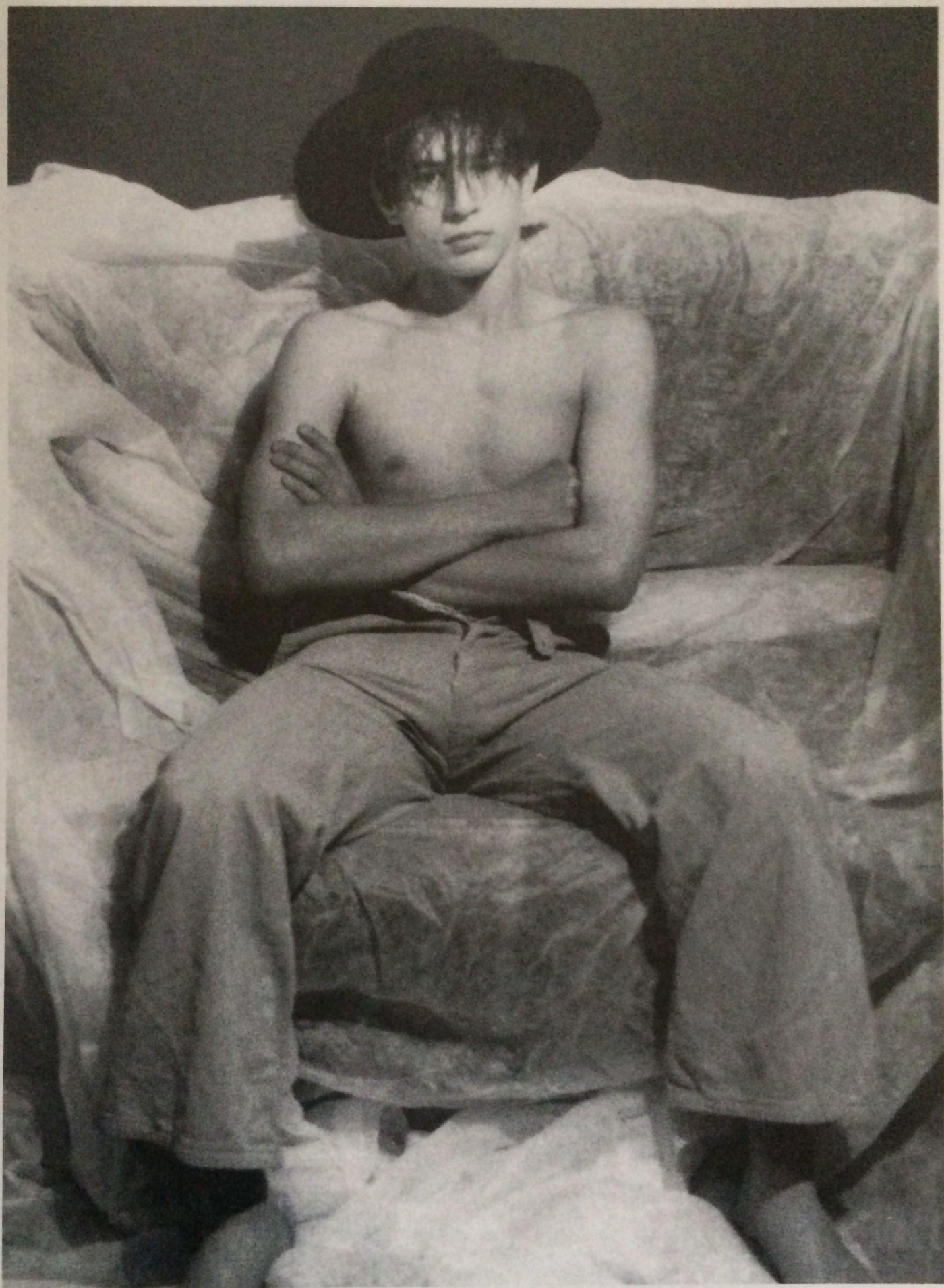
f o t o m a n j a z o r e

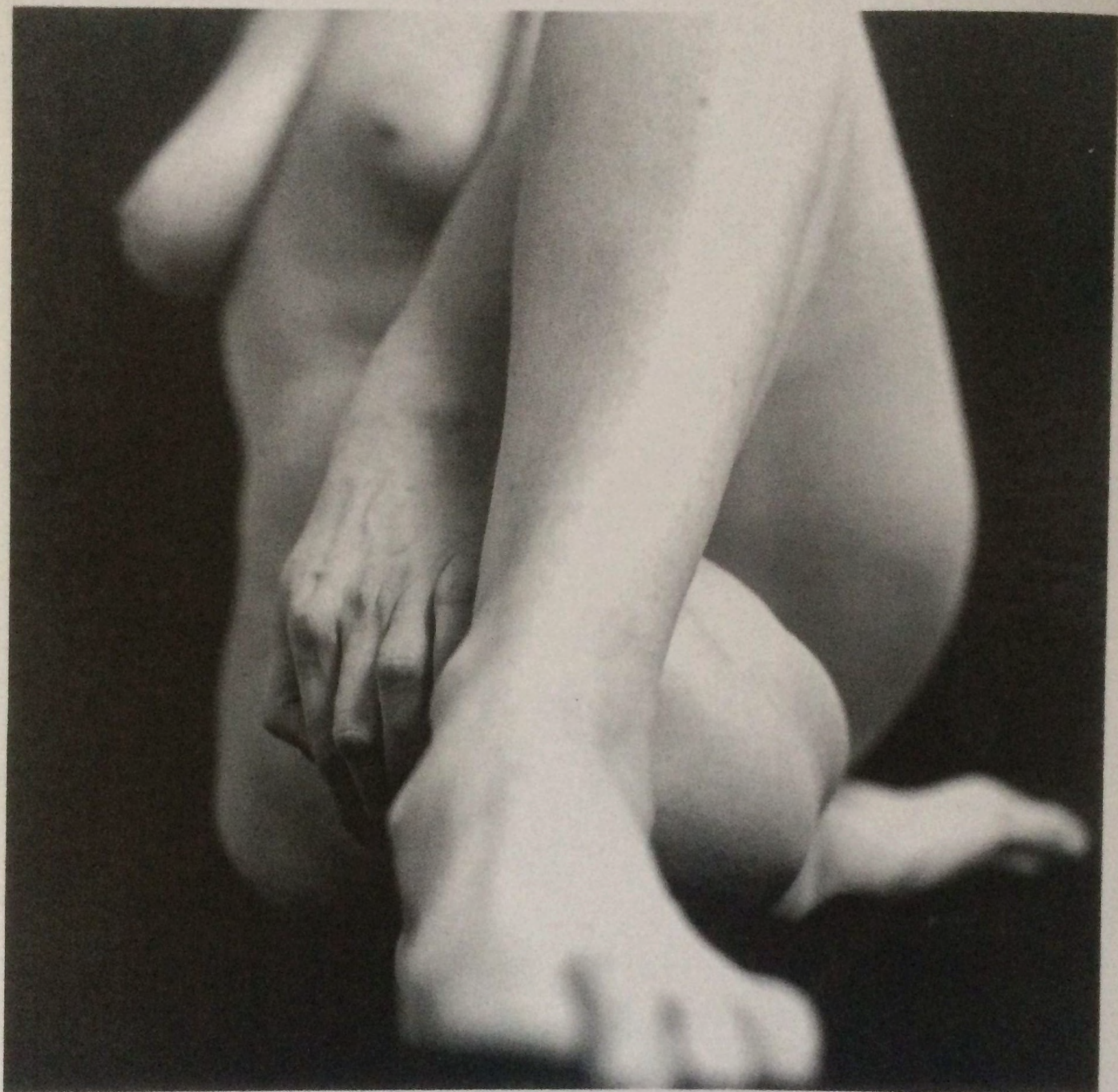
nagrajene fotografije na foto natečaju

f o t o

frenk fidler

f o t o   m a n j a   z o r e

samo žalostno, le Hollywood si lahko opere roke, ker tukaj vendar ni nobene razlike, pa naj gre za A, B ali XY produkcijo. Ampak, kot bi rekla Hudabiška Meta: Bolj ko nas boste ..., več nas bo! Če bi jaz živel v Hollywoodu, bi bil danes bogat in mrtev. In imel bi svoj spomenik: film *The Celluloid Closet*.

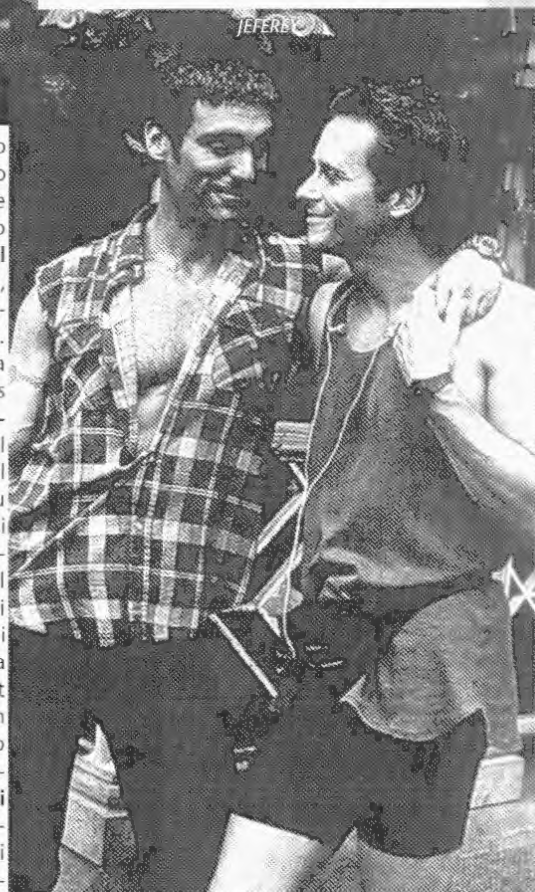
J E F F R E Y (Christopher Ashely, 1995 - ZDA)

Za ta film je Paul Rudnick adaptiral svoj veliki off-broadwayski hit in tako poskrbel za duhovito komedijo, ki je sicer polna okruškov, a to je logično, ker se z osebami z aidsom oziroma aidsom samim ni tako preprosto igrati. To gre v življenju vendarle lažje kot na filmu,

THE CELLULOID CLOSET (Rob Epstein & Jeffrey Friedman, 1995 - ZDA)

Film je poimenovan po istoimenski pionirski študiji, ki jo je o homoseksualnosti v Hollywoodu napisal filmski kritik in esejist Vito Russo (+1990; aids). Skozi intervjuje in izbrane odlomke (vseh je kar 122) nam ta dovolj duhovit, predvsem pa informativen dokumentarec, tako predstavi na pristen in odkritosrčen način vso zgodovino gejev in lezbijk. Hollywoodskih, kakopak. Avtorja se obravnavane teme lotevata kronološko: od preloma stoletja naprej (*The Gay Brothers*), skozi nemo dobo (*Wanderer of the West, A Florida Enchantment*), preko feminiziranih karikatur 30-ih (*Broadway Melody, The Gay Divorcee*), trpečih in bojzljivih 50-ih in 60-ih (*Tea and Sympathy, The Children's Hour*) in nasilno deviantnih homoseksualcev 70-ih in 80-ih let (*The Detective, Cruising, Basic Instinct*) do "neomadeževanega" imidža zdajšnjosti (*Philadelphia, The Adventures of Priscilla, Boys on the Side*). Seveda so semkaj vključene vse mogoče podobe, ki so si jih filmarji izmišljali in skozi leta tako močno stereotipizirali, da jih je bilo dovolj

zaprla pokrov, potegnila vodo in dobesedno potonila v klozet. Ker je očitno dobesedno vzela tudi naslov filma. Samo kdo, za vraga, je dal tekst brati prav njej! Za največjo reklamo filmu pa sta poskrbela gej pisatelj Gore Vidal in zastavonoša hollywoodske homofobije, igralec Charlton Heston, ki sta skozi časopisno polemiko brusila tako svinčnike kot jezika. Heston je namreč šele iz tega filma izvedel, da je Vidal, koscenarist filma "Ben-Hur", v odnos med njim, ki je igral naslovno vlogo, in Stephenom Boydom v vlogi Messale, vnesel homoerotični podton. Končno mu je bil edina ljubezen, kaj pa to pomeni, je Hestonu očitno postalo jasno šele sedaj. In da bi si očistil dušo in telo ter izprosil božjo oprostitev, je pisaril, namesto da bi pri priči naredil samomor, kot so ga bili prisiljeni storiti številni hollywoodski homoseksualci, ko so odkrili svoje nagnjenje. Kar pa se starega Hestona tiče, pa naj velja, da je tudi pozno bolje kot nikoli. Najbolj problematičen v filmu - razen intervjujev z igralci, ki s homoseksualnostjo nimajo nobene zveze, razen da so pač odigrali nekaj gejevskih/lezbičnih vlog (*Whoopi Goldberg, Shirley MacLaine, Tom Hanks*) - pa je njegov optimistični konec. Kaj naj bi bili res tipi atraktivnih in hkrati tragičnih ho-

OSEBNI POGLEDI NA ROZA PODOBE

pogledati že v čevlje, kaj šele v usta in v oči, pa si že vedel za kakšne tipe gre. Takšne so bile recimo pohotne lezbijke (*Young Man with a Horn, Dracula's Daughter*), moški v ženski podobi in obratno (*Victor/Victoria, The Crying Game*), največkrat pa se jim je zdelo, da je biti peder nekaj neskončno smešnega (*Mo'Noney, Car Wash*). Film nima namena biti kritična analiza, homoseksualce na filmu nam predstavlja zabavno, poučno, zgodovinsko, analitično pa le toliko, kolikor je skozi stoletno hollywoodsko pop ropotnico to sploh mogoče. Zanimivo je, da scenarij, ki ga je napisal Armistead Maupin, pripoveduje igralka Lily Tomlin, o kateri že pretežni del vesolja ve, da je lezbijka. Vendar je prav v tem primeru

moseksualcev v filmih "Philadelphia" ali "Boys on the Side" pravi primeri gejev in lezbijk sedanjega, domnevno končno pravovernega Hollywooda. Saj so res, vendar na žalost. Tisti pravi homoseksualci, ki so bolj ali manj takšni kot mi, pa so portretirani na anti- ali hollywoodski neodvisni in praviloma nizkoprodukcijanski sceni. In tako je upati, da bodo filmi kot *Parting Glances, Go Fish, Poison* ali *Longtime Companion* (režiser filma, Norman Rene, je umrl za aidsom 24. maja letos), ostareli Hollywood končno sesuli v prah. Pobožna želja, vem. Najbolj žalostno je seveda dejstvo, da so homoseksualce v filmih skozi zgodovino nenehno ubijali. Danes pa skoraj ni več filma, ki ne bi bil v kakršnikoli zvezi z aidsom. Dejstvo, da mori narava sama, pa seveda ni več

čeprav ameriškem. Pa k zgodbi. Torej Jeffrey (živahen Steven Weber) je gej natakar in slave željni igralec, ki se hipoma odloči, da se v času aidsa, ko smo vsi homoseksualci iz takšne snovi kot smrt, zateče v celibat. Ker ima vsak hudič mlade, pa mu ravno zdaj prekriža pot pogubno čeden barman Steve (Michael T. Weiss), ki je, kako bistroumno ste pogruntali, seveda pozitiven. In tako Jeffreyeva dilema, storiti z njim "to" ali z njim "to" ne storiti, postane osrednji problem filma. Kakorkoli se bo odločil, oboje bo enako boleče. Stranske vloge so zasedene izjemno - Patrick Stewart je veličastno kempovski kot Jeffreyev bogati prijatelj Sterling, in Bryan Batt nič manj, ko ponavlja svojo mačjo vlogo Dariusa iz "Cats"- hkrati pa tudi nenavadno,

saj zvezde kot **Sigourney Weaver**, **Kathy Najimy**, **Olympia Dukakis** in **Nathan Lane**, tisti iz "(p)tičje kletke", nastopajo skoraj zgolj kot statisti. Ja, v hollywoodski mašineriji je že tako, da v filmu, kjer mora moški moškega poljubiti (in ne le kao poljubiti v stilu Hanks - Banderas), v glavnih vlogah ne moreš zasesti zvezd, še najmanj, če so geji tudi v resnici. Tom Cruise je bil ustvarjen in je seveda za to tudi dobro plačevan, da bo posnel dvajset *Top Gunov* in nobenega pedra. Ampak, kako ironično (žal se mi to vedno znova zapisuje), Tom Cruise trenutno tudi med pedri slovi kot največji top gun. In kolo zgodovine gre tako naprej, čeprav se zdi, da ostaja na mestu: Hollywood je vseskozi sit, pedri pa celi. Simbioza, pač. Igralec Weber, ki je bil iz božje previdnosti sicer ustvarjen kot strejt, nima pa glede gejevstva nobenih zadržkov, je v intervjuju za revijo *Movieline*, to situacijo takole komentiral: "Prepričan sem, da so si producenti za glavno vlogo želeli zasesti Veliko Zvezdo X ali Veliko Zvezdo Y, vendar se je lista vedno bolj krčila. Nekateri so se vloge bali, drugi so bili zasedeni, za večino pa velja oboje. Mene od vloge ni moglo nič odvrniti."

IT'S MY PARTY (Randal Kleiser, 1996 - ZDA)

Zanimivo, devet filmov je moral posneti, preden se je v desetem lahko soočil z gej temo. In napravil coming out: režiser Randal Kleiser.

Ja, kaj ste mislili, da bi lahko kakšen homofobičen filmar odkril čudovito telo čudežnega dečka, katerega kožo je potem razkazoval tako nazorno in prozorno, da smo številni pedri doživljali še bolj številne orgazme. In **Brooke Shields** še opazili nismo, ker smo neprestano buljili v **Christopherja Atkinsa**, čeprav je bila menda vseskozi ob njem. Vendar pa so bili časi "*Modre lagune*" (1980) povsem nedolžni in nenevarni. Ker pa se je Kleiser spopadel z gej filmom šele sedaj, se je

skupaj z njim moral spopasti tudi z aidsom. Zato njegov film ni noben parti, ampak z emocijami nabita, zelo osebna in samomoril-ska drama. Namreč, **Eric Roberts**, ki igra gej arhitekta Nicka, sklene, da si bo sam vzel življenje, preden bi postal nemočen in bi ga aids jemal iz dneva in dan, košček za koščkom. Še prej pa zbere okrog sebe družino (**George Segal**, **Lee Grant**, **Marlee Martlin**), prijateljce (**Margaret Cho**, **Bronson Pinchot**, **Roddy McDowell**, **Sally Kellerman**, **Olivia Newton-John**) in jim priredi zadnjo večerjo. Med njimi, čeprav nepovabljen, je tudi njegov nekdanji ljubimec Brandon (**Gregory Harrison**). Četudi očitno še vedno zaljubljena drug v drugega, porabita kar nekaj časa, da zgladiata, kar je bilo na njuni poti krivega. Dramatičen poljub in Brandonovo zapeljevanje Nicka na njegovi smrtni postelji, to je čustveni klimaks filma. Če se vas bo zgodba dotaknila, vašega srca in duše, ne zamahnite z roko, češ, še ena ameriška sentimentalka. Že res, da je jokava, še zdaleč pa ni tudi cmerava.

BEAUTIFUL THING (Hettie MacDonald, 1995 - VB)

Neverjetno, tudi ta film je posnet po gledališki uspešnici. Po treh letih jo je oscenaril njen mladi avtor **Jonathan Harvey**, kot svoj režijski prvenec pa zastavila - še bolj neverjetno, tudi prejšno angleško gej uspešnico, "*Duhovnik*", je posnela ženska, **Antonia Bird** - debitantka **Hettie MacDonald**. Glavno vlogo igra ljubezen med dvema fantoma, lahko bi rekel še dečkoma, saj jih imata šele vsak po šestnajst let. S tem je močno kršena angleška "dogovorjena starostna doba" in res ni enostavno, če telo hoče in zmore, nekakšen "age of consent" pa ti prepoveduje. Ampak, sorry, jebes zakon, če se ti jebes, in film se s tem sploh ne ukvarja. **Jamie (Glen Berry)** in **Ste (Scott Neal)** se srečata in vzljubita, brez kakršnihkoli bremz, ki bi jih od delavskega južnega Londona, v katerega je zgodba

umeščena, pričakovali. Saj že iz lastnih izkušenj vemo, da je "jug" ponavadi manj razvit, s tem pa tudi manj liberalen in toleranten. A nič ni, kar bi lahko junaka v njuni romanci oviralo, kaj šele zaustavilo. V tem pogledu film majčkeno spominja na "*Mojo čudovito pralnico*". Vendar le za hip. Saj ne, da **MacDonaldova** ne bi bila večča rokovanja s kamero tako zelo kot mojster **Frears**, očitna razlika je le v scenariju. Medtem ko se je znotraj gej ljubezenske zgodbe scenarist **Hanif Kureishi** ukvarjal še z razizmom in thatcherjanstvom, pa je **Harveyjeva** politika povsem osebna. Vsaka oseba znotraj tega filma je "čudovita stvar", razmerje med (pre)mladima junakoma pa pristna zgodba, na kakršno smo že pozabili ali pa je nismo še doživeli. Sam se tolažim, da se mi mogoče uresniči v posmrtnem življenju, problem je le v tem, da vanj ne verjamem.

STONEWALL (Nigel Finch, 1995 - ZDA/VB)

Posneti **Stonewall**, si je rekel **Nigel Finch** ("*The Lost Language of Cranes*" po **Davidu Leavittu**), in umreti. Ni dočakal premiere, zaradi aidsa se je mrtev zgrudil že med montažo. Februarja lani. Zato mu tudi ne gre očitati, da ni vedel prav ali naj posname dokumentarec ali fikcijo. Film je nekje vmes, scenarij je napisal po dokumentarni knjigi **Martina Dubermana** in čeprav igran, si ne prizadeva biti pretirano realističen. Poskuša pa drag kraljicam vtisniti drug in drugačen pečat, kot ga strejt publiki vsiljujejo filmi tipa "*To Wong Foo...*" ali "*Birdcage*". Njihova spolna subverzija, se zdi, kot da je temelj **Stonewalla**, ki je temelj gej liberalizacije. Le kateri gej ne pozna prijetnega občutka - še ena kontroverznost našega življenja - ki ga povzroči ženska obleka na njem. Biti del drag scene pa, kot izvemo iz filma, zahteva zelo težko, vendar zato nudi izjemno bogato življenje. Na drugo pristanem takoj, prvo mi gre pa težko od volje. Zato se drag sceni nisem nikoli približal in je mogoče še danes

ne razumem povsem. Čeprav sem zanjo zastavil trdne temelje. Kot petletni deček sem v sestrični obleki, čevlji, edinih, ki jih je s "high heels" premogla stara mama, in z mamino marelo paradiral po dvorišču. Živjo Meta (to je ime moje sestre, ki sem se ji med tem odrekal, nisem pa čisto prepričan, da ni bilo obratno), pridi se k men igral, je s praga sosedove hiše klicala dve leti starejša Mimi. Jaz pa sem samo ponosno prifrknil nos in odšpanciral na vrt. Obdan je bil s "kamnitim zidom".

SEBASTIAN (Svend Wam, 1995 - Norveška)

Obvezen film za starše odrasčajočih gejev. Šestnajst(inpol)letni naslovni junak (**Hampus Bjorck**) doživlja čas, ko je potrebno bolj kot po sobi pospravljati po sebi. Tako njegovo dekle postane ex in zaljubi se v Ulfa. In pomislite, ko ga nekega večera pripelje domov, starša oba sprejmeta odprtih rok, ob večerji priredita pravi šov in ju nato pustita sama, saj se kar za nekaj ur odpravita ven. Saj-faj, ali kaj! Ne, samo film je skandinavski in mi smo na stopnjo njihove tolerance že malo pozabili. Sebastian je najlepše moško ime. In zakaj jih je tako malo? Zaradi staršev. Tistih, ki si tega filma z vani ne bodo nikoli ogledali.

NEUROSIA - 50 JAHRE PERVERS (Rosa von Praunheim, 1995 - Nemčija)

Malo morilski misterij in malo samokritična avtobiografija. Skupaj pa kot očarljiva servirana von Praunheimova satira, obrekovalcem in nasprotnikom namenjena bolj kot njegovim privržencem in zagovornikom. Na snemanju nekdo iz črede ustrelil režiserja, von Praunheima. Misterij se prične, ko njegovo truplo izgine s prizorišča, na sceno pa stopi Gesine (**Desiree Nick**), homofobična tabloidna teve žurnalista, ki se odloči zadevi priti do dna, do korenin zla. V von Praunheimov svet stopi s pomočjo njegove matere in njegovo

stanovanje uporabi kot bazo za svoje umazano početje. S problematičnim vprašanjem, Kdo ga je ubil, vrta v njegove žalostne prijatelje, jezne sodelavce in različne ljubimce. Vsi so s samim sabo obsedenega režiserja lahko sovražili ali pa mu bili zavistni. Vsi so osumljenci, vsi so potencialni storilci. Kako je lahko von Praunheim, ta nekdanji obetajoči deček, postal najbolj osovraženi gej fant v vsej Nemčiji. To se zdaj sprašuje sama in pogloblja v njegove slikarije, v okrog 50 filmov, posnetih doma in v Ameriki, in v celo transkontinentalno četo bivših ljubimcev. Odgovor tudi zanjo ni lahek, kaj šele enostaven. Kakor tudi ne za nas: se je "samoumoril"? Če mene vprašate: izpel se je. V Nemčiji pa je medtem vzkljnila nova zvezda, režiser **Soenke Wortmann**, ki nas prav nič ne zmerja, opozarja in uči, ampak samo preprosto zabava. Zato, good-bye Rosa, hello Soenke. Življenje je kabaret, fant moj...

THE LAST SUPPER (Cynthia Roberts, 1994 - Kanada)

Film "The Last Supper" - mimogrede, ne gre ga zamenjevati z letošnjo istonaslovno ameriško uspešnico, ki trenutno polni kine sveta, a kaj hočemo, "Zadnja večerja" je popularna že vse od Vincija, pardon, od Kristusa naprej - trajaja poldrugeto uro in ta poldrugeto ura je tudi poslednja v življenju Chrisa (**Ken McDougall**), ki je svoje življenje zapisal plesu. In moškim. Kot da bi se že ob rojstvu zapisal hudicu. Prekleti aids, vendar pa je zdravnik toliko sočustvujoč, da mu odobri evtanazijo. Še zadnja večerja, torej. Ob strani ljubimca Vala poslednje obujanje spominov, poslednja čaša vina in poslednji takti glasbe, ob katerih Chris "koreografirano" še zadnjič zapre oči. Film, čeprav igran, bi bil lahko primerljiv z dokumentarcem "Silverlake Life", saj je McDougall ne dolgo po zadnji klapi zadnjič zaprl svoje oči tudi zares.

FRISK (Todd Verow, 1995 - ZDA)

Bravo, totalen gej film. Seks, smrt in postmodernizem. Junaku filma je ime Denis in je pisatelj. Logično, saj je posnet po istoimenskem delu **Dennisa Cooperja**, po romanu o homoseksualnosti, sadizmu in umoru. Svoje fantazije pričanja najprej ubesedovati v dnevnikih in pismih, ko pa jih prične tudi udejanjati ... Kako naj rečem, vsaj nekateri homoseksualci ne bodimo homofobični in priznajmo, da so med nami tudi mazohisti, sadisti in okej, sprostite se, nenazadnje tudi gej morilci. Zasedba je zanimiva, predvsem pa gledljiva: **Craig Chester** iz filma "Grief", **Michael Stock**, režiser filma "Prinz in Holleland", **Alexis Arquette** iz ohoho filmov, le Todd Verow je režiral prvič, zato naj ima tudi zadnjo besedo: "FRISK explores the gulf between reductive portrayals of sexual compulsion and fetishization in the media and the conflation of hatred and desire that can complicate sexual encounters."

Mesto, ki nima filmskega festivala, ni mesto. Mesto, ki nima gej filmskega festivala, ni veselo mesto. Ljubljeni v tem pogledu nič ne manjka. Ko boste tole brali, bo Art Fest že v polnem razmahu. Menda pride celo naš kulturni **Bruce LaBruce**, skupaj s soavtorjem svoje zadnje uspešnice "Hustler White", Rickom Castrom. Več o programu do oddaje teksta nisem uspel izvedeti, ker mi je zmanjkalo moči. Dokončno pa se ni izbran in potrjen niti program za letošnje, 12. po vrsti, Dneve gej in lezbičnega filma. Torej živi bili pa videli!

Gusti Leben

[*P.S.-Lezbični filmi bodo predstavljeni po prireditvi]

V zgodnjih jutranjih urah 31. oktobra 1993 je pred nekim klubom na *Sunset Stripu* v Los Angelesu padel skupaj mlad igralec, ki je uro kasneje umrl za posledicami prevelike količine zaužite mešanice trdih drog. Nič posebnega, bi dejal naključni mimoidoči, pač še ena žrtev več zablodele mladosti, vendar bila je to smrt, ki je šokirala in pretresla ves svet. River Phoenix, star 23 let, je bil vse prej kot navaden mladenič. Širom po svetu je bil idol cele generacije mladih devetdesetih let. Njegovo, za njegova leta, prebogato življenje, je zgodba modernega Hollywooda. Njegovo življenje in podoba sta bila pravo nasprotje tistega, kar je predstavljal, namreč porajajočo se filmsko zvezdo in idola. Bil je prepričan vegetarijanec, aktivno in javno se je angažiral kot varstvenik okolja, vloge v njegovih filmih, predvsem zadnjih, pa so odstopale od klišejev, s kakršnimi je Hollywood navadno tržil, ko je šlo za sodobne mladeniče. Njegova smrt je njegove prijatelje in oboževalce doletela povsem nepripravljene. Hollywood je bil na najboljši poti, da z njim prebrodi lastno krizo identitete. Alternativna, samozavestna, čista, sodobna, poleg vsega pa še z neverjetnim življenjskim izkustvom obogatena pojavnost Riverja Phoenixa je bila najboljši garant za to. River Phoenix, *A Short Life*, je prva biografija o tem nenavadnem otroku in mladem fantu z nenavadnim imenom, ki jo je napisal angleški filmski novinar Brian J. Robb.

Neverjetnim, skoraj nezdružljivim nasprotjem, s katerimi se je v svojem mladem, a bogatem življenju srečal River, se človek ne more upreti. Hipijevska filozofija njegovih nekonvencionalnih staršev, neverjetni pritiski v karieri otroške televizijske zvezde, kot tudi vloga "novega Jamesa Deana", ki mu jo je namenil Hollywood - vse to je River presegal. Brez dvoma je bil talentiran, imel je nenavadno igralsko intuitivnost, poleg vsega pa še markantno filmsko pojavo, kar vsekakor ni ušlo hollywoodskim režiserjem. Njegove vloge v filmih kot *Running on Empty* (1988), **Sidneya Lumeta**, za katero je bil kot sedemnajstletnik nominiran za Oskarja, kot tudi vloga v *My Own Private Idaho* (1991), **Gus Van Santa**, so mu odprle vrata in ga predstavile kot igralca z veliko prihodnostjo.

Smrt v Hollywoodu, še posebej, če je nepričakovana in dramatična, ustvarja legende. Tako se je zgodilo tudi z Riverjem. "Novi James Dean", tako so ga spontano imenovali takoj po objavi njegove nepričakovane smrti. River preprosto ni bil tiste vrste človek, ki hitro živi in mlad umre. River Phoenix in James Dean, dve imeni, dvoje življenj, dva svetova, pa vendar se primerjave vsiljujejo same po sebi. River naj bi bil v devetdesetih to, kar je bil Jimmy v petdesetih, toda tisto, kar ju najbolj povezuje, je mladost in seveda nepričakovana in dramatična smrt.

Njegove filmske vloge, že tiste otroške in mladostniške, so vselej nekje odstopale od standardnih klišejev Hollywooda. Že njegov filmski debut leta 1985 v filmu *Explorers*, **Joe Dantea**, je pokazal, da bo na mladega igralca potrebno računati. V filmu *Stand By Me* leta 1986, se je River prvič spoprijel z resnejšo vlogo. Čeprav film **Roba Reinerja** ni bil vrhunski umetniški izdelek, je imel velik uspeh, prav zaradi štirih glavnih moških vlog. Portret Chrisa Chambersa, fanta, ki se razlikuje od svojih vrstnikov, kljub mladosti, po nenavadi-

river P H O E N I X

nih življenjskih izkušnjah, je vloga, ki je bila opredeljena za Riverja in ga je spremljala še v mnogih naslednjih filmih. Prav tako so vloge, ki obravnavajo nekonvencionalen odnos očesa, postavile na glavo pojem upornišтва. V filmih kot *Mosquito Coast* (1986), *Little Nikita* (1988) in *Running On Empty* (1988), Riverjeve vloge hrepenijo po "normalnem" življenju, za katerega so prikrajšane zaradi nekonvencionalnih staršev. Upornišтво mladih junakov tvori hrepenenje po konfortu in pripadnosti vsakdanjemu navadnemu življenju. V teh primerih očitno ne gre za upornišтво nekega Jamesa Deana, ki se upira zaradi upornišтва. Riverju je bilo v teh vlogah v veliko pomoč njegovo lastno življenje, ki ga je sedaj le filmsko upodabljal.

River, kot sin staršev iztekajoče se hipijevske generacije, je svoja otroška leta živel nenavadno, v glavnem na potovanjih po Srednji in Južni Ameriki, preden se je družina leta 1977 za stalno naselila v ZDA. Njegovo življenje je imelo vse predispozicije za to, kar je bilo - sestavljena paradoksov: bogata filmska zvezda iz hipijevske družine; otrok ceste z bogatimi življenjskimi izkušnjami in s pomanjkljivo izobrazbo; uživalec droge z apostolskim obrazom; igralec, ki bi rad postal glasbenik... River je na lastni koži z vso težo občutil "življenje ob strani", zato njegove občuteno odigrane čustvene vloge niso bile nobeno presenečenje, vsaj za liste ne, ki so ga dobro poznali. Dolgo časa so njegovo filmsko pot zaznavale vloge očesa, na primer v *Indiana Jones and the Last Crusade* (1989), ali v *I Love You To Death* (1990), v *My Own Private Idaho* (1991) in ne nazadnje v *Sneakers* (1992). Leta so minevala, River je odraščal in temu primeru naj bi sledile filmske preobrazbe. Prišla je prva "odrasla" vloga, hkrati pa tudi prva edina prava glavna vloga: *Dogfight* (1991), v kateri je odigral zanimivo vlogo ameriškega mornarja. V času njegove smrti ga je bilo mogoče videti v treh filmih, ki so se tedaj z uspehom prikazovali. *The Thing Called Love* (1993) Petra Bogdanoviča, v katerem se predstavlja kot glasbenik, čeprav country glasba iz tega filma nima veliko skupnega z rock bendom *Aleka's Attic*, ki mu je v zadnjih letih veliko pomenil. Film *Silent Tongue* (1993), ki je prišel na spored šele po njegovi smrti, ga pokaže v novi nenavadni vlogi. Še bolj nenavadna je vloga v filmu *Dark Blood* (1993), na kateri je delal celo na dan svoje tragične smrti.

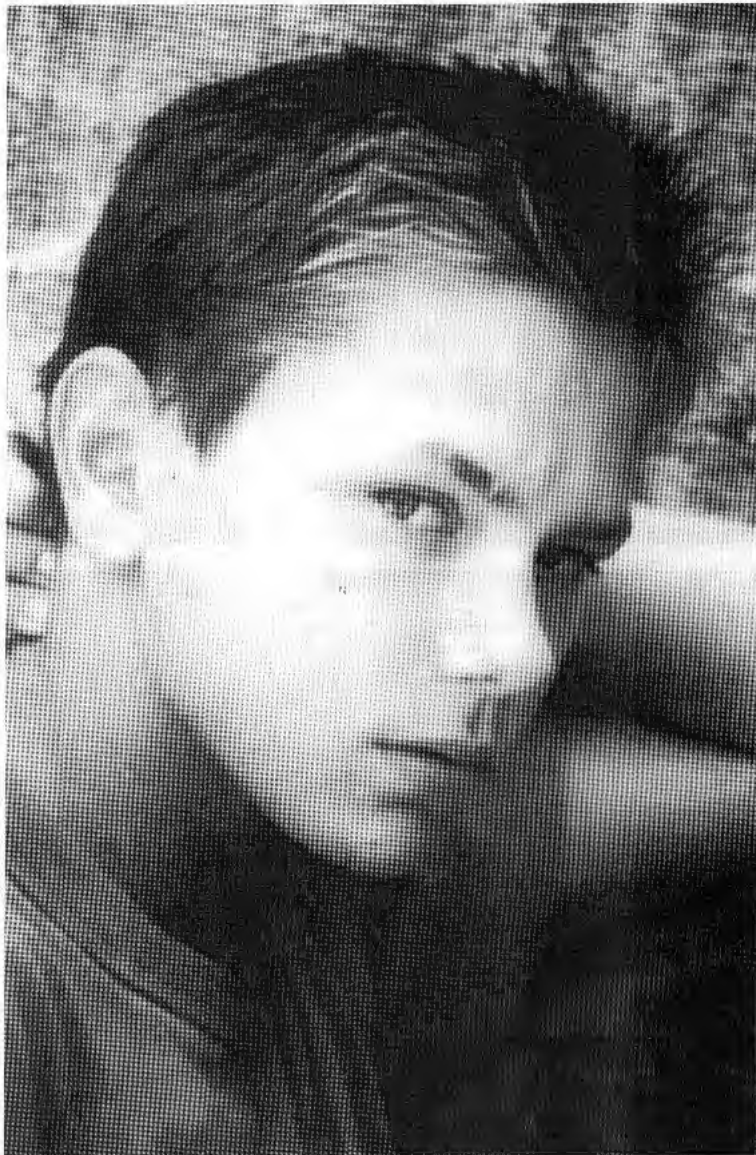
Velik del svojega kratkega življenja je posvetil filmu. Poklic in življenje je jemal zelo resno. Kot zelo spoštovan in upoštevan igralec je imel kmalu priložnost delati z zanimivimi igralci in režiserji. V zasebnem življenju je pripadal družinski skopnosti, ki je bila ponosna na svojo neodvisnost in medsebojno privrženost, kot tudi na mnoga leta, ki jih je preživela na potovanjih. Njegovi starši sami zatrjujejo, da so ga načrtno usmerjali v filmsko kariero in kmalu je bil on tisti, ki je skrbel za številno družino. Mogoče pa ravno v tem leži korenine njegove nemoči, h kateri so prispevali starši s svojo lahkomišelnostjo, ki je verjetno pripomogla k njegovemu koncu. Riverjevo življenje je kot ena sama gledališka predstava. Že samo rojstvo je pomenilo njegov prvi nastop v javnosti, kajti k porodu so bili povabljeni vsi prijatelji, ki so živeli v komuni skupaj z njegovimi starši. 23. avgusta 1970

je v neki kolibi v Oregonu zagledal luč sveta River Jude Phoenix. Njegovo rojstvo je bilo kot dogodek v pravljici, ki so ga navzoči pozdravili z navdušenjem in gromkim aplavzom. Starši so mu dali ime River, inspiracija zanj pa so dobili po reki iz romana *Sidharta* (1922) Hermanna Hesseja, ki je bil v listem času izredno popularno čtivo. Nenavadni priimek Phoenix, ki ga ima po očetu, pa je prav tako simbolično in mitološko ime, ki si ga je oče John sam nadel, kajti svoj pravi priimek (Bottom) je sovražil. Ko sta se starša John in Arlyn koncem šestdesetih let spoznala, sta se tako kot večina hipijev tistega časa podala na pot iskanja za smislom življenja, poimenovala pa sta se za "iskalca". Kot otrok je imel River s svojim imenom težave, ker so ga vrstniki zbadali, da je Mississippi, ali pa so mu peli pesmi kot je *Old Man River*. Sam je dejal, da se je šele po petnajstem letu z njim popolnoma identificiral in ga imel rad. Po Riverjevem rojstvu se je hipijevska družina odpravila na "svoje popotovanje" po deželah Srednje in Južne Amerike, na katerem so v imenu "otrok božjih" pridigali in vabili somišljenike, da se jim pridružijo. Nomadsko življenje v hipijevski komuni, kjer se je družina bojevala za vsakdanje preživetje, je bilo za Riverja velika življenjska preizkušnja. Že kot petleten fant je prišel na idejo, da bi z javnimi nastopi s svojo triletno sestrico lahko služil za vsakdanji kruh. Ko so se leta 1977 vrnili v ZDA, jih je prišlo šest, na pot pa so šli le trije. Rainbow, Leaf in Liberty Butterfly so bili novi člani družine. Summer se je rodila pozneje. River se je rad spominjal teh let, o katerih je moral vedno znova pripovedovati v številnih intervjujih. Zanj so bila to srečna leta. Arlyn je nekoč dejala: "svojih otrok nisva nikoli tretirala kot otroke, ampak kot prijatelje, ki so se nama pridružili".

Ko so se vsi skupaj vrnili v Ameriko, je bilo brezskrbno hipijevsko popotništvo že preteklost in treba je bilo začeti znova. Mama Arlyn, kot gonilna, pogonska sila, kot je pozneje večkrat dejal River, je zaslužna, da je on danes to, kar je. Oče John je bil bolj slabega zdravja, zato je Arlyn vzela stvar v svoje roke. Vedno sem imela vizijo, da bi naši otroci lahko "osvojili svet", je dejala. River, Rainbow, Leaf, Liberty, Summer... to so imena najinih otrok in prijateljev, s katerimi sva želela človeštvo spomniti na lepote narave, je večkrat dejala. Mnoge Riverjeve zmage na tekmovanjih mladih talentov so jo spodbudile, da je pisala filmski družbi Paramount. Družina se je odpravila na pot, kot že tolikokrat prej, toda tokrat je bil cilj določen - Hollywood. Njihova pot v iskanju življenjskega prostora v razvpitem mestu je bila težavna, kajti nihče ni maral vzeti na stanovanje številne družine brez denarja. Bili so več na cesti kot pa v kakšnem spodobnem prostoru, pa vendar, v pomoč jim je bila njihova življenjska filozofija, ki jih je tesno povezovala z naravo. Raje so bili revni, kot da bi se zadolževali. In prišla je tudi prva vloga za Riverja, reklamna spota za nek sprej in sadni sok. Kmalu je spoznal, da to sploh ni zanj, nenehno snemanje na ukaz, sprenevanje in laganje se sploh niso skladali z njim, prav tako ne z življenjsko filozofijo cele družine. Desetletni River se je vrgel v iskanje "svojega jaza". Udeleževal se je televizijskih avdicij in na eni od teh je spoznal **Coreya Feldmana**, poznejšega soigralca v filmu *Stand*

By Me. River je prvo pogodbo s televizijo sklenil leta 1980 in to po zaslugi svojih glasbenih sposobnosti; s sestro Rain sta sprva le zabavala gledalce pri snemanju serije *Real Kids*, šele kasneje pa sta dobila svoj prvi pravi nastop, v otroški oddaji *Fantasy*. River je nato poskušal srečo pri novi seriji, ki naj bi jo posneli po znanem filmu iz leta 1954, *Seven Brides for Seven Brothers*. Dobil je vlogo najmlajšega brata. Bila je to dobra odskočna deska za prihodnje TV vloge, ki so kmalu sledile. Ko se je 1983 prva serija iztekla, je dobil novo vlogo v *Celebrity*, ki je zanimiva v tem, da je igral sina očeta, ki se je zapletel v homoseksualno afero. Sledila je serija *It's Your Move*, nato *Robert Kennedy and His Times*, kjer je igral Roberta Kennedyja mlajšega. Serija je vzbudila zanimanje že zaradi tematike. Še isto leto je sledila vloga v *Family Ties* z **Michael J. Foxom**. Njegova zadnja večja vloga na TV je bila leta 1985 v *Surviving: A Family in Crisis*. Vloga na TV se je kmalu naveličal, kajti vsakodnevno odhajanje v službo, ob istem času, in igranje istih oseb, ga je utrujalo. Želel si je kaj novega ter se odločil za celovečerni film. Menil je, da ima za ta korak dobro podlago v delu, ki je bilo za njim. Prišla je vloga v filmu *Explorers* in **Joe Dante** je bil znan režiser, saj je posnel uspešnico *Gremlins* (1984). In tako se je začelo.

Za vloge štirih nadobudnežev v puberteti v filmu *Stand By Me* režiserja **Roba Reinerja**, se je potegovalo preko tristo hollywoodskih mulcev. Eno od teh je dobil River. Zgodba se dogaja koncem petdesetih let, štirje mladostniki pa družno raziskujejo skrivnosti življenja. Poleg tega, da je bil film velika uspešnica in je na top listi prehitel celo Tom Cruisov *Top Gun*, so štirje mladi igralci tudi postali nekoliko bolj "odrasli". Eden naj bi bil prvič v življenju pijan, drugi naj bi pokadil prvi joint, River pa naj bi izgubil nedolžnost. Rob Reiner je pozneje večkrat z velikim zadovoljstvom pripovedoval, kako se je to zgodilo. Riverja naj bi kot štirinajstletnika "razganjalo" in vedno znova je težil, da hoče spoznati kako dekle. Neka osemnajstletnica naj bi ga neko noč zapeljala. River je pozneje dejal: "Bila je zelo potrpežljiva, sproti je govorila, kaj naj naredim." Sicer pa je preko noči postal znano in slavno ime v Hollywoodu, a kot bister mladenič je ostal na trdnih tleh. Sledil je nov film *Mosquito Coast* (1986). Avstralski režiser **Peter Weir** je film snemal v džungli male države, v Belizeu. Zgodba govori o begu iz civilizacije, o begu iz fast food kulture in vloga je bila kot nalašč za Riverja. To je spoznal tudi režiser, ko je sprva okleval, češ da je River za vlogo prestar. "On deluje tako, kot da v sebi nosi neko skrivnost," je dejal režiser, "in to je ravno to, kar naj bi dal ta film". River se je dobro ujel s soigralcem, slavnim **Harrisonom Fordom**, ki je bil njegov filmski in hkrati življenjski vzornik, "saj je bil trdno z nogami na tleh". Zasebno mu je film prinesel tudi prvo pubertetno zaljubljenost, srečnica pa je bila petnajstletna soigralka **Martha Plimpton**. River je v tem času, tako filmsko kot življenjsko, obvisel nekje med otroštvom in odraslostjo. Zazelal si je najstniške vloge, vendar je, da bi prebrodil krizo prehoda iz otroštva v odraslost in da vseeno ne bi izgubil stika s filmom, v tem času posnel dva svoja najslabša filma: *A Night in the Life of Jimmy Reardon* in pa *Little Nikita*, oba v letu 1988. Oba filma,

Petnajstletni River v času snemanja filma *Mosquito Coast*

zamišljena kot gledljivi uspešnici, to nista postala, vendar sta na prve strani revij po vsem svetu prinesla nov obraz mladega najstniškega idola. K temu je veliko pripomogel tudi **Sidney Poitier**, slavni črnski igralec z dolgo uspešno kariero, ki je bil leta 1992 nagrajen za življenjsko delo. Kot prepričan vegetarijanec in varstvenik okolja ter prežet z filozofijo, ki je bila živo nasprotje temu, kar je Riverju prineslo slavo, mu je vse skupaj "težko padlo". Ni se rad videl na naslovnih revij, ni želel biti objekt pogledov in pozeženja, še najbolj je sovražil reklame, v katere je bil vse bolj vpleten. Frustrirala ga je življenjska naglica, kakršno živi človeštvo, pa tudi sami medsebojni odnosi. Skrbela ga je prihodnost človeštva, pustošenje brazilske džungle... V mnogih intervjujih je govoril, da ni imel takšnega otroštva, kot ga ima večina in da iz otroštva ne prinaša igrača, ampak spomine in srečni spomini so več vredni kot vse igrače skupaj... V takšnem ozračju in po dveh neuspešnih filmih, mu je usoda prinesla nov film, *Running On Empty* (1988). **Sidney Lumet**, eden od najuspešnejših ameriških filmskih režiserjev, ga je, ko so ga spraševali o filmu, označil za težko opredeljivega. **Naomi Foner**, avtorica zgodbe, ga je definirala takole: zgodba pripoveduje o starševstvu kot edini ljubezenski zgodbi, ki se srečno konča, ko se udeleženci razidejo. Tudi River se je spopadal z mislijo,

da bo kmalu napočil čas, ko bo soočen s tem dejstvom. Kljub pomanjkljivi izobrazbi je briljantno odigral svojo vlogo, za katero je bil nominiran kot najboljši stranski igralec, toda čeprav Oskarja ni dobil, je pomenila ta nominacija tako mlademu igralcu s tako malo filmi izredno priznanje. Riverju je to pomenilo toliko, da mu bodo sedaj, ko bo znan, prisluhnili in bo lahko povedal svoje misli in razmišljanja o svetu. Po tem uspehu je kmalu sledil nov film, ki je postal ena od največjih filmskih uspešnic vseh časov, *Indiana Jones and the Last Crusade* (1989). River si je zaželel nekaj lahkotnega in vloge v tem filmu, ob **Harrisonu Fordu** in **Seanu Conneryju**, se je zelo razveselil. Bil je to hit leta, takoj za fenomenalnim *Batmanom*. Tudi v družini Phoenix so se zgodili določeni premiki. Zaželeli so si iz mesta, bliže naravi, in se preselili na Florido. River se je ločil od družine, čeprav le za par kilometrov. Zaželel si je nekakšno osamosvojitve. V tem času so se tudi njegove sestre in brat začeli preizkušati na filmu in tv. Več časa je začel posvečati glasbi. Spoznal je **Sue Solgot**, drugo žensko v svojem življenju. Igralec v Hollywoodu, ki ima za seboj otroško in mladostniško filmsko kariero, pri dvajsetih skoraj nima kaj početi. To se je na začetku devetdesetih zgodilo tudi Riverju. Želel si je odrasle moške vloge, čeprav je še vedno dobival ponudbe kot mla-

dostniški lomilec src. Razveselil se je vloge v *I Love You To Death* (1990), ker je bila komedija, torej nekaj novega. Tu sicer ni dobil glavne moške vloge, pač pa se mu je ponudila v *Dogfight* (1991). Vseeno je bil zadovoljen, saj ga je vloga predstavila kot tipičnega mladeniča novega ohodnja in je bila skoraj ogledalo njegovega lastnega new age imidža. Z naslednjim filmom, *Dogfight*, so se mu uresničile sanje. Nekonvencionalen, dramatičen, pa vendar romantičen film je bil kot naročen zanj. Mnogi so hili prepričani, da je to njegov največji filmski dosežek, ki ga zaokrožuje s poznejšim *My Own Private Idaho* (1991). Navzven je njegovo življenje izgledalo idealno; mladost, uspeh in samozavest so se prepletali, toda nekje v ozadju je bila resnica drugačna. Po ločitvi s prijateljico Martho, ki je sledila nominaciji za Oskarja, je zapadel drogami. Tedaj se je bolj posvetil glasbi, ustanovil rock skupino *Aleka's Attic*, in se prepustil zapoznelemu mladostniškemu uporništvu. Svet glasbe in svet filma, kjer so droge takorekoč vedno pri roki, kot tudi pritisk kariere, so se zarotili proti Riverju. Mnogi so to obdobje ocenili kot začetek njegovega konca.

Kako si predstavlja svojo prihodnost kot filmski igralec je nedvomno dal vedeti v dveh naslednjih, povsem nasprotujočih si vlogah, v dveh povsem različnih filmih. Najprej kot homoseksualni prostitut Mike v umetniškem filmu *My Own Private Idaho* (1991) ter nato v lahkotni vlogi Carla v *Sneakers* (1992). Težki vlogi fantov s ceste je režiser **Gus Van Sant** ponudil Riverju (Mike) in **Keanu Reevesu** (Scott). Vlogi sta sprejela, čeprav je režiser pričakoval nasprotno, še posebej, ker je dal vedeti, da ni pripravljen na nikakršne kompromise. River je s tem zavestno postavil na kocko svojo filmsko prihodnost. "Svojih odločitev ne sprejemam na podlagi sugestij ali okolice, ampak so posledica mojih notranjih občutij," je dejal, ko so ga spraševali, zakaj je sprejel vlogo homoseksualca, kar naj ne bi bila najbolj posrečena poteza porajajoče se filmske zvezde in idola generacije. Film bo dober za homoseksualce in njihovo gibanje, ne pa za... "Toda, tukaj ne gre toliko za homoseksualce, gre za življenje. Zakaj nihče ne govori o heteroseksualnosti moža, ki živi na nekem otoku v filmu *Pet tahkih komadov*," jim je odgovarjal River. "Potrebno bo še nekaj filmov na to temo, preden bo preseženo opredeljevanje ljudi po spolni usmerjenosti, mogoče pa v prihodnosti to sploh ne bo več tema in upam, da bo tako." Režiser je pojasnjeval, da gre bolj za prostitucijo kot za svet homoseksualnosti in da je vloga Mikea osrednja figura. To je film o nekem segmentu družbe, kjer sta besedi normalen in homoseksualen irelevantni. Mogoče je Riverjeva vloga homoseksualna, lahko pa tudi ni, kakor vzamete. Prostituiranci s ceste se pravzaprav ne smatrajo za homoseksualce, njihove stranke pa so v glavnem poslovneži in gradbeni delavci, oboji praviloma z urejenimi družinami. *Moj mali Idaho* je nenavaden film dveh mladih zvezdnikov v nenavadnih vlogah, toda film je Riverjev. Vloga Mikea je vseskozi osrednja in simpatije gledalca so na strani tega "izgubljenega osebk". Medtem ko je Scott dozveten bolj za reakcijo kot za akcijo, je Mike vsekakor bolj prepričljiv. Tudi privatno sta bila River in Keanu dobra prijatelja. "River je moj najboljši prijatelj in nimam jih veliko," je dejal Keanu. Ključna scena med

nijma, neke sredi filma, ko Mike izpove svojo ljubezen Scottu, je najbolj dramatičen moment filma, kjer River pokaže vrhunsko umetniško predstavo. Nad realistično igro je bil presenečen celo sam režiser, prav tako pa tudi kameraman, ki je dejal, da tako radikalno doživete vloge še ni doživel. Na festivalu v Benetkah je bil River slavljen kot filmska zvezda leta in za svojo vlogo je prejel nagrado za najboljšega igralca. Doživel je popolno zmagooslavje in te vloge se je najraje spominjal. Gus Van Sant je imel zanj pripravljen nov projekt, filmsko upodobitev Andyja Warhola. Na žalost je Riverjeva smrt te načrte preprečila. Naslednji film, *Sneakers*, je bil za Riverja kot olajšanje, čeprav so bili ob njem igralci kot **Robert Redford**, **Sidney Poitier** in **Ben Kingsley**, pravi živi spomeniki Amerike, kot jih je imenoval River. S tem filmom je River potrdil svojo filmsko pot, čeprav je bila vloga dokaj preprosta in nezahtevna. Oba filmska projekta pa sta mu vsekakor pomagala, da se

pesem, ki govori o osamljenosti in odvisnosti. Pri snemanju je imel težave, odvisnost je bila vse večja in režiser je bil v skrbeh zanj. Javnost o vsem tem še ni bila seznanjena in River je še naprej dobival vloge; ena zadnjih je bila v *Silent Tongue* (1993) **Sama Sheparda**. Zadnji film pa je bil nedokončani *Dark Blood* (1993). Zadnjih šest tednov svojega življenja je preživel na snemanju tega filma, 300 milj južno od Salt Lake Cityja. 30. oktobra se je vrnil v LA, kjer je tega dne še snemal v studiu in večer preživel s prijatelji in bratom v klubu, v nedeljo, na Halloween, pa je bil že mrtev. **Ed Lachman**, glavni snemalec, se takole spominja zadnjih kadrov: bilo je v

Idahom. Vsi mediji so ob njegovi smrti na daleč zaobšli gejevska združenja in njegove oboževalce ter se raje skoncentrirali na razne dekliške šole, kjer so dekleta objokovala svojo- ga idola. Angleški *Gay Times* je poskušal odgovoriti, od kod Riverju ta moč, ki jo ima na populacijo gejev. V opisovanju je potegnil vzporednice z **Montgomeryjem Clifffom** in **Dirkom Bogartom** in trdil za Riverja, da je prav tako mlad mož žalostnega videza, moški izobčenec, ki je drugačen, osamljen, ranljiv, v iskanju za nečim, kar naj bi mu pomagalo, da bi se izvil iz lastne homoseksualne ujetosti. Prav tako je neizogibna primerjava z Jamesom Deanom. Oba povezuje to, da si nista dovo-

Judd Hirsch in River v filmu *Running on Empty*

Keanu Reeves in River v filmu *Moj mali Idaho*

je začel bolj intenzivno ukvarjati z glasbo. Njegov velik vzornik je bil **John Lennon**, ne le kot glasbenik, ampak tudi kot duhovni vodja. S svojo glasbeno skupino je pričel svojo glasbeno pot po klubih Los Angelesa in tako prispel do kluba *The Viper Room* na *Sunset Stripu*, kjer se je družil z glasbeniki skupine **Red Hot Chili Peppers**. Neki obiskovalec je kasneje dejal, da je bilo Riverju popolnoma vseeno, če je filmska zvezda, hotel je biti z glasbeniki in z njimi igrati. Prve govornice, da se River drogira, so se razširile že med snemanjem filma *Moj mali Idaho*. Zla slutnja staršev, da bi se otrokom zgodilo to, kar se je že mnogim v Hollywoodu, jih je pripeljala do tega, da so se odselili na Florido, toda Riverju to očitno ni pomagalo. V Hollywoodu je bil znan kot nekakšen apostol zdravega načina življenja, vegetarijanec, nasprotnik krzna in paradoksalno - nasprotnik drog. Postal je njihova žrtev, kar je bil šok za vse, čeprav je bila javna skrivnost, da se River drogira. Kako je to mogoče? Splet okoliščin. Kot filmski junak se je drogam še nekako izogibal, toda ko je intenzivno zakoračil v svet glasbe in nočnega življenja, se je fatalistično predal usodi. Nešteto pričevanj njegovih bližnjih in daljnih znancev to potrjuje. Pred smrtjo je River dokončal dva filma in delal na tretjem. Prvi je bil *The Thing Called Love*, kjer se River predstavlja kot glasbenik; za film je napisal celo

nekem prostoru, ki je spominjal na cerkev, v katerem je bilo prižganih nešteto sveč in pri snemanju zadnjega kadra sem pozabil izključiti kamero. Ta je snemala naprej in ko smo gledali posneti material, smo v zadnjih metrih filma lahko videli silhueto Riverja med gorečimi svečami. Bilo je pretresljivo in mnogi so zajokali. Vedeli smo, da so to njegovi zadnji posnetki.

Mnoge priče usodnega večera so različno opisovale zadnje ure Riverjevega življenja, vendar dejstvo je samo eno: v nedeljo, 31. oktobra 1993 je bil ob 1:51 uradno proglašen za mrtvega, vzrok pa je bila prevelika doza valiuma in kokaina. Na kraju tragičnega dogodka je spontano nastal oltar, na katerega so ljudje polagali cvetje in prižigali sveče; nekdo je zapisal "River - reka, ki se ne bo nikoli iztekla."

Po **Jamesu Deanu** in **Natalie Wood** ni nobena smrt tako pretresla Amerike kot prav Riverjeva. Bilo je napisanih na tisoče besed in vprašanj, ki so ostali brez odgovorov. Zanimive so bile reakcije, ki so prihajale iz homoseksualnih krogov. Ameriška gejevska scena ga je proglasila za predstavnika svojega življenjskega stila, malega cestnega postopača iz *Mojega malega Idaha* pa za kultno figuro vseh pin-up fantov gejevske scene. Po njihovem naj bi mu bila gejevska scena še posebno blizu, kar naj bi pokazal prav z

lila odrasti in prevzeti odgovornosti, ki jo pri- nesejo leta; upirala sta se temu, da bi postala njuna prezgodnja smrt. Bilo je tudi mnogo ugibanj o njegovem seksualnem življenju. Sam se ni nikoli opredelil za geja, njegova najbližja okolica pa je opazila njegov boj z lastno porajajočo se biseksualnostjo. V pripravi je bil tudi filmski projekt *Nevarna razmerja*, v katerem naj bi River Phoenix in John Malkovich igrala homoseksualen par, čigar zveza ostaja njuno brezizhodno ujetništvo. River bi bil do 30 leta "razprodan", seveda filmsko. Kar pomeni, da to ni bila le izguba dragega prijatelja...

Frenk Fidler

Filmi: *Explorers*, *Stand By Me*, *The Mosquito Coast*, *A Night in the Life of Jimmy Reardon*, *Little Nikita*, *Running on Empty*, *Indiana Jones and the Last Crusade*, *I Love You To Death*, *Dogfight*, *My Own Private Idaho*, *Sneakers*, *Silent Tongue*, *The Thing Called Love*, *Dark Blood*.

POSTMODERNIZEM IN UMETNOST IDENTITET

postmodernizem

Gran Fury, *Read My Lips (boys)*, 1988

READ MY LIPS

Postmodernizem v umetnosti je drugo poimenovanje za moralno in estetsko dekadenco sodobnosti; postmoderna situacija je situacija, ko umetnost ni več nosilka revolucionarnih idej. Postmodernizem lahko razumemo kot kritiko obsesije inovativnosti in revolucionarnosti za vsako ceno, tako značilnih za modernizem, pa tudi kot rehabilitacijo tistega, kar je modernizem potisnil ali zanemaril: tradicije, lokalnega, ornamentalnega. V postmoderne umetnosti ne prednjači več novi stil, ampak integracija vseh stilov; danes prevladuje eklekticizem, dekorativnost, metaforičnost, zgodovinski spomin in že omenjena heterogenost stilov. Skratka, gre za zoperstavljanje enodimenzionalnosti, prevladujoči v modernizmu, za vpeljavo hibridne povezanosti in celo nekakšno namerno shizofrenijo različnih stilov, retro stilov, ki izvirajo iz preteklosti. Vendar ne gre za preprosto nostalgijo po starem, pač pa za vpeljavo koncepta koeksistence različnih stilov in ukinjanje opozicije tradicija - moderna ..., skratka, gre za vpeljavo sproščenosti v umetniški prostor, kar je pogojeno z novimi družbenimi realnostmi, kjer vloge in identitete nezadržno izgubljajo meje in pomene.

Pri poskusu definiranja postmodernizma je potrebno upoštevati štiri hkratne dejavnike: najprej gre tu za niz historičnih momentov, od druge svetovne vojne, svetovne gospodarske recesije v sedemdesetih in osemdesetih, do krepitve konservativnih političnih režimov v Evropi in ZDA, kar se med drugim močno odraža v vrednotenju seksualnosti in pomenu družinskih vrednot, do prenehanja hladne vojne, do tako imenovane glasnosti na vzhodu Evrope in totalitarnosti političnih režimov v Evropi, Aziji, Južni Afriki in Latinski Ameriki, do ponovnega razmaha neonacizma in rasizma; drugi pomembni dejavnik je multinacionalna prisotnost poznega kapitalizma, ki predstavlja novo kulturološko logiko in nove oblike komunikacije v ekonomskih in kulturoloških sistemih; potem je tu gibanje v vizualni umetnosti, arhitekturi, v filmu, v popularni glasbi, v socioloških teorijah, ki gredo v smeri, ki je nasprotna klasičnemu realizmu in modernističnim ureditvam; in nenazadnje je pomembna tudi preokupacija postmodernizma z novimi oblikami osebnih težav (aids, brezdostnost, zasvojenost z drogami, nasilje v družini ...) in javnimi problemi, ki označujejo sodobnost - z vsakdanjim življenjem, torej. Postmodernizem ni zgolj in edino somrak avantgarde, ampak istočasno pomeni množični razmah amaterskih gledaliških skupin, celo vrsto rock in pop glasbenih skupin, pomeni strast do fotografske in video produkcije, zanimanje za ples, pisanje... Umetnost je nenadoma dostopna vsem, kar pomeni, da prihajamo v obdobje personalizirano urejene kulture.

Bistveno vprašanje v postmoderne umetnosti se glasi: Kako križanje kulturnih identitet, ki jih pogojujejo razred, spol, rasa... opredeljuje postmoderne moment?

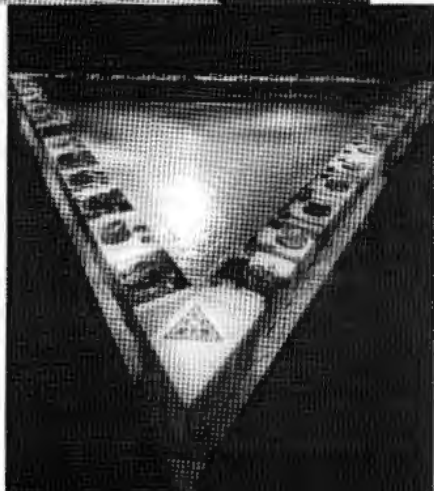
Gran Fury, RIOT, 1989

Adam Rolston, *I am out therefore I am*, 1989

Judy Chicago, *The Dinner Party*, 1979

Lahko rečemo, da je postmoderna kultura v svojih mnogih kontradiktornih oblikah maskulinistična kultura erosa, ljubezni, želja, ženskosti, mladosti in lepote; v svoje snovanje vključuje socialne teme, ki izpričujejo eksistencialne težave tako manjšinskih kultur in posameznikov kot tudi povsem marginaliziranih skupin - brezdomstvo, aids epidemijo, rasizem, seksizem, nasilje, alkoholizem, zasvojenost z drogami, splav, spolno zlorabo otrok, feministična vprašanja, gejevsko in lezbično identiteto ... V masmedijih prevladuje kult mladosti, zdravja in seksualnosti; popularna kultura preteklih obdobij, predvsem v filmu (film noir) in v pop glasbi (rock iz obdobja petdesetih in šestdesetih), označuje sodobnost. Glasni, živopisani TV spoti so kombinirani z nostalgicnimi črno-belimi inserti iz starih filmov; to je čas ponavljanja zgodovine, čas retro mode. Kulturni eklekticism je postal način življenja.

Kot vidimo, vnaša postmodernizem povsem nove kategorije, različne rasne, spolne, etnične in druge identitete, ki jih je modernizem izključil kot povsem nebitvene za sfero umetnosti; postmodernizem lahko tako razumemo tudi kot umetnost identitet, še več, identitete, ki izvirajo iz spola in seksualnosti, oziroma povezovanje umetniških in socialnih gibanj je nekakšen leitmotiv v razvoju postmodernizma.

Postmodernizem in feministična identiteta

Feministična kritika postmodernizma izhaja iz vprašanja, kako je mogoče, da anti-avtoritarna retorika postmodernizma sama postane oblika kulturne, moško naravnane avtoritete, da postane zapleten žargon, ki omogoča artistično in akademsko (spet v glavnem moško) povezovanje postmodernistične umetnosti z najbolj konvencionalnimi in prestižnimi pozicijami znotraj etabliranih institucij - umetniških galerij, muzejev in univerze.

Eno prvih kritik postmodernizma je podala ameriška feministka **Lucy Lippard**. Vztrajala je pri trditvi, da je feministična umetnost (performans, body art, video ...) več kot zgolj eden izmed stilov, več kot zgolj postmodernizem, postminimalizem ... Razlika je v pripisovanju pomena širšim družbenim strukturam in njihovim vplivom na posameznikovo življenje; zanjo je to lahko edinole umetnost identitet.

Pod močnim vplivom feminističnega gibanja, ki promovira povsem novo, neznano figuro ženskosti, poliforno in seksualizirano, osvobodeno strogih družbenih vlog, in ki vpelje koncept : osebno je politično, se je v sedemdesetih predvsem v ZDA pričel razvijati nov izrazni medij, umetnost performansa (hibridna, multikulturna forma, ki združuje vizualno umetnost, eksperimentalno gledališče, ples, glasbo, puezijo in rituale, in ki je povezana z minimalizmom in konceptualno umetnostjo). Performans je bil idealna izrazna možnost za obravnavanje ženskih tem, kot so nosečnost, splav, nasilje v družini, posilstvo... Ena najvidnejših feminističnih umetnic, **Judy Chicago**, (z **Miriam Schapiro** je leta 1972 ustanovila *Womanhouse*) je s svojim delom *Dinner Party*, ki datira v leto 1974, nakazala smernice in potenciale feministične umetnosti.

Morda najpomembnejša postmodernistična umetnica pa je **Barbara Kruger**, ki je v začetku osemdesetih objavila serijo nepodnas-

lovljenih del, ki so kombinacija običajnih črno-belih fotografij in provokativnih uokvirjenih besedil. Njeni teksti so zmeraj spolno določeni; v njih gre za nasprotje jaz/me - ti/vi, pri čemer jaz označuje govornico, ti pa se nanaša na subjekt, oziroma jaz/me je glas žensk, ti/vi pa se nanaša na moške, ki imajo v svojih rokah vzvode moči in oblasti znotraj patriarhalno strukturirane kulture.

Feministična umetnost in postmodernizem sta bila v zgodnjih osemdesetih ločena in šele razprava protagonistov obeh smeri konec desetletja je nekako poiskala skupne točke, ki feministične vsebine v umetnosti umeščajo v postmoderno. **Lucy Lippard** je to leta 1989 pojasnila takole: "Bojim se stoprocentnega senzualizma in sentimentalne antiintelektualnosti, kar je najslabše za esencializem, tako kot se bojim stoprocentne akademske intelektualnosti, kar je najslabše za postmodernizem." Predlagala je interakcijo med postmodernističnim umetniškim svetom in tako imenovano aktivistično umetnostjo, ki prihaja s strani marginaliziranih skupin, ki jih označuje rasa, etnična ali razredna pripadnost, spol ali seksualnost.

Postmodernizem, ACT-UP aktivizem in gejevski identiteta

Poudarek na vizualnem je tipičen za ACT-UP aktivizem (skupina aktivistov, ki se bori za pravice ljudi, okuženih z aidsom). Postmoderna senzibilnost je evidentno prisotna na ACT-UP plakatih, ki so podobno, kot dela **Barbare Kruger** kombinacija besedil in podob. Besedilo znane ACT-UP grafike *I am out therefore I am* reciklira idejo **Barbare Kruger** *I shop therefore I am*, pri tem pa jasno pokaže na identitetno pripadnost, saj termin *coming-out* označuje javno razkritje homoseksualne spolne identitete.

V osemdesetih je predvsem v ZDA bil aids tisti, natančneje rečeno, družbena indiferentnost do pojava epidemije je bila vzrok, ki je vzpodbudil geje, da gejevsko identiteto vpeljejo kot novo, pomembno vsebino v umetnosti in v širšem kulturnem prostoru. Leta 1982 so v New Yorku organizirali razstavo z naslovom *Extended Sensibilities: Homosexual Presence in Contemporary Art*. Skepticizem, ki je vladal okoli tega dogodka, tudi pri samih avtorjih, katerih dela so bila razstavljena, je bil po svoje upravičen; tako so nekateri homofobični kritiki pod vplivom predsodkov do homoseksualnosti cinično, predvsem pa kratkovidno raztrgali delo svetovno znanega grafiki umetnika **Keitha Haringa** (umrlega za aidsom), češ da je avtor očitno sprejel svojo homoseksualno identiteto, moral pa bi tudi sprevideti, da je to pravzaprav njegova edina umetniška skrb. Pri umetnikih svetovnega formata, kot so **Robert Rauschenberg**, **Jasper Johns**, **Andy Warhol**, **David Hockney** ali **Gilbert in George** je s strani kritike zmeraj obstajala tendenca, da se zamolči njihova homoseksualna identiteta, da se prezre njen pomen in vpliv na njihovo ustvarjalnost.

Aids kriza je ustvarila atmosfero, nabito z jezo proti družbeni brezbrzičnosti in proti težnjam, da se homoseksualno skupnost potisne v družbeni molk, se jo naredi čim bolj nevidno. Gejevska populacija se je zavedla, da pravzaprav nima ničesar izgubiti. S pomočjo tega spoznanja je bistveno radikalizirala svoje zahteve in tudi svojo umetniško produkcijo. Od tu poudarek na vidnosti preko plakatov,

umetniških revij...

Poleg sodobnih imidžev je gejevska skupnost v svojo produkcijo vpeljala tudi gejevске figure iz preteklosti; lep primer za to je razpita ACT-UP kampanja z naslovom *Read My Lips*, kjer so bile uporabljene dokumentarne lezbične fotografije iz broadwayskega obdobja dvajsetih let in fotografije strežnikov iz gejevskih barov iz obdobja druge svetovne vojne. Na bolj subtilen način pa sta gejevsko ikonografijo iz preteklosti v svoje delo vpeljala **Jasper Johns** in **Robert Rauschenberg**. Najbolj znano delo gejevske aktivistične umetnosti je delo **Roberta Indiane** z naslovom *Riot*.

Za zelo uspešno potezo so se pokazali tudi kolektivni pristopi; sem sodita na primer skupini **Group Material** in **General Idea**, ki sta svoje instalacije na temo aidsa predstavili v galerijah in muzejih širom ZDA in Evrope; svojo izraznost sta gradili s pomočjo slikarskih tehnik iz obdobja dadaizma in pop-arta, pri čemer sta neartistični objekt umestili v umetniški kontekst, vendar tokrat z mnogo bolj razvidno didaktično namero.

Eden bistvenih pristopov identitetnih postmodernistov je tudi tako imenovani avtobiografski pristop. Tako na primer **Jack Pierson**, **Lyle Ashton Harris** in med njimi najbolj znani **David Wojnarowitz** v svojih slikah in instalacijah združujejo osebno izkušnjo z imaginarijem masmedijev; njihova subjektivnost je pogojena z družbeno simboliko, njihova gejevska identiteta se prepleta z njihovo rasno in razredno pripadnostjo.

Tako **Wojnarowitz** kot tudi na primer **Robert Mapplethorpe** (svetovno znani fotograf) sta bila pogosto tarči konservativnih, desno orientiranih verskih in političnih struktur, ki se nikakor ne morejo sprizajziti z gejevskimi vsebinami njihovih del.

Kolektivni pristop k postmoderni umetnosti so izbrale tudi **Guerrilla Girls** s svojimi plakati, naperjenimi proti rasizmu in seksizmu, ki so jih lepile po newyorških ulicah, pozneje pa še po ostalih ameriških mestih; še boljši primer večsmernege izražanja, ki združuje psihološke, seksualne, politične in podobne konotacije, se pravi, križa feministično in seksualno identiteto, nekonstruktivno mišljenje in cenzurne kontroverznosti, ki označujejo umetnost devetdesetih, pa je skupina **Kiss&Tell** (Vancouver, Kanada), katerih instalacija z naslovom *Drawing the Line*, ki so jo razstavljale v Kanadi, ZDA in Avstraliji, prikazuje sto fotografij, ki na bolj ali manj provokativen način obravnavajo lezbično spolnost.

Nataša Sukić - Vegan

Viri: **Lipovetsky, G.** (1987): *Doba praznine*, Zbirka "Anthropos", Novi Sad.

Denzin, Norman K. (1991): *Images of Postmodern Society: Social theory and contemporary cinema*, SAGE Publications, London.

Reed, C. (1994): *Concepts of Modern Art: Postmodernism and the Art of Identity*, Thames and Hudson, London.

Roth, M. (1983): *The Amazing Decade: Women Performance Art in America 1970-1980*, Astro Art, Los Angeles.

IGLYO:

IFTS GET ORGANISED

Mem, vem, ... Tvrstne konference ponavadi pomenijo ogledovanje ostalih pripadnikov tvojega spola, pisanje listkov za zmenek zvečer, mežikanje ostalim ("oh, kako si mi všeč"), do še vseh drugih vsem dobro znanih manevrov zapeljevanja vseh dolžnih in nedolžnih. Vendar ko si že res poizkusil vse, preštel in detajlno pregledal vsakega pogleda vrednega fanta (ali punco), zakaj ne bi še malo pogledal, kaj sploh ta konferenca je, zakaj je in kaj sploh tam delaš (poleg že zgoraj opisanege). IGLYO je organizacija za lezbično, gejevsko in biseksualno mladino po vsem svetu, katere cilj je podpreti to mladino v emancipaciji in nasploh končati diskriminacijo z vsemi možnimi aktivističnimi potezami in s konferencami vzpodbuditi tudi druge k nadaljnjemu aktivizmu. Pestra vsebina konference je zajemala vse: od zelo konstruktivnih političnih (ponavadi zelo dolgočasnih) vprašanj, zanimivejših problemov kot sta npr. HIV in aids, do neformalnih kolektivnih pogovorov z gosti iz vsega sveta. Sledilo je še vsem najljubše obiskovanje vročih točk (torej potencialno zanimivih za geje in lezbike) in na vrh vsega še night-life, brez katerega pri mladini pač ne gre - verjetno pa bi nekaj podobnega obveljalo tudi pri starejših...

Po vseh neformalnih ceremonijah predstavljanja drug drugemu in hkrati opazovanja vseh možnih življenjskih oblik sveta, po dodelitvi vsakemu svoje sobe v hotelu in po tem, ko so vse seznanili z navodili, se je začelo zares. Vsak je predstavljal svojo državo in predvsem njeno stališče do homoseksualnosti ter vse njihove gej/lezbične diskoteke ali klube.

Bolj ali manj zanimiva predavanja so se vrstila skupaj z delavnicami tekom celega dneva, gostje le-teh pa so bili tudi zelo vplivni ljudje kot Charles Silverstein in drugi predstavniki vseh možnih organizacij iz vsega sveta kot npr. Amnesty International in podobno.

Predavanja so se trudili narediti kar se da zanimiva (kar se jim včasih tudi ni najbolje posrečilo), govorili pa so o vseh možnih problemih, ki se neposredno ali posredno tičejo homoseksualnosti. Predstavniki Amnesty International so govorili o človekovih pravicah, problematičnih državah in kaj se tam dogaja s homoseksualci. Sodeč po teh državah, bi rekel, da je v Sloveniji pravi raj. Na koncu tega poročila sem dodal tudi naslov Amnesty International, kjer lahko prijavite vsa mogoča diskriminatorsna dejanja (t.j. vsa kruta dejanja, ki se dogajajo v zaporih, razna mučenja ali nezadostno možnost zdravljenja, če ste HIV pozitivni in podobno). Med predavanjem o pravicah lezbijk, gejev in biseksualcev se je govorilo predvsem o stvareh, ki jih kot gej/lezbijka ne moreš početi oz. jih ne moreš početi med ostalo heteroseksualno publiko. Torej ni le problem zakon, lahko je zakonsko vse zelo lepo urejeno, vendar če ljudje razmišljajo drugače, potem iz tega nič ni. Tudi vsi homoseksualci se ne zavedajo, da so jim nekatere pravice omejene - seveda v Sloveniji čisto vsi lepo živijo, vendar si le redki med nami (upam si trditi, da manj kot 10 odstotkov) upajo iti na Tromostovje ali v katero od slovenskih negejevskih diskotek in se tam strastno poljubljati s svojim partnerjem.

Dva izmed perečih problemov predvsem pri gejih sta HIV in aids, katerima je bilo posvečeno veliko pozornosti. Tu so prišle bolj do izraza delavnice, kjer je sodelovalo manj ljudi, tema pa je bila bolj osebna in se je bilo tako lažje pogovarjati. Govorilo se je o vseh možnih načinih prenosa virusa HIV in kako živeti, če že veš, da si HIV pozitiven, pa še o varnejšem seksu, o vseh mogočih varnih in manj varnih spolnih tehnikah, kako so pri le-teh ogrožene lezbijke in podobno... Zanimivo je, da si še zdaj veliko ljudi zatiska oči pred varnejšim sek-

som in svojemu partnerju zaupa zvestobo, kljub temu da je na sceni in da oba živita v devetdesetih - zelo žalostno. Od spolnih tehnik me je predvsem zanimala varnost deep-throat-a (da si penis potisneš globoko v grlo), na kar mi skoraj nihče ni znal odgovoriti. Po vseh možnih debatah in teorijah pa smo zaključili, da deep-throat spada med varnejše tehnike (če se seveda konča pred izlivom).

Druge delavnice so bile še namenjene bodočim aktivistom, ki hočejo narediti svojo konferenco ali delavnico, dobiti denar, prijaviti konferenco, jo reklamirati in drugo... Sledile so delavnice o homoseksualnosti na Internetu, o zgodovini gej aktivizma, o coming-outu in še delavnice namenjene le ženskam, ki so imele tudi nekaj posebnih ženskih sestankov ter še veliko drugih delavnic, ki se jih žal nisem mogel udeležiti.

Vendar z vsemi temi zgoraj opisanimi stvarmi konferenca ne bi bila pol toliko zanimiva, če ne bi vsebovala kaj publiciteti zanimivih stvari: od zelo pomembnih gostov, do vseh mogočih izletov in predstav ter še tistih malo intimnejših trenutkov, ki si jih ponavadi skuješ sam v raznih diskotekah. Od gostov, prihajajočih z vseh možnih koncev sveta, je bil tam Charles Silverstein - avtor uspešnice *The New Joy of Gay Sex*, in drugi, ki so se po svojih predavanjih udeležili tudi neformalnih pogovorov, ki so lahko ob kozarčku ali dveh stekli tudi do zelo žgečkljivih tem, pa še intervjuvati ali slikati si se lahko dal za kakšno popularno ameriško gej revijo, če si se hotel. Od organizirane zabave smo imeli nekaj možnosti nakupovanja, ogleda Budimpešte, njenih muzejev in podobno. Organizirana je bila tudi večerja s transvestitskim showom in romantičnim zaključkom, najbolj zanimiva pa je seveda bila savna - namenjena samo moškim, kjer smo se ob rimskem vzdušju lahko kopali in zabavali vse popoldne.

Ob zabavi čez dan, se je dogajanje ponoči še

Se naslovi, ki sem jih
objubil v poročilu:
**AMNESTY
INTERNATIONAL:**
International Secretariat
1, Easton Street
London WC1X 8DJ
United Kingdom
fax: +44 (171)
956 1157
tel: +44 (171)
413 5500
Telegram:
Amnesty London WC1
E-mail:
amnestyis@gn.apc.org

**IGLYO - International
Lesbian & Gay youth
Organisation**
Postbus 542
NL-1000 AM
Amsterdam
The Netherlands
(Nizozemska)
tel/fax:
+31 20 618 8172

PenPal
PO BOX 542
NL-1000 AM
Amsterdam
The Netherlands

prav posebej razcvetelo. Tu mimo štrikanja in podobnih stvari ne moremo. V ta namen je vsak poleg škatlice kondomov, lubrikantov in Orbita (s smrdečimi usti se pa res ne da štrikat) dobil še ličen gej vodnik po Budimpešti. Vse pomembnejše gej točke so tudi napisane na koncu. Organiziran je bil obisk ene izmed najboljših gej diskotek v Budimpešti (Angel Bar), ki ga verjetno nihče ne bo pozabil, ob neorganiziranih večerih pa si lahko šel v druge bare, njihove darkroome (brez teh pa res ne gre), prepolne vsiljivcev, če se ti pa ni dalo ven, si mirno ostal v hotelu, kjer je bila vsako noč žurka z obilico pijače, včasih pa je kdo tudi kaj skuhal. Tu so se tudi vili zanimivi pogovori, vendar bolj na osebni in intimni ravni. Kako pa je izgledalo privatno življenje, vam lahko pove podatek, da se na teh konferencah vedno uporablja le kaka polovica najetih sob.

Vročje točke Budimpešte:

Action Bar, Magyar utca 42 (Vsak Dan 21-04)
Angel Club, Szovetseg utca 33 (Čet, Pet, Sob, Ned 23-do belega dne)
Bad Boys Bar, Raday utca 40 (Vsak Dan 20-05)
Capella, Belgrad rkp. 23 (Sre 19-do belega dne)
Darling, Szep utca 1 (Vsak Dan 19-05)
Deka-Dance, Bajcsy-Zsilinszky ut Kalman Imre u. sarok (čet, pet, sob, ned 22-05)
Lokal, Kertesz utca 31 (pet, sob 22-04)
Mystery bar-klub, Nagysandor Jozsef utca 3 (Vsak dan razen ned, 21-04)
No Limit Club Cafe, Semmelweis u. 10 (Vsak Dan 10-05)
Amstel River Cafe, Parisi utca 6 (pon-pet 09-23, ned 11-23)
Fenyogyongye vendeglo, Szepvolgyi ut 155

Gregor Kos

Zadnja leta je postala Budimpešta eno od mest, kamor naši geji zelo radi zahajajo. Ker sem slišal o njej samo dobro, sem se odločil, da poleti malo pogledamo na Madžarsko. Mesec dni pred odhodom sem se opremil z izpiski iz Spartacusa in z dobrim zemljevidom, ki mi je pozneje zelo koristil, kajti mesto je zelo veliko in če ste prvič tam, se je težko znajti.

Okoli in naokoli

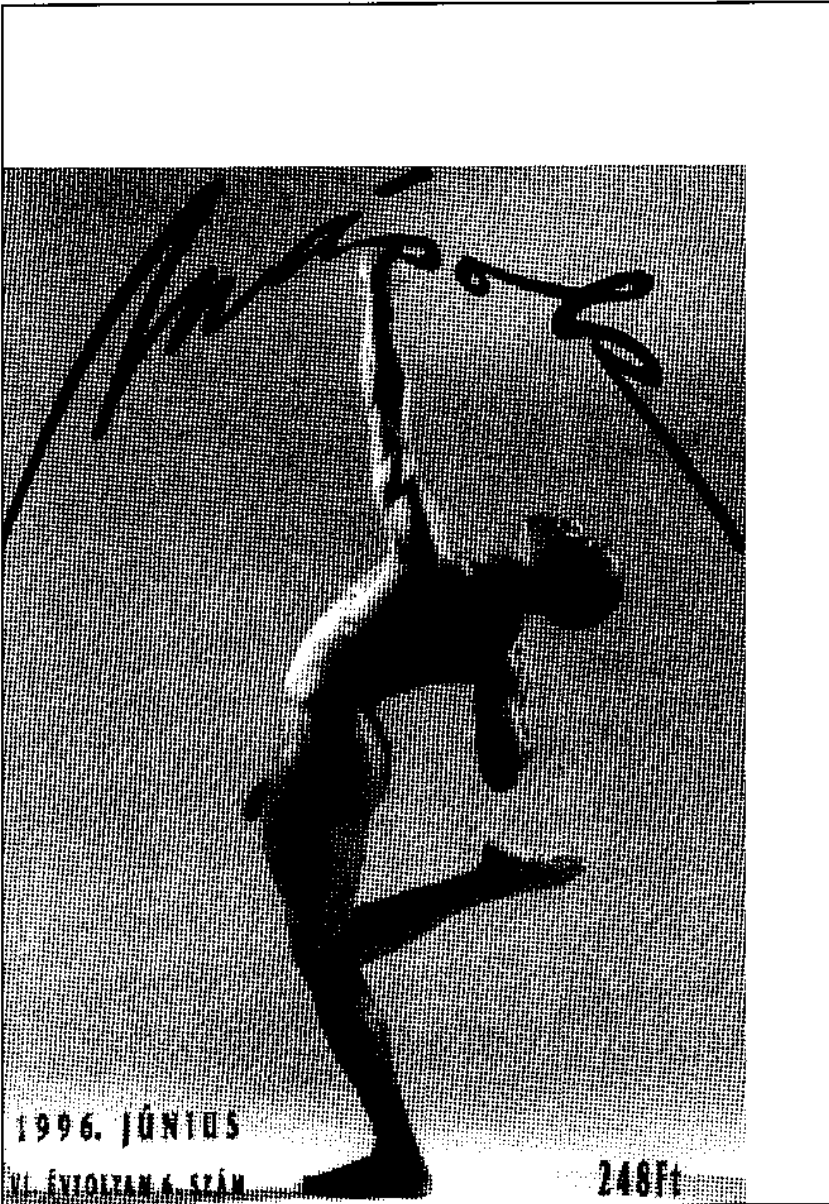
Budimpešta je zlahka dosegljiva z busom ali vlakom, vendar pazite, da ne boste sedli na Venezio Expres, ki gre preko Hrvaške, sicer se boste že na začetku nasekirali do nezavesti. Mesto ima tri železniške postaje, vlaki iz Slovenije pa vozijo na Vzhodno postajo (Keleti Pályaudvar), ki je izhodiščna točka za nadaljne poti.

Budimpešto, ki ima že dobra dva milijona prebivalcev, sestavljata dva velika dela: Pešta,

gospodarsko, administrativno in kulturno središče z novimi stavbami, ter Budim, starejši, zgodovinski in bolj umirjen del z velikimi zelenimi površinami. Meja med obema je reka Donava, čez katero se vzpenja lepo število mostov, povezujoč Budim na zahodni in Pešto na vzhodni strani. Na desnem bregu Donave se vzpenja visoka dolomitna stena hriba Gellert, vrh katerega se boči Spomenik svo-

BUDIMPEŠTA

bade, pod njim pa se stekajo studenci, ki v slapu padajo preko sten do belo obarvanega Elizabetinega mostu, ki je glavna prometna povezava te strani do Pešte na drugi strani. Onkraj mostu se preko ulice Kossuth Lajos prične dolga Rákóczi utca, obdana s poslovnimi stavbami in trgovinami, ki se končuje natančno pred železniško postajo Keleti Pu. Pomembne orientacijske točke so še markant-

1996. JÚNIUS

UL. ÉNYIUTAN 6. SZÁM

248 Ft

na Trdnjava (*Budavári Palota*) malo više ob reki, ki stoji na drugi strani hriba *Géllert*, zeleno obarvan viseči Most svobode niže ob reki ter *Verizni most* z levjimi glavami, pod Trdnjavo, poleg pa se ob levem bregu razprostirata ena najlepših stavb v mestu, *Parlament* v gotskem stilu.

Kot vsaka prestolnica ima tudi Budimpešta verzijo naše Čopove, to je *Váci utca*, ki se prične levo od Elizabelinega mostu na *Ferenciek Tere* (Ferencjev trg) in konča nekje ob Parlamentu. Ulica je polna ponoči in podnevi, slišite lahko na tisoče jezikov, od katerih ni nujno, da je madžarščina najbolj pogosta. Denarna valuta je forint, ki je nekonvertibilna, zato se oskrbite z markami ali kako drugo valuto, menjalnic je vse polno. Razmerje tolar : forint je 1 : 1 (kaj bi si še želeli?). Pazite na dokumente in še posebno na potni list - ta je zelo cenjen zaradi tistih držav, ki za Slovenijo potrebujejo vizo. Če se kljub temu zgodi, da ga izgubite, se obrnite na slovensko ambasado (Szloven Köztársaság Nagykövetsége, Cseppko ut. 68, 1025. Budapest II).

Mesto je izredno poceni - brez večjih stroškov lahko preživite tukaj cel teden, pa se vam ne bo dosti poznalo. Budimpešta je namreč ohranila vzhodno-evropski način življenja, vendar se povsod čutilo vplivi zahoda. Za trenutek se vam lahko zazdi, kot da se nahajate kje v srcu Pristine ali Sarajeva, že čez nekaj časa pa dobite občutek, da ste v središču kakega razvitega poslovnega vele mesta. Prostitucija in beracija cveteta; s prvo obrtjo se večinoma ukvarjajo pribegli Romuni in Cigani; našli boste tudi tiste naše vrste in ti so, vsaj za naše pojme, izredno poceni - vsaj tako sem slišal.

Po mestu zlahka križarite z najrazličnejšimi vrstami prevoza: trola, tramvaj in pa metro (podzemna). Ta je sestavljen iz treh linij (rumene, modre in rdeče) in z njim zlahka pridete v zelo kratkem času na najrazličnejše konce mesta. Priskrbite si celodnevno, tridnevno ali tedensko vozovnico, ki vas pride bolj poceni, kot če bi plačevali za vsak prevoz posebej - vozovnice namreč veljajo za ves prevoz.

V mestu je poleti odprto vse polno mladinskih domov (youth hostels), ki so zelo poceni varianta za tiste z malo denarja, vendar je udobje temu primerno. Sicer pa vas tako ali tako ne bo veliko doma. Mesto je polno znamenitosti in tako boste popoldan hodili naokoli, zvečer žurirali in dopoldan spali. Žur, torej...

Roza Pešta

Budimpešta je - vsaj poleti - tako polna gejev, da to res ni; Ljubljana je v primerjavi s tem prav sterilna. Za oris samo tole: ko sva s kolegom nek popoldan sedela pri kosilu v neki iks-obcestni restavraciji, sva kmalu v tistem majhnem prostoru našeta skupaj z nama sedem gejev, niso namreč prikrivali svojih interesov in kmalu so se tako kresali pogledi, kot bi sedeli zvečer v kakem gej kafiču. Da ne

omenjam železniške postaje, kjer lahko zaštrikate že medtem, ko čakate na prevoz. Skratka: boste videli, ko boste videli.

Scena je večinoma skoncentrirana okoli *Rákóczi utca* in na vsakem placu lahko dobite gej-vodič po mestu. V naslovih boste videli neke rimske številke, to so številke distriktov, na katere je razdeljeno mesto. Sam sem v tednu dni videl skoraj vse, kar se je dalo, zato ne bo odveč malo selekcije. Achtung: če nameravate v Budimpešto z namenom, da se boste zaštrikali s kakim Madžarom, se boste ušteli, razen če ne obvladate tekoče madžarsko ali pa vam zadoščajo povsem neverbalni kontakti. Madžari namreč o angleščini nimajo pojma, morda je malenkost bolje z nemščino, Slovencem pa je njihov jezik obupno nerazumljiv, ker z germanskimi ali romanskimi jeziki nima ničesar skupnega. Pravila za izgovorjavo so od hudiča komplicirana, zato si ne domišljajte, da znate izgovoriti nekaj pogostih besed, ker se boste samo osramotili in si izpahnili jezik. Je pa jeba, če ti je tip všeč in ugotoviš, da zna samo rusko, vi pa o ruščini nimate treh čistih (no, sicer pa obstaja tudi toliko drugih vrst komunikacije, anede?). Zato se zlahka utegne zgoditi, da se boste zjutraj zbudili ob kakem Američanu ali Špancu, namesto ob domačinu.

Po akcijo v **Action!** To je bar na *Magyar utca* 42, poleg hotela Astoria. Priporočam vam, da si vhod ogledate podnevi, sicer ni šans, da ga boste našli: označen je z velikim, svetlečim "A" eno hišno številko naprej, vhod pa predstavljajo ozka vrata, ki se takoj odpirajo v strme stopnice do naslednjih vrat, tako da na zunaj dobite vtis, kot bi se spuščali v lisičji brlog. Bar odpre svoje duri vsak dan ob devetih in obratuje vse do štirih zjutraj. To je v bistvu kletni prostor, obdan z rdeče opečnatimi stenami - začetni del je šank, ki vodi po dveh ovinkih skozi ozek hodnik v "projekcijsko dvorano", kjer se vrtijo porniči in v ozadju katere je dark-room (budimpeštanska klasika). Klientela je mixed-ages s poudarkom na tipe okoli trideset, jeans in nekaj manj usnje, atmosfera zelo sproščujoča in neprisiljena, brez "damskih" tonov. Če ste usmerjeni v nefeminizirane in nezakomplicirane tipe, potem je ta plac vsekakor aksiom. Na žalost se dark-room skupaj z WC-jem intenzivno uporablja, tako da bo že uspeh, če boste našli nekoga, ki še ni pozabil, kako se tem rečem streže na bolj udobnih mestih. Ni odveč pripomniti še to, da v dark-room ne hodite z dokumenti ali denarjem, kajti roke segajo po vseh zadržah, ne samo po tisti najbolj zanimivi, in nikoli ne boste zvedeli, kdo je zmikav; tema je kot v riti. Sicer pa mi nikoli ni bilo jasno, kakšen užitek je v tem, da te v temi otipava na tisoče rok, kaj šele kaj več. Ne pozabite na zaščito - Budimpešta je imela visok odstotek HIV-pozitivnih že pred desetimi leti.

Če ste bolj za elegantne stvari in stil, pojdite v klub **Angel** na *Szövetzeg ut.* 33 (metro modra linija, postajališče *Blaha Lujza* ter) - ulica se odcepi z *Rákóczi ut.* z manjšim ovin-

kom, prečkate še eno ulico in na levi zagledate bar "White House", nadaljujete še nekaj metrov dalje in cilj je tu, pod platneno ponjavo je vhod, vendar morate pozvoniti. Vstopnina je 400 ft. (sam tega prvič nisem vedel in eden od redarjev me je precej grobo zvlekel za ovratnik do blagajne). Klub je v dveh nadstropjih: v zgornjem je šank in velik prostor z mizami in odrom, kjer so ob sobotah nastopi (klub je od desetih dalje odprt še ob četrkih, petkih in nedeljah, ko je mešano s straighti) - spodnja etaža ima še en šank in diskoteko z dark-roomom. V mnogočem spominja **Angel** na *Roza-disko*, tako po glasbi kot po klienteli in še čem. Medtem, ko je **Action** izključno za geje, pa zahajajo v **Angela** tudi lezbijke.

Razen teh dveh mest, ki sta daleč najbolj obiskani, je vredno pogledati še kam: na *Ráday ut.* 40 se nahaja **Bad Boys bar**, ki pa je bil v času mojega obiska zaprt. Bar in diskoteka, različni programi ob vikendih, odprta od 20 h do 5 h zjutraj.

Če že imate družbo, se spleča zaviti v lokal **Darling** na *Szép ut.* 1, ki je takoj pred hotelom Astoria, odprt pa od sedmih zvečer dalje. Pivnica ima majhen šank, dvorano z videi in dark-roomom, klientela pa je že okoli štirideset in nad. V glavnem je dolgčas, razen če že imate sogovornika.

Kaj naj počne gej v Budimpešti podnevi? Lahko se podate na *Margaretin* otok, ki se nahaja bolj proti severu, z vseh strani ga namreč obdaja *Donava* (metro rumena linija, postajališče *Nyugati pu.*, nato pa z busom št. 26 do četrtega postajališča na otoku). Tukaj lahko zaplavate v štirih bazenih kopaljšča **Palatinus strandfürdő**, ki se nahaja sredi velikega travnika, na terasi, ki leži nad kabinami za preoblačenje, pa se lahko nastavite soncu ter mimogrede še spoznate koga za prijeten večer, saj ta plac obiskujejo samo (nekoliko starejši) geji. Sicer boste malček popenili, preden boste dobili vse potrebne listke, ključke in ostale neumnosti, ampak se spleča potrpel.

Drugo zanimivo kopaljšče so terme **Gellert gyógyfürdő** pod hribom onstran *Donave*, poleg hotela z istim imenom (bus št. 7, 7A). To je širok kompleks v secesionističnem stilu, prenovljen 1983, ima pa ločene termalne bazene za ženske in moške s savno, masažo itd. - prijetno in osvežujoče.

Kar bi utegnili biti še zanimivo, si lahko preberete v gej-vodiču, ki ga dobite na krajih samih. Morda vas bo zamikalo, da boste Budimpešto obiskali - jaz vsekakor vem, da jo bom naslednje poletje še enkrat, zato rej se vidimo tam. Prihodnjo številko pa se bomo sprehajali po Pragi. Pazite nase in igrajte se varno.

Love, peace, tolerance

Jadran

NATEČAJ ZGODBO

Med prispevki (ZAL SO BILI LE MOŠKI), KI SO PRISPELI, SMO IZBRALI IN S KNJIŽNIMI DARILI NAGRADILI NASLEDNJE: SONCE BO VEDNO SIJALO, RDEČI TRAMVAJ, DIŠAL JE PO LJUBEZNI IN PA MASKA. NEKATERE ZGODBE SO BILE PREDOLGE, DRUGE PREOKORNE, ALI PA JE ŠLO ZA POVSEM PORNOGRAFSKE IZDELKE. VABIMO VAS, DA NAM ŠE NAPREJ POŠILJATE SVOJE IZDELKE, KAJTI NAJBOLEŠE BOMO TUDI OBJAVILI. PA VESELO NA DELO!

SONCE BO VEDNO SIJALO

Matej ni rekel niti "zbogom". Ni imel razloga. Mati bi se rada poslovila, rada nekaj rekla. Pa ni upala. Ves čas očetovega govora in zmerjanja je molčala. Ni obsojala, kot je to počel oče, a tudi branila ga ni. Ni upala.

Globoko v sebi je čutil, da ga mati še vedno ljubi, kot ga je ljubila od dneva njegovega rojstva. Saj sta si bila vendar vedno tako blizu, njun pristen odnos ni nikoli izgubil iskre. Trudil se je biti dober sin, vračal ji je, kar mu je dajala ves čas otroštva. In končno ni sam prav nič kriv, da je gej. Kriv je le dolgoletnega laganja in pretvarjanja, krink in tajejnja resnice. Pa tudi temu je zdaj naredil konec. Ne, Matej si ni imel kaj očitati, on ni nikomur odrekel svoje ljubezni, drugi so zatajili njega. Vsaj oče ga je. Pa mati? Zdaj ne bo nikoli vedel...

Šel je z vsem, kar je imel. Večino stvari je preselil že pred dnevi. Sonce je živo pripekalo, ko je zadnjič zapuščal domače naselje. Ne bo ga pogrešal, to si je obljubil. Ni čutil žalosti niti jeze ali obžalovanja. Njegove misli so bile prazne, popolnoma nič ni čutil. In počutil se je krasno...

Sonce je še vedno igrivo pošiljalo žarke med ljudi, ko je prispel. Tu bo zdaj začel življenje znova, z njim, ki ga ljubi in edini razume in komur lahko ljubezen s hvaležnostjo vrača. Prav kakor jo je materi.

Dejan mu je obljubil, da ga bo pričakal. To se mu je zdaj zdelo edino pomembno, nekdo, h komur lahko pride, mu pade v naročje. On je bil razlog, da se je znebil tistega občutka manjvrednosti in nečistosti. On mu je pomagal do spoštovanja samega sebe. Ne, zdaj pač ne more pasti.

Ko je odprl vrata, pa mu je korak zastal. V srcu ga je močno zbudilo in boleč občutek mu je preplaval telo. Ozrl se je po sobi, ki je bila lepo pospravljena in čista. In prazna. Tako zelo prazna... Na postelji je ležalo sporočilo. Ni bral. Na dnu papirja je videl "zbogom" in to mu je bilo dovolj. Prazen pogled je begal od stene do stene in iskal nekaj, nekaj na kar bi se lahko oprl. Ničesar ni bilo.

Zapr je vrata za sabo in stopil ven, na ulico. Bleščeče sonce ga je za hip oslepilo. Kako prijetno je biti slep in ne videti praznine okoli sebe. A kaj ko je praznina tudi znotraj, še večja, temnejša in široko zevajoča praznina, v kateri ne bo nikoli več gorel plamen. Še bo ogenj, še bo gorelo. Kratki in uničujoči požari, ki brezno le še širijo, v neskončnost, brezčutno in hladno...

Že naslednjega jutra se je Matej zbudil s toplim telesom ob sebi. In bil je tako sam... Zdaj je bil ujet.

Sonce pa še vedno veselo greje svet pod seboj. Soncu ni mar. Živi zase, vzviseno in popolno.

Sebastjan

RDEČI TRAMVAJ

Zavesa je padla.

Kot da bi se zgrnilo name vse, kar na svetu seje strast.

....

Tramvaj je čemel visoko na hribu in jutro je bilo še daleč, ker so jutranje meglice še vedno čepеле daleč za obzorjem. Droben piš je od tam prinašal koprenaste kapljice, da so mi padale na obraz, blažeč pretirano vpetost v noč. Noč, kot bi jo naslikal.

Preslikal sem že tisočkrat njegov obraz v svojo posteljo. Tisočkrat in še več. Pa je vsakokrat izginil v zadušen dimu samote in pustil za sabo privide nečesa, kar ne poznam: juter v maju, ko cvetni popki poplesavajo na vrvcih pod mojim oknom, besnih izbruhov ljubosumnja zaradi nečimrnih neznancev in usodnih spopadov v zadržani ožarčenosti padajočega sonca.

Tisto noč je tramvaj ždel na hribu. In jezik se mi je lomil, ko sem v francoščini hlinil nahod. Mesto se je lesketalo v svečani preobleki neonskih noči in potepuški pes je poplesaval po ulici, ko je mimo grede navrgel:

"Preslikal sem že tisočkrat tvoj obraz v svojo posteljo."

Zavzdihnil sem in gledal še naprej v mesto spodaj. Čas se je sipko iztekal. Pa sva se ihtavo zagrabila za roke in tehtala bližino. Drgetal sem od slastne vznemirjenosti in zamolklo izgovarjal besede, sladke, čuteče, da so kot puščice poletele pod svod in tam odmevale še dolgo zatem. Ujma zatiranega čutenja je butala po možganju in nanesele je, da nisem več strpel.

"Pojdival!"

Sestopala sva nizzdol po ulici in rdeči tramvaj zgoraj nad vso mestno bednostjo je še vedno priklenjen motril dejavnost spodaj. Kot gospodar je kraljeval na svojem prestolu in na drugi strani mestne globeli so se dvigale prve zavese zgodnjega jutra: sprva z bledikas-tim rdečim nadlihom, nakar so se kos za kosom počasi cefrale na krvaveče konce.

Sestopala sva nizzdol. In korak je bil lahek. Govoril je besede, ki sem jih pozabil. Vem, da je omenjal ljubezen, pa ne vem več, kaj naj bi ljubil. In o hrepenenju, silovitem kot razburkano morje, ki se pne v njem. In o noči, ko strmi v svojo podobo v umazani šipi, o tistih prekletih nočeh, ki jim ni konca in se trga nemoč v goreče franže. Vem, da sem porekel:

"Vem!"

In še naprej pazil na svoj korak, stopajoč navzdol.

Stisnila sva se med podboje in se poljubila. V tistih vznesenih trenutkih sem pozabil, da se jutro napenja čez obzorja in da rdeči tramvaj hlini prijaznost. Oklenil sem se ga z neizprosno sestradanca, da sem čutil, kako mu valovi kri skozi srce, prižel sem se in vsrkal njegovo podobo vase. Porekel je:

"Pazi, tramvaj prihaja."

Bilo mi je jasno, da tramvaj hlini prijaznost. Nabasani so sedeli ljudje v notranjosti, ovešeni s kramo prejšnjih dni, in moleli glave skozi okna. Čemerni obrazi zatohlega jutra so drveli nasproti. Pobralla sva se, še predno so naju opljusnili. Poklicala vsak svoj taksi in odšla nazaj med orumenele stene čezmernega hrepenenja.

....

Jutranje meglice so se že davno tega razkropile, zdaj je veter raznašal le še prah. Popoldne sem sedel na taisti rdeči tramvaj. Škripalo je in treskalo, spuščajoč se po hribu navzdol. In jaz sem kazal zvoljen obraz mestnega vrveža.

Mario

MASTUR BACIJA

(Samozadovoljevanje. Spolna stimulacija z roko ali drugim objektom. Samozadovoljuješ se lahko sam ali s partnerjem. Slengovski izraz je drkanje.)

Skoraj nobenega dvoma ni, da je bila masturbacija običajna v vseh časih in v vseh kulturah, čeprav so bile nekatere do nje mnogo bolj odprte kot druge. Umetnine iz različnih virov - iz antične Grčije, Perzije, Indije, Japonske in od Indijancev - prikazujejo moške, ki se samozadovoljujejo.

Naša kultura ni tako srečna. V 19. stoletju so združili moči znanstveniki, zdravniki in pridigarji in obsodili "samopolucijo". Njihova križarska vojna je imela dolgotrajne posledice. Še v 20. letih tega stoletja so se študenti medicine učili, da fantje zaradi samozadovoljevanja postanejo neiskreni, nezanesljivi in fizično šibki. (Nekatere piškote so celo reklamirali, da preprečujejo fantom, da bi si ga zdrkali, čeprav so uporabili manj slikovit jezik.)

Kinseyevo poročilo iz 1948 je ovrгло te mite. Kinsey je ugotovil, da je 92% njegovih moških anketirancev masturbiralo in nihče zaradi tega ni oslepel. Samozadovoljevanje je običajna praksa tako za ljudi v razmerjih, kot za samske. Čeprav današnji seksologi smatrajo samozadovoljevanje za zdrav in prijeten način sproščanja spolne energije, na nas še vedno vplivajo pisci, duhovniki, starši in drugi, ki so odrasli v bolj strogi atmosferi. Zamenjati se bo moralo nekaj generacij, da bo stoletna propaganda zbledela.

Njen učinek je še vedno razviden v novejših knjigah, ki pravijo, da je samozadovoljevanje v redu, "dokler ne pretiravaš z njim." Česa se bojijo te pisci? Če se res pretirano samozadovoljuješ, ne potrebuješ knjige, da ti bo rekla, da nehaj: tvoje telo ti bo samo od sebe poslalo sporočilo, da ima dovolj. Edino če se samozadovoljuješ toliko, da ne moreš obdržati službe, te lahko skrbi.

Nekatere moški odkrijejo samozadovoljevanje sami, drugi preko prijateljev ali knjig. Vsak od nas razvije svoje priljubljene metode in lahko stavimo, da so se ljudje samozadovoljevali v vsakem položaju, v katerega se da spraviti človeško telo. Bolj priljubljeni položaji pa so opisani.

Z obrazom navzgor. Ulezi se na posteljo ali na kakšno drugo udobno površino. Nekaterim moškim prija napetost v stegnih, ko skrčijo noge v kolenih in tiščijo kolena navzdol. Priljubljena različica je, da pod boke podložiš blazino.

Noge nad glavo. Ta položaj je priljubljen pri analnem seksu, je pa uporaben tudi za samozadovoljevanje, še posebej, če uporabljaš dildo. Ulezi se na posteljo in zavrti noge nad glavo. Če ti je to prenaporno, jih upri ob zid.

Z obrazom navzdol. Z brisačo zaščiti rjuhe in se ulezi. Patiskaj svoj penis v lubrificirano pest ali gladko tkanino, katero si položil čez brisačo. Porivanje z boki v tem položaju predstavlja prijetno alternativo drugim položajem,

kjer za večino gibanja poskrbijo roke.

Kleče. Poklekni na mehko površino in se nagni nazaj, da se skrčijo mišice v stegnih in trebuhu. Pri nekaterih moških to povzroči boljšo erekcijo in orgazem.

Stoje. Včasih enostavno ni časa, da bi se slekli, ali prostora, da bi se ulegel. Ali pa ti morda prija svoboda gibanja z boki. Prav tako se lažje opazuješ v ogledalu.

Eksperimentiranje. Samozadovoljevanje je varen način, da preizkusiš nove občutke. Večina moških razvije način, ki jim najbolj prija in ki prinaša najmočnejše občutke. Običajno to pomeni, da uporabiš nekaj lubrikanta, oviješ eno ali obe dlani okrog penisa in ga drgneš navzgor in navzdol. Vendar se ne omejuj vedno na isto roko, z vedno istim lubrikantom, istim ritmom in istim položajem ob vsaki priložnosti. Spreminjaj jih. Mogoče boš ugotovil, da ti kaj celo bolj ustreza.

Nekatere moški so se naučili samozadovoljevanja z obrazom navzdol in jim je to še vedno bolj všeč. Če ti je to bolj všeč, poskusi kdaj z ročnim samozadovoljevanjem in obratno.

Če imaš težave z doseganjem orgazma, ko se samozadovoljuješ s partnerjem, poskusi spremeniti tehniko. Ko tvoje telo spozna, da lahko več različnih občutkov vodi do orgazma, bo bolj možno, da bo odgovorilo na partnerjevo stimulacijo.

Samozadovoljevanje predstavlja dobro možnost, da eksperimentiraš s kondomi, dildoti, obročki za penis (cock rings), ščipalkami za prsne bradavice (tit clamps) in vsem ostalim, kar te zanima.

Zabavaj se sam. Pogosto je samozadovoljevanje produkt trenutne odločitve, da zmanjšaš osamljenost, dolgočasje, ali čisto navadno potrebnost. To je v redu. Vseh treh se je treba občasno rešiti.

Če pa na samozadovoljevanje gledaš kot na zmenek s samim sabo, boš ugotovil, da je to drugačna izkušnja. Splaniraj si večer, ko boš sam, čez nekaj dni ali čez kakšen teden. Načrtuj: nekaj glasbe, sveče, dišeča olja, mogoče kakšna nova igračka, ki si jo želiš preizkusiti, ali video s tvojim najljubšim igralcem. Ko pride ta večer, izklopi telefon in si dovoli, da se sprosti in padeš v primerno razpoloženje. Cel teden si se trudil in si si to zaslužil. Vzemni si čas.

VZAJEM NA MASTUR BACIJA

(Samozadovoljevanje s partnerjem. Lahko masturbiraš sebe ali pa svojega partnerja. Vzajemno samozadovoljevanje pogosto samo po sebi vodi do orgazma, lahko pa te spremlja druge oblike seksa.)

Vzajemna masturbacija je bila priljubljena še pred aids krizo. Polovica gejev je v neki študiji leta 1976 izjavila, da seks s partnerjem zelo

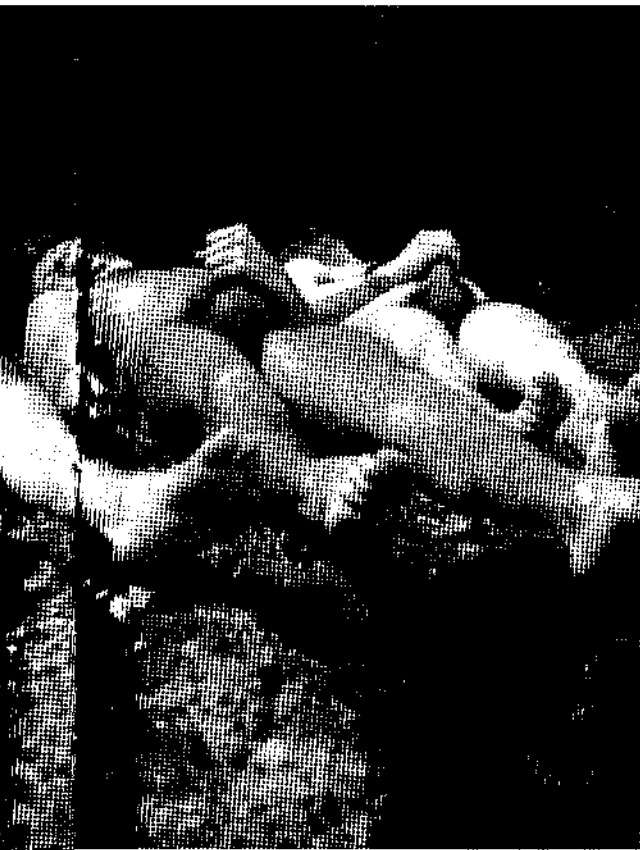

pogosto vključuje tudi vzajemno masturbacijo. V današnjem, aids-zavednem svetu, je ta praktično netvegana dejavnost še bolj priljubljena.

Tehnično je vzajemno samozadovoljevanje s partnerjem enako "solo" samozadovoljevanju. Vendar nas je večina odrasla s sporočilom, da je samozadovoljevanje slabo, nedružabno, ali pa da je v redu, vendar le v zasebnosti. Če upoštevamo takšno vzgojo, je jasno, da se počutiš neudobno, ko si ga prvič zdrkaš pred partnerjem. Ko pa enkrat začneš, lahko občutek nespoštovane zasebnosti da poseben naboj samozadovoljevanju.

Če te masturbira partner, je to drugače, kot če se masturbiraš sam. Jaka pravi: "Ko je roka moja in ko je penis moj, sam nadzorujem vse. Vem, kaj mi najbolj ustreza in to je lepo."

Vendar pa mi je iz nekega razloga bolj všeč, če mi ga drka Janez. Seks ne bi smel biti v tem, da nadzoruješ stvari, ampak v tem, da se nadzoru odpoveš. Ko mi ovije dlan okrog penisa, se zares sprostim. Takrat doživim najmočnejše orgazme."

Pri vzajemnem samozadovoljevanju nimaš več takojšnjih povratnih informacij. Lahko komuniciraš, z besedami in vzdihni poves, kaj ti je všeč in kaj ne, vendar pa ne pričakuješ, da bo partner vedno in takoj razumel, kaj želiš. Ta delitev nadzora nekako začini vzajemno samozadovoljevanje.

Ko masturbiraš nekoga drugega, ga avtomatično vzburjaš tako, kot veš, da tebi najbolj ustreza. Vendar on ni ti, tako da pazi na signale, ki ti jih daje. Opazuj ga, ko se samozadovoljuje. Kako hitro premika roko? Kako

močno stiska penis? Kako se vse to spremeni, ko mu začne prihajati?

Če se raje učiš iz izkušeni, poskusi tale pristop: ulezi se na hrbet, partner pa naj se s hrbtom uleže nate, tako da lahko dosežeš njegov penis, kot da bi bil tvoj. (Če je pretežak ali prevelik, da bi bilo to udobno, so primerni tudi drugi položaji.) Sedaj mu ga začni drkati, on pa naj ti neprestano govori, kaj mu je všeč: počasneje, pritisni nežno na moja moda, ne tako hitro, tako je v redu, rahlo sprosti roko, ko jo potiskaš navzdol, stisni jo, ko potegneš do glavice, oh, super, nadaljij prav tako, še lubrikanta, malo hitreje sedaj, oh, super si, tako je prav, tako je prav... Hm, tole je bila pa zabavna vaja, kaj?

Varnost. Kar se tiče varovanja pred boleznimi, vključno z aidsom, je vzajemna masturbacija eden najbolj varnih načinov seksa. Obstaja majhna teoretična možnost prenosa virusa HIV, če se tiče pride na urezino v koži ali katero drugo mesto, od kjer lahko virus prodre v krvni obtok (oko, vrh penisa). Vendar se do sedaj verjetno še nihče ni okužil na ta način. Večja je verjetnost, da te ubije potres.

POLJUB LANJE

Poljubljanje se žal ne boste mogli naučiti iz tega članka. Če se počutiš nesigurnega, si oglej "V vrtincu", potem pa poišči nekoga za vadbo.

Poljubljanje ni treba omejit na usta. Partnerja lahko poljubljaš po celém telesu, mu daš vližen in nežen poljub na vrat, se agresivno prišesas na njegove prsi in bradavičke in obližeš koren njegovega penisa.

Pri francoskem poljubljanju (znano tudi kot poljubljanje z odprtimi usti ali globoko poljubljanje) premikaš jezik po partnerjevih ustih, medtem ko on počne isto. Prav tako lahko ljubkuješ in sesaš njegove ustnice in jezik.

Opozorilo - nekaterim je francosko poljubljanje všeč, drugim ni. Nekateri ga imajo za zelo intimno dejavnost, uvod v seks ali njegovo spremljavo. Če je partner za, bo imel ustnice rahlo razprte, ko tvoj jezik začne raziskovati. Siljenje jezika skozi trdno stisnjene ustnice je le redko vzburljivo za telo, ki je prilepljeno na te ustnice.

Nekateri moški se ne marajo poljubljati. Lahko, da je to osebna preferenca, ki se vzpostavi že zgodaj v življenju, tako kot večina spolne odzivnosti. V večini primerov pa moški, ki seksa z moškimi, vendar se noče poljubljati z njimi, poskuša zanikati, da je gej. Prepričan je, da lahko seksa z moškim, ne da bi bil gej, če se izogne takšnemu izkazovanju čustev. Če se zapleteš s takšnim moškim, bodi pripravljen na zlomljeno srce.

Higiena. Nič ni manj "rajcig" kot poljubljati smrdeča usta. Pred poljubljanjem si temeljito skrtači zobe. Izogibaj se česnu in čebuli pri večerji, razen če jih je tudi partner. Če kadliš, ti bodo posebne ustne vodice pomagale odstraniti vonj, čeprav ne vedno uspešno. Zobna gniloba in drugi problemi z zobmi prav tako lahko povzročijo slab zadah. Posvetuj se z

zobozdravnikom, če imaš razlog za skrb zaradi tega.

Varnost. Zdravstveni strokovnjaki se strinjajo, da se aids ne prenaša z navadnim poljubljanjem, ne morejo pa se zediniti glede francoskega poljubljanja. Do sedaj se še nihče ni okužil zaradi francoskega poljubljanja, obstaja pa teoretična možnost, da se, še posebej, če imata oba partnerja poškodovana usta. Konzensus med strokovnjaki je, da je tveganje zanemarljivo.

ORALNI SEKS

(Spolni odnos, pri katerem eden od partnerjev sesa penis drugega. Slengovski izraz je fafanje, strokovni pa felacija.)

Prvo pravilo pri fafanju je, da bodi previden z zobmi. Kar se zdi kot rahel dotik tvojega zobovja, je velika neprijetnost za tvojega partnerja. Z malo prakse se boš naučil, da okrog zob rahlo zaviješ ustrnice.

S časom boš tudi ukrotil refleks bruhanja, ki se sproži vsakič, ko partner potisne svoj penis v tvoje grlo. Ta refleks je naraven, potreben pa je zato, ker običajno ne želiš, da se ti kaj tvoje velikega zatakne v grlu. S časom se bo tvoje telo naučilo, da je za ta konkreten primer izjema.

Če nosiš kontaktne leče, si že šel čez podoben proces: najprej se zdi nemogoče, da bi nekaj namerno položil na oko, vendar sčasoma postane enostavno. (Vojske v nekaterih državah so včasih mislile, da lahko gej nabornike identificirajo z "testom gej refleksa". Moške, pri katerih se ni sprožil refleks bruhanja, ko so jim v usta dali večji predmet, so smatrali za geje.)

Vrnimo se v spalnico. Ko se tvoja usta premikajo po partnerjevem penisu, uporabi tudi roke. Tvoji prsti lahko nežno ljubkujejo partnerjeva moda. Glede na velikost njegovega penisa in kapaciteto tvojih ust lahko z eno roko počneš to, kar delajo tudi usta. Ovij dlan okrog korena njegovega penisa in tako "podaljšaj" usta.

Veliko moških potrebuje trden pritisk na penisu, da bi dosegli orgazem in običajno se bodo tvoja usta utrudila pred partnerjem. Pri fafanju uporabljaš mišice, ki so sicer precej nedejavne; s prakso boš zdržal dlje.

Ko fafaš, bo partner nakazal, kaj mu najbolj ustreza. Če začne zibati z boki, poskusi ujeti ritem. Ali mu bolj odgovarja manj ali več pritiska? Ali mu je bolj všeč, če se skoncentriraš na glavico penisa ali na koren? Mu ustreza, če trdno stisneš ustnice in dobesedno sesaš, ustvarjaš vakuum? Če tega ne moreš ugotoviti iz intenzitete njegovih vzdihov, ga lahko mirno vprašaš, če mu je všeč.

Slina je zadosten lubrikant za oralni seks. V seks shopih lahko kupiš lubrikante z okusom, če želiš. Če ima partner kondom, bo to zamaskiralo okus lateksa.

Nekaj časa po orgazmu moški ne čutijo nikakršne želje po stimulaciji penisa. Tvoj partner bo takoj po orgazmu nehal uživati v občutku tvojih ust okrog njegovega penisa in bo postal tako občutljiv, da bodo dotiki neprijetni. To stopnjo lahko doseže takoj po orgazmu, ali pa mu bo fafanje prijalo še nekaj

sekund - to je odvisno od posameznika. Bodi pozoren na njegove signale. Če nežno odrine tvojo glavo, ne plani nazaj za zadnjimi.

Ni kaj dosti reči, če ti ga nekdo fafa. Uživaj. Če partner ne dela tako, kot bi si želel, mu to povej. Njegova usta ne bi bila tam spodaj, če ti ne bi želel ustreči. Ko končaš, se ne prevali in zaspi, dokler tudi on ne dobi pozornosti, ki jo sedaj gotovo že težko pričakuje.

Položaji. Moški, kateremu ga fafaš, običajno leži na hrbtu. Prav tako lahko poklekne čez tvoja prsa, še posebej, če imaš glavo položeno z blazino. Priljubljen položaj je tudi, ko eden od partnerjev stoji, drugi pa kleči pred njim. Druga opcija, ko istočasno fafata eden drugemu, se imenuje 69.

Fukanje ust. Večinoma pri oralnem seksu tisti, ki fafa, nadzoruje globino in hitrost penetracije. Alternativni položaj je, da tisti, ki fafa, leži na hrbtu, medtem ko mu partner poriva penis v usta. Isto je možno tudi v drugih položajih. Strokovni izraz za to različico oralnega seksa je irumacija.

Irumacija je manj priljubljena, ker se partner, ki fafa, zlahka počuti izrabljenega in ker se raje sproži refleks bruhanja. V tem primeru imaš lahko več nadzora nad položajem, če primeš partnerjev penis in mu pustiš le tako globoko v usta, kot ti ustreza, istočasno pa z roko stimuliraš njegov penis.

Varnost. Zdravstveni strokovnjaki še vedno debatirajo, če oralni seks predstavlja pomembno tveganje zaradi prenosa virusa HIV. Nekateri menijo, da je fafanje varno, če le nimaš razpok ali razjed v ustih. Drugi menijo, da fafanje predstavlja tveganje in da je vama le s kondomom. Če oralni seks ustaviš pred ejakulacijo, močno zmanjšaš tveganje.

Ščetkanje zob lahko naredi male razpoke v dlesnih. Če fafaš brez kondoma, si očisti zobe po seksu, ne pred njim.

Dokler zdravstveni strokovnjaki ne dosežejo konsenza o (ne)varnosti oralnega seksa, bo srečeval moške, ki bodo na vsak način hoteli uporabiti kondom, in moške, ki se jim zdi povsem nepotreben. Končna odločitev pa je tvoja.

PRSNE BRADAVICE

(Pri moških so to majhna, temna, okrogla področja kože na prsih.)

Nič več ni skrivnost, da so moške prsne bradavice erogena cona. Med vzburjanjem vanje priteka več krvi in postanejo posebej občutljive. Pri nekaterih moških celo nabreknejo, čeprav ne tako opazno kot penis.

Prsne bradavice lahko božaš s prsti ali z jezikom, jih ščipaš, sesaš, pihaš nanje, ko so vlažne, nanje namestiš ščipalke (tit clamps) ali pa pritisneš vibrator obnje. Prsne bradavice so nov teritorij za veliko moških in lahko da boš ugotovil, da bolj ko jih stimuliraš, bolj ti bodo vračale z večjo občutljivostjo in odzivnostjo.

FROTAŽA

(Drgnjenje penisa ob partnerjevo telo.)

Ta položaj je postal priljubljen med študenti, ki so uživali med seksom z moškimi, vendar pa so mislili, da niso geji, če se izognejo penetraciji ali dotikom z roko.

Eden od partnerjev leži na drugem, tako da ga gleda. Običajno se na kritična področja namaže lubrikant. (Možen je tudi bočni položaj, vendar pa je v tem položaju težje vzdrževati potreben pritisk.) Potem se začneš drgniti ob partnerja, suvati z medenico in delati vse, kar ti prija. Občutek nekatere zelo hitro pripelje do orgazma, medtem ko druge pusti praktično hladne.

Varnost. Frotaža je gotovo eden od najbolj varnih načinov, da se dva moška zabavata v postelji. Tako kot pri vzajemnem samozadovoljevanju tudi tu obstaja majhno teoretično tveganje, če enem od partnerjev pride na rano ali razjedo drugoga. Ni nikakršnih dokazov, da je kdo kdaj dobil aids na ta način in nobenega razloga, da bi te to skrbelo.

MASAŽA

Drgnjenje in gnetenje telesa, predvsem v mišičastih področjih, zmanjšuje napetost. Cilj masaže je lahko tudi seksualen.

Partnerja boš lahko prijetno zmasiral, če boš

prebral sledeča osnovna navodila. Če hočeš izpopolniti znanje, poišči dodatna navodila v knjigah, tečajih, ali pa z opazovanjem profesionalnega maserja.

Najprej poskrbi za vzdušje. Izklopi telefon in televizijo. Zatemni luči in poskrbi, da bo soba prijetno topla. Sveče in nežna glasba lahko pripomorejo k boljšemu vzdušju.

Masažna olja niso nujno potrebna, vendar pomagajo. Ne zlivaj jih direktno na telo, prej jih ogrej v rokah. Še bolje je, če stekleničko postaviš v vročo vodo pol ure pred začetkom. Na tržišču se dobi masažna olja z vrsto različnih vonjev, pa tudi olja brez vonja.

Idealno je, če je človek, ki ga boš zmasiral, gol. Če bi mu bilo zaradi tega nerodno, naj na sebi obdrži spodnje hlače. Bistvo masaže ni le drgnjenje kože, ampak tudi gnetenje mišic. Kožo in tkivo pod njo zagradi med palec in ostale prste.

Začni s hrbtom, masiraj z obema rokama. Veliko napetosti je shranjene v hrbtu in tvoj objekt se bo hitro sprostil. Ne pozabi na vrat in zgornji del zadnjice, ki sta še posebej občutljiva. Potem se posveti rokam, dlanem, nogam, stopalom in prsim. Naslikaj si vsako mišico in ji posveti polno pozornost, preden se preseliš na naslednjo.

Vsako področje lahko sprostiš s hitrim udarjenjem z robovi svojih dlani.

Če hočeš masažo zaključiti s seksom, mu zmasiraj še genitalije.

Komunikacija je pomembna. Naj ti pove, kaj mu najbolj ustreza, kdaj potrebuje več pritiska in kdaj ga je preveč. Hrbet bo verjetno potreboval bistveno več pritiska kot trebuh in prsi. Če je obziren, bo občasno zadovoljno zaprejel, da poudari, da cení tvoj trud.

Masaža ima še eno skrito prednost. Večina ljudi težko pove partnerju, kaj jim je všeč pri seksu. Potrebujemo malo več pritiska tu ali tam, ali pa malo več pozornosti nekje drugje, vendar nam je to nerodno povedati. Ko-

SEKS V TROJE

(Seks med tremi udeleženci, znan tudi kot ménage à trois.)

Če te seks v troje zanima, potem verjetno že veš, kaj bi rad počel z drugima dvema. Večina aktivnosti v dvoje lahko zadovolji tudi tretjega. Pri nekaterih je potrebna posebna pozornost.

Pri klasičnem seksu v troje je eden od udeležencev (Srečni Pierre) v središču pozornosti. Eden od drugih dveh ga fuka, on pa fuka tretjega ali pa mu ga tretji fafa. Ta fantazija v realnosti le občasno deluje brez problemov. Najbolje je, če vsi stojijo ali ležijo na bokih.

Možna je tudi trojna verzija 69: prvi fafa drugemu, drugi fafa tretjemu in tretji fafa prvemu. To bi bilo najlažje izvedljivo, če bi imel eden od udeležencev usta na zadnji strani glave, vendar pa je stvar izvedljiva tudi z malo eksperimentiranja.

En moški lahko istočasno fafa dvema, če pa je zares sproščen in izkušen, pa ga lahko dva fukata. Položaji, v katerih je to izvedljivo, niso udobni, seks pa ne more biti tako fizično vznemirljiv kot seks v dvoje, vendar pa pri nekaterih moških psihološki užitek nadomesti fizičnega.

Druga možnost je, da eden moški gleda in se samozadovoljuje, medtem ko druga dva izvajata. "Vojer" se lahko menja. Ta način je najlažje izvedljiv za tiste, ki se ne ukvarjajo z gimnastiko.

Medosebna dinamika. Pri seksu v troje se rado zgodi, da se eden počuti izključenega. Na plan lahko udarita ljubosumje in posesivnost. Najboljši seks v troje se ponavadi zgodi, ko par, ki se že dobro pozna, povabi tretjega - pod pogojem, da tretji niti ne želi, niti ne pričakuje ničesar več. Par se lahko posveti tretjemu brez strahu, da bi kdo trpel.

Če stvari med tabo in tvojim partnerjem niso prav dobre, je zelo slaba ideja, če v posteljo povabita tretjega.

Povsem je možno, da trije moški, ki se ne poznajo, uživajo v skupnem seksu. Stvar bo najbolje izpadla, če vsi udeleženci v seksu vidijo le prijeten način, da preživijo večer, ne pa, če kdo želi na ta način vzpostaviti razmerje. Izogni se takšni situaciji, če si želiš dolgotrajnega razmerja z enim od moških, medtem ko za drugega nisi zares zainteresiran. Če je tvoj izbravec tudi za razmerje, ti ga ne bo težko dobiti v posteljo samega. Če ni, bodo tvoja pričakovanja pokvarila večer vsem.

komunikacijske izkušnje, ki jih dobiš pri masaži, lahko prenešaš tudi na seks.

LIZANJE ANUSA

(Oralna stimulacija, raziskovanje in masiranje partnerjevega anusa z jezikom, strokovni lizaz je anilingus.)

Lizanje anusa je lahko del predigre, pogosto v povezavi z lizanjem drugih delov telesa. Jezik najprej lize zunajne dele zadnjice in se počasi preseli do centra; najprej lize anus in včasih tudi prore vani. Lizanje pogosto sprosti anus, zato običajno sledi fukanje.

Le malo ljudi je nevtralnih kar se tiče lizanja anusa. Nekateri ga imajo za izvrstno mešanico vonja, okusa in občutka. "To je moj najljubši okus," pravi Janez. Drugim ljudem se gabi. Nekateri uživajo lizanje le, če se je partner pravkar stuširal, drugim pa tuširanje odzame ves čar.

Varnost. V zgodnjih dnevih raziskav aidsa je bilo lizanje anusa pogosto razvrščeno med zelo nevarne aktivnosti. Sedaj velja, da je nevarnost prenosa virusa HIV med lizanjem zelo majhna, ali celo neobstoječa. Vendar se na ta način lahko prenaša hepatitis in črevesni paraziti, ki so sicer redko usodni, vendar precej neprijetni. Tveganje je manjše pri monogamnih parih, čeprav lahko tudi navidez zdrav ljubimec gosti virus ali bakterijo, ki jo je staknil na neseksualen način.

Tveganje lahko močno zmanjšaš, če uporabljaš zaščito iz lateksa (dental dam).

dvojezični pet shop boys

Po dobrih dveh letih je na prvi šolski dan 2. septembra izšel nov album **Pet Shop Boys Bilingual** (Dvojezičen). Resda sta fanta v tem času izdala dvojni CD *Alternative*, ki je zbral vseh trideset B-strani malih plošč, kar sta jih v svojem plodnem obdobju enajstih let vrgla na tržišče - edini singl s te kompilacije je *Paninaro*, ki se je tudi v naši diskoteki vrtil pod remiksom Paninaro 95 - originalna verzija je namreč v primerjavi z remiksom dokaj plehka.

Pet Shop Boys sta vstopila v moje življenje nekje poleti '87 s singlom *It's a Sin* z drugega albuma *Actually*. Niti približno vedoč, da sta tipa pravzaprav geja, sem ju tako spremljal skozi njuno kariero do danes, vzporedno z Jimmyjem Somervilleom, Marcom Almondom in Erasure, ki pa so svojo homoseksualnost odkrito izkazovali tako v življenju kot v glasbi. Šele tri leta nazaj sem po naključju izvedel, da sta fanta "naša". To me sicer ni preveč začudilo, saj sem ju vzljubil ravno tako kot ostale, deklarirane; očitno sta izkazala to na drug, prikrit način. O Pet Shop Boys tisk ni veliko pisal, saj sta mladeniča večidel živela mirno, brez običajnih škandalov, o svojem zasebnem življenju nista govorila. Tudi besedila pesmi niso bila dovolj konkretna, da bi lahko to ugotovil že prej.

Glas dueta Pet Shop Boys je 1,79 m visok pevec **Neil Tennant** (42), ki predstavlja elegantno polovico PSB - krojene obleke, smoking, klobuk, kravatne igle so njegova zaščitna znamka. Neil je po poklicu sicer diplomirani zgodovinar (kar se dokaj odraža v nekaterih pesmih, npr. *Don Juan* z *Alternative*), vendar je pred ustanovitvijo dueta delal kot urednik britanske glasbene revije *Smash Hits* in se danes ukvarja z zgodovino le še kot zbiralec starin. Neil je močno kratkoviden in kontaktne leče, ki jih nosi, onemogočajo, da bi njegovo barvo oči zlahka uganili. Pred leti je imel bujne kodraste lase, ki pa so sedaj, ko so leta naredila svoje, osiveli in se zredčili. Ni pa izgubil svojega značilnega glasu, ki na trenutke deluje zelo otroško in je tudi najbolj močan adut tega dueta.

Pet let mlajši klavirist **Chris Lowe** skrbi za zvočno ozadje, tako značilno za PSB. Chris je inženir arhitekture in skupaj z Neilom sta živ dokaz za to, da se nasprotja, če jih ni preveč, skladno dopolnjujeta: usnjeni jopiči, jeans, razne vrste kap in sončna očala. Chris je temnook in nekoliko nižji; navadno se ne izpostavlja javnosti in ga je tudi na fotografijah vedno videti v ozadju, z mrkim obrazom. Pravzaprav tudi v svoji obsejni zbirki njihovih slik premore malo tistih, kjer se Chris ne bi skrival za očali.

Stil Pet Shop Boys varira od jungle-a in trance-a ter udarnih techno štanc, kakršna je bila npr. dve leti nazaj priredba *Go west!* skupine Village People, pa do umirjenih elektronskih balad (*Jealousy*, *Being boring*), navadno pa na vsakem albumu najdemo

po en velik komercialni hit (po vrsti *West & Girls*, *It's a Sin*, *Domino Dancing*, *So hard in Go west!*), ki na žalost ne odkriva vseh njihovih sposobnosti, poleg pa dva ali tri single in pa ostale, navadno najboljše, pesmi, narejene s pomočjo filharmoničnega orkestra. Pesmi govorijo največ o socialnih problemih (*Suburbia*), adolescenci, odraščanju in uporništvu (*Young Offender*, *Nervously*, *Violence*), šou-biznisu (*Theatre*), splošnih vprašanjih o svetu (*Miserablism*) in o svoji domovini Angliji, o kateri pa, blago rečeno, nimata ravno najlepšega mnenja (*One of the Crowd*). Preostanek se ukvarja z večno ljubezensko problematiko ali pa so to preprosto plesni komadi (*Hit Music*, *Always on my Mind*, *One more Chance*, ...).

Zadnja leta sta se PSB močno usmerila v dance in techno ter podobne stile, ki občasno prerastejo že v rave - te muzike načelno ne prebavljam, vendar vsaj pri njihovih komadih nisem imel nikoli občutek, da so sami sebi namen ali pa, kot se mi dogaja zadnja leta po gejejskih diskotekah, da poslušam šest ur eno in isto (in če bere to katera od sester, ki je zagrizena rejverka - sorry, please).

Bilingual je poleti najavil singl *Before*, ki mu sedaj zopet sledi velik plesni hit *Se a Vida é* (*That's the Way Life is*), pospremljen z videom, v katerem veliko mladih moških teles izvaja vsakovrstne vragolije na obalnem kopališču, kjer se občasno prikaže tudi manekenka Cindy Crawford. Zelo podoben video smo imeli priložnost videti kakih pet let nazaj, ko se je vrtil komad *Being boring* z *Behaviour*, pa tudi tematika pesmi je podobna - mladost, ki je minila. Poletje je sicer - vsaj pri nas - že zdavnaj mimo, toda Neil in Chris sta letošnje počitnice očitno veliko časa prežvela v Španiji: to je rdeča nit albuma skozi vseh dvanajst pesmi, namreč srečanje in komunikacija med dverma popolno-

ma različnima narodoma ter vprašanje eksistence, preobrazbe (*Metamorphosis*). Album odpirata *Discoteca* in *Single*, pravzaprav povezana v en komad, govorec o problemih življenja v drugi državi (in če se ozremo na to, koliko Angležev poleg svojega obvlada še po en tuj jezik, komentar k temu sploh ni potreben): *They call this a community / I like to think of it as home* obtožuje odpiranje mej in drvenje v združeno Evropo, kjer je nevarno, da se bodo razlike med posameznimi narodi zabrisale. Ta dva komada sta najbolj močna. Večina pesmi daje občutek, da smo sredi največjega žura v kakem gejejskem klubu (*Electricity*, *Up against it*, *Saturday Night forever*), potencialen singl pa je *A red letter Day*, ustvarjena v podobi *Go west!* singla. Emocionalno področje vsekakor najbolj pokrivata dobrih šest minut trajajoča balada *It always comes as a Surprise* in *The Survivors*. Mimogrede: *Bilingual* je njen prvi album, ki ima priložena tudi besedila. Na fotografijah je moč videti Neila v Calvin Kleinovi beli mikici (saj vemo, ja).

PSB so torej zopet stari in znani z razumnim navdihom sodobnih trendov in pri tem ne zaidejo v klišeje, kjer so nekatere skupine, ki so bile svoj čas velika imena, že zdavnaj. Domnevam, da bo to eden od albumov letošnje jeseni.

Jadran

Diskografija:
 1986 Please
 1986 Disco (remiksi)
 1987 Actually
 1988 Introspective
 1990 Behaviour
 1991 Discography- the complete Singles Collection
 1993 Very
 1994 Disco 2 (remiksi)
 1996 Bilingual

PET SHOP BOYS CLUB:
 PO Box 102
 Stanmore
 MIDDLESEX
 HA 7 2PY
 United Kingdom

(priložite kupon za odgovor in nase naslovljeno kuverto)

Raj

Rave je v Londonu močno zakoreninjen. To je mogoče videti že na ulicah, če (v nasprotju s takojšnjimi navadami) opazuješ ljudi. Trgovine so zalozene s številnimi zanimivimi oblekami, ki pripadajo rave stilu, vendar zvečine v sintetični kvaliteti.

Center gay zabave ostaja **Heaven**, kjer se ob treh prostornih plesiščih ponuja sedaj še plavalni bazen, odlična osvežitev za rejverje in priložnost, da pokažeš lepo telo. Na vstop je v povprečju treba čakati pol ure in še približno enkrat toliko pred garderobo.

Povprečen londonski gay je videti tak, kot da bi preživel večino življenja v fitness klubu. Postave so prelepe, mišice napete in poudarjene. Fantje z nekakšnim ponosom razkazujejo telesa (saj tudi imajo kaj pokazati), se z njimi igrajo in ukvarjajo kar tam na plesišču. Da pa ne bo pomote, moram omeniti, da to početje nikoli ne zaide čez rob dobrega okusa, saj se dobro zavedajo, do kod lahko gredo, da so videti privlačni in zanimivi, ne da bi pretiravali. Kajenje je passé! Obiskovalec s cigareto izpade provincialec. Podobno je z alkoholom. Večina pije negazirane mineralne vode. Droge? Mogoče, vendar ne očitno. Na delu so zapovedi za zdravo življenje: vegetarijanstvo, rekreacija, treznost. Turiste prepoznaš po steklenici piva in cigareti.

Heaven ima tri točilne pulte in izdelan koncept o barmanih. V pritličju, tik za velikanskim rave plesiščem, strežeta dva v latino stilu: temnejša, očitno temperamentna, temnooka, z vranje črnimi lasmi. V prvem nadstropju, ob plesišču, kjer se vrtil sodobni disco, strežejo trije postavni mladci v spodnjem perilu. Oprijete bele majice poudarjajo razvita prsa. Zraven nosijo ozke boksarce in visoke čevlje. Nadvse vznemirljiv pogled; vsi trije bi še najbolj sodili v kak erotični video. V tretjem prostoru vlada soul. Vzdušje je prijetno in kanček mirnejše kot v drugih dveh prostorih. Pijačo strežeta barmana, katerih image je nekje med grungeom, transvestizmom in hipijado, vse pa spet z veliko dobrega okusa.

Arena

Pariz je kot dober, star znanec, ki te zmeraj prijetno preseneti in očara, pa naj bo kateri koli letni čas in kakršno koli vreme. Prijetno domače je posedati pred cafeji v Maraisu, se sprehajati po kontroverzni

UNDER
GROUND

LONDON

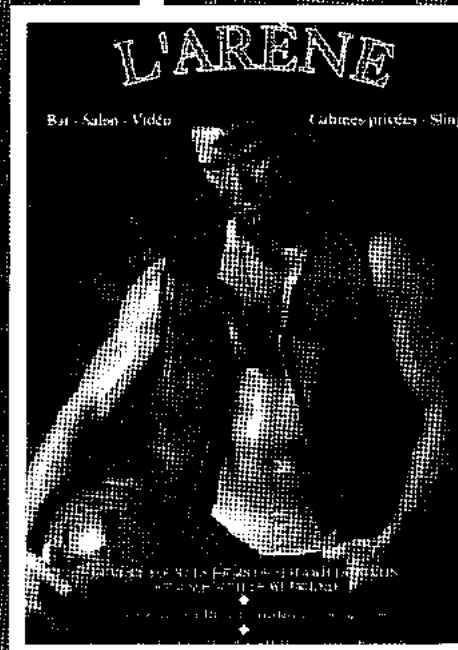
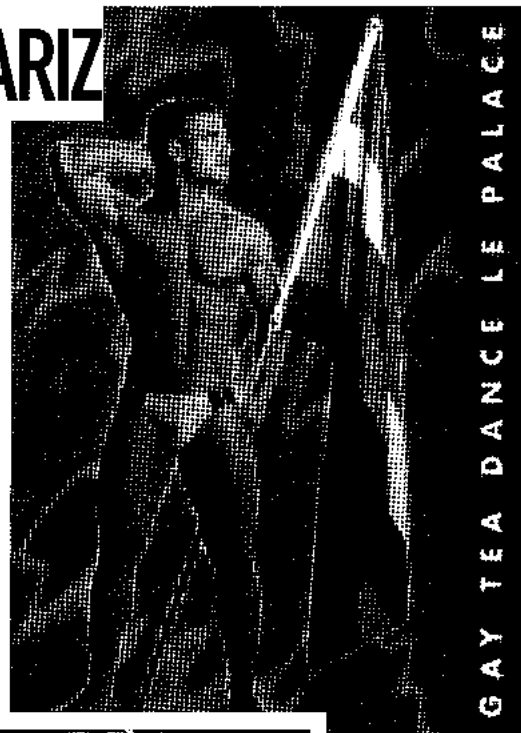
in

PARIZ

rue St. Denis, koketirati v metroju, obiskovati galerije, muzeje, parke, široke bulevarje, neskončna sprehajališča in številne znamenitosti. V Parizu se počutiš dobrodošel in doma.

Pariška moda se razlikuje od londonske. Laže je najti naravne materiale. Še zmeraj prevla-

duje črna barva. Kroji sukničev in hlač so ozki in dolgi. Usnjeni sukničji so zakon. Nosijo se nevpadljive srajce z velikimi ovratniki. Parižani ostajajo zvesti svoji eleganci in dvoumni solidnosti. Večerna oprava je preprosta: levis 501, bela majica in karirasta srajca. (Ne-

kateri lokali so podobni zbirališčem kanadskih drvarjev.)

Tudi pariške postave izdajajo, da so dolge ure preživele na fitnessu. Ali pa na dolgih sprehodih ob Seini z njenimi očarljivimi mostovi, palačami, muzeji, ladjami. Toda glede zdravega življenja je Pariz manj strog od Londona. Pokadi se kak cigaret in popije steklenico piva. Tradicija barov je močna, cruisinga tudi; za primer sem hotel opisati sceno v **Are**ni, ki se nahaja za Hotelom de Ville na obrežju Seine, pa sem bil cenzuriran (pa ne s strani Revolverja)...

Še namig: če se odpravljate v katero od omenjenih mest, intenzivno obiskujte fitness vsaj mesec dni pred odhodom, da ne boste v zadregi.

Tomaz Škorjanc

Village Charity's MARDI GRAS 96

Manchester,
23. - 26. avgust
1996.

Če kje, potem se je konec letošnjega avgusta splačalo biti v angleškem Manchestru. Tam se je tudi letos, že petič, dogajal in zgodil Mardi Gras. Gre za festival, ki ga organizira gej skupnost iz Manchestra in je namenjen zbiranju denarja in ozaveščanju ljudi za boj proti aidsu. Organizatorji so zatrjevali, da bo to največji tovrstni festival v Evropi. Opazovalci in kritiki pa so po festivalu pisali, da je Mardi Gras po kvaliteti in obisku prekosil celo slavno londonsko Pride Parade, kar so na tistem priznali celo sami organizatorji londonske prireditve.

Manchester je bil vedno kulturno in intelektualno središče. Svoje gej korenine pa lahko išče že v petdesetih letih, vendar je "gej vas," kot jo poznamo danes, rezultat razvoja zadnjih let. Koncentracija gej življenja na področju, ki se mu danes reče *Gay Village*, se je začela sredi sedemdesetih in se je zelo uspešno nadaljevala vse do danes. V zadnjih petih letih je vas doživela prav dramatičen razvoj, tako da se zdaj - paradoksalno - bojijo, da bi ta zelo gej britanski fenomen postal vse bolj "degejiziran," kajti vas so odkrili tudi strejt obiskovalci iz vse Britanije in ostale Evrope kot tudi strejt podjetniki, ki v vasi vidijo dober zaslužek.

Manchester je sicer tudi fizično večji od Ljubljane, predvsem pa je večji duhovno. Ali si v Ljubljani lahko predstavljate dostop do štirih brezplačnih časopisov (ki izhajajo tedensko ali pa štirinajstdnevno) ali pa gej specializirano knjigarno ali pa dve gej taksi firmi itd. itd.??? Gej klubov in barov je, kar in kakršnih si srce poželi. (Manchester se lahko pohvali tudi z

barom, ki so ga brajci Pink Paperja izbrali za najboljšega v vsej Britaniji!!! To je moderen, gostom prijazen in evropsko eleganten *Manto* - 46 Canal St - v osrčju gej življenja v vasi.) Brez problema - razen če niso zasedene - v vasi najdete tudi gej nastanitve in savne.

Dobrodelno organizacijo *Village Charity*, ki organizira vsakoletni festival, so februarja 1991 ustanovili podjetniki in posamezniki iz gej vasi kot odgovor na vse večje število moških, žensk in otrok, ki so HIV pozitivni, in na istočasno zmanjševanje količine denarja, ki jo uradne institucije namenjajo za boj proti aidsu. Danes *Village Charity* uspešno deluje na vsem področju severozahodne Anglije.

Organizacija festivala je bila fenomenalna, udeležba prav tako. Šestindevetdeset ur zabave s prav določenim namenom se je odvijalo, kot se spodobi. Zelo dobro je bilo poskrbljeno tudi za invalide: urejeni so bili posebni in lahki dostopi na prireditve in zagotovljeni simultani prevodi za gluhoneme. Festival je dobil močno podporo pri mestnem svetu in sam župan Manchestra je pospremil začetek festivala, v parku pa raste drevo, ki ga je s svojo ženo posadil v spomin na žrtve aidsa.

Vsi smo vedeli, za kaj gre in organizatorji se niso opravičevali za svoje zahteve. Minimalen dobrodelen prispevek je bil pet funtov (tj. malo več kot 1000 tolarjev), za kar si dobil fluorescentnozelen trak-zapestnico, ki - ko si si ga enkrat pripel - ga nisi več mogel sneti (referenca na fatalnost aidsa?). Ta zapestnica je omogočala prost vstop na glavni zunanji prireditveni prostor, kjer so se vsak dan dogajali koncerti bolj in manj bleščečih zvezd. Vendar pa se dodatnih prispevkov ni nihče otepal. Za darovan funt si lahko dobil rdečo ali mavrično pentljo, na račun *Village Charity* pa je prišlo tudi veliko denarja od prodanih artiklov sponzorjev festivala.

Po ulicah gej vasi je bilo nešteto stojnic, med stojnicami pa imeli svoje točke DJ-ji s svojimi transvestiti in na odrih so obiskovalci z veseljem razkazovali svoje plesne (ne)spretnosti.

Ves vikend in tudi na ponedeljke državni praznik so bile odprte vse trgovine-podporne festivala, celo trgovina Spar, kjer smo se lahko oskrbeli s hrano in pijačo.

Ena mojih osebno najbolj priljubljenih stvari na festivalu je bil kar razgiban luna park. Še danes mi je žal, da nisem preizkusil vseh vrtiljakov, raznoraznih šejkerjev in centrifug, od katerih me je moj tlpeček že tako težko vlekel stran.

"Pravijo, da dobre stvari prihajajo v majhnih paketkih in prav gotovo lahko omenimo eno takih: KONDOM." Ni presenetljivo, da je bil velik poudarek na varnem seksu in organizatorji so poskrbeli, da vse ne bi ostalo le pri besedah: brezplačnih zavojčkov s kondomi in polzilom si lahko dobil, kolikor si hotel (ali morda rabil). Poleg tega je bilo na voljo veliko informativnega gradiva in različnih svetovalcev ter Informatorjev; prav v ta namen je bil postavljen kar velik in razgiban šotor.

"Strejt? - Bodite resni!" je bil slogan na koncertnem odru in lahko vam povem, da tako pozitivno gej zenergizirane prireditve ni lahko najti. Kamor si pogledal - in bilo je kaj videti - ulice so bile dobesedno natrpane z geji in lezbijkami, redki strejti pa so bili v prav zane-marljivi manjšini, tako da niso nikogar "motili" pri ustvarjanju zelo sproščene atmosfere. O nasilju ni bilo niti slišati.

Festival se je začel s parado, ki sva jo zaradi slabih povezav Irske in Anglije na žalost zamudila. Prvi vrhunec prireditve je bila ogromna zabava *The Freedom Gala* v areni s plesiščem v velikosti letalskega hangarja za 25.000 ljudi. Med drugimi so nastopili *M-People*, *Marc Almond*, *Gina G*, *Bananarama*... Ta prireditev je bila tudi izjemno donosna za dobrodelno fundacijo (50.000 funtov).

V nedeljo dopoldne (kot se tudi spodobi) smo se lahko udeležili nekonfesionalne maše v spomin na žrtve aidsa. Vodil jo je duhovnik iz gej krščanske skupnosti, sodeloval pa je tudi rabin, ki deluje na področju Manchestra.

Drugi in zadnji vrhunec je bila zaključna prireditev z glasbo, puezijo in vizualnim spektaklom, ki se nas je je udeležilo več kot 10.000 obiskovalcev. Prireditev je bila živahna, a vseeno tudi mirna in kontemplativna - ob trenutkih spomina na zaradi aidsa umrle, obolele in njihove bližnje je bil ves prostor v popolni tišini in svečah.

Na tej prireditvi je nastopil sam Johnny Lo-

gan, ki je pesem "I Will Hold You," ki sta jo prav za to priložnost napisala skupaj z Johnom Barryjem, zapel kar dvakrat. Najprej so ga na oder povabili skupaj z dvema igralcema, ki sta pripovedovala zgodbi o svojih (imaginarnih) ljubimcih, ki sta umrla za aidsom. Johnnyja je drugi igralec tako ganil, da ga je že kar med samim nastopom prijel za roko in ga začel božati in ob koncu sočustvojoče poljubljati. Potem je bil na vrsti on: "Počutim se neprimernega po tem. Moje srce je strto. Spustite muziko in bom pel." In je pel. Ob koncu prireditve je prišel na oder John Barry in povedal, da je bil Johnny tako prizadet in pretresen, da ni mogel pesmi zapeti tako, kot bi bilo treba. In nam jo je zapel še enkrat. Slabše kot prvič. Potem je Johnny imel še kratek govor, v katerem nam je povedal, da sicer ni gej, mu je pa žal in se sramuje, da še ni nikdar ničesar naredil za gej skupnost in da smo čudoviti ljudje (!?) in podobno. Nekateri geji so bili navdušeni in so mu izrekli dobrodošlice. "Sranje, Johnny!" pa sva se strinjala midva.

Mardi Gras '96 se je nato vse do torkovega jutra odvijal in končno tudi odvil na ulicah, klubih, barih itd.

Skupaj smo zbrali več kot 130.000 funtov (tj. več kot 26,5 milijona tolarjev) - namen organizatorjev je bil zbrati vsaj 100.000 funtov!

Naslednje leto bo Mardi Gras na vrsti že šestič in mislim, da lahko povsem zaupamo in verjamemo organizatorjem, da bo še večji, še boljši, še zabavnejši in da bo zbral še več denarja.

Torej zdaj vemo, kam na počitnice?

Andrej Zavrt, Foto: Roman

P.S.

"gay" se v angleščini lahko uporablja ne samo za moške, pač pa tudi za lezbijke, še posebej, kadar govorimo o lezbijkah in gejih kot o nekakšni skupnosti

TIME OUT, WHOEVER YOU ARE!
TIME OUT, WHOEVER YOU ARE!

Založba ŠKUC Zbirka LAMBDA

MODRA SVETLOBA,
antologija

Michel Foucault:
ZGODOVINA SEKSUALNOSTI, SKRB
ZASE

Ino Knabino:
GANIMED IN DRUGI,
roman

Ciril Bergles:
IFRIKLIJA,
pesmi

Nataša Velikonja:
ABONMA,
pesmi

Hervé Guibert:
PRIJATELJU, KI MI NI REŠIL
ŽIVLJENJA,
roman

Rita Mae Brown:
GRANATNO JABOLKO,
roman

Ĺ - ZBORNİK
O LEZBIČNEM
GIBANJU NA SLOVENSLEM

Ciril Bergles:
RAZSEŽNOST PROSOJNOSTI,
pesmi

Boswell
KRŠČANSTVO, DRUŽBENA
TOLERANCA IN HOMOSEKSUALNOST

ZBORNİK PO 10 LETIH GIBANJA

Leslie Feinberg:
STONE BUTCH BLUES,
roman

Michel Foucault:
ZGODOVINA SEKSUALNOSTI II. DEL

Kate Bornstein:
SPOLNA IZOBČENKA

Veliko srce.
Zate!

ZDRUŽENA LISTA
socialnih demokratov
Levo zgoraj!

Prijatelji, prijateljice!

Roza Klub vsega vsega vas z veseljem vablja, da pridružite prijateljski družini, ki se vsake torek, četrtek, sobota, ponedeljek in petek zjutraj sestaja. Naše ciljno svetilo je namreč v osredini naših aktivnosti, primarne pa prijatelje in prijateljice v družini. Dopolnila pa je večerje, predstave in vsega, kar vam bo všeč.

Kot se vrata na Priateljstvo odprejo, se odprejo tudi vrata na klub. Roza klub, Kersnikova 4 Ljubljana, s prijatelji Kamelki Članice, Roza klub, ki so naša skupina, namreč vsega vsega vas z veseljem vablja, da pridružite prijateljski družini, ki se vsake torek, četrtek, sobota, ponedeljek in petek zjutraj sestaja. Naše ciljno svetilo je namreč v osredini naših aktivnosti, primarne pa prijatelje in prijateljice v družini. Dopolnila pa je večerje, predstave in vsega, kar vam bo všeč.

Kot se vrata na Priateljstvo odprejo, se odprejo tudi vrata na klub. Roza klub, Kersnikova 4 Ljubljana, s prijatelji Kamelki Članice, Roza klub, ki so naša skupina, namreč vsega vsega vas z veseljem vablja, da pridružite prijateljski družini, ki se vsake torek, četrtek, sobota, ponedeljek in petek zjutraj sestaja. Naše ciljno svetilo je namreč v osredini naših aktivnosti, primarne pa prijatelje in prijateljice v družini. Dopolnila pa je večerje, predstave in vsega, kar vam bo všeč.

ROZA KLUB - LJUBLJANA - KERSNIKOVA 4 - KONTAKT

MOJE PODATKI

NOVI PODATKI

VAŠEHO PRIJATELJEVA SI ZELIM

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Vzdevek: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

Ime: _____ Priatelj: prijateljica prijateljica prijateljica

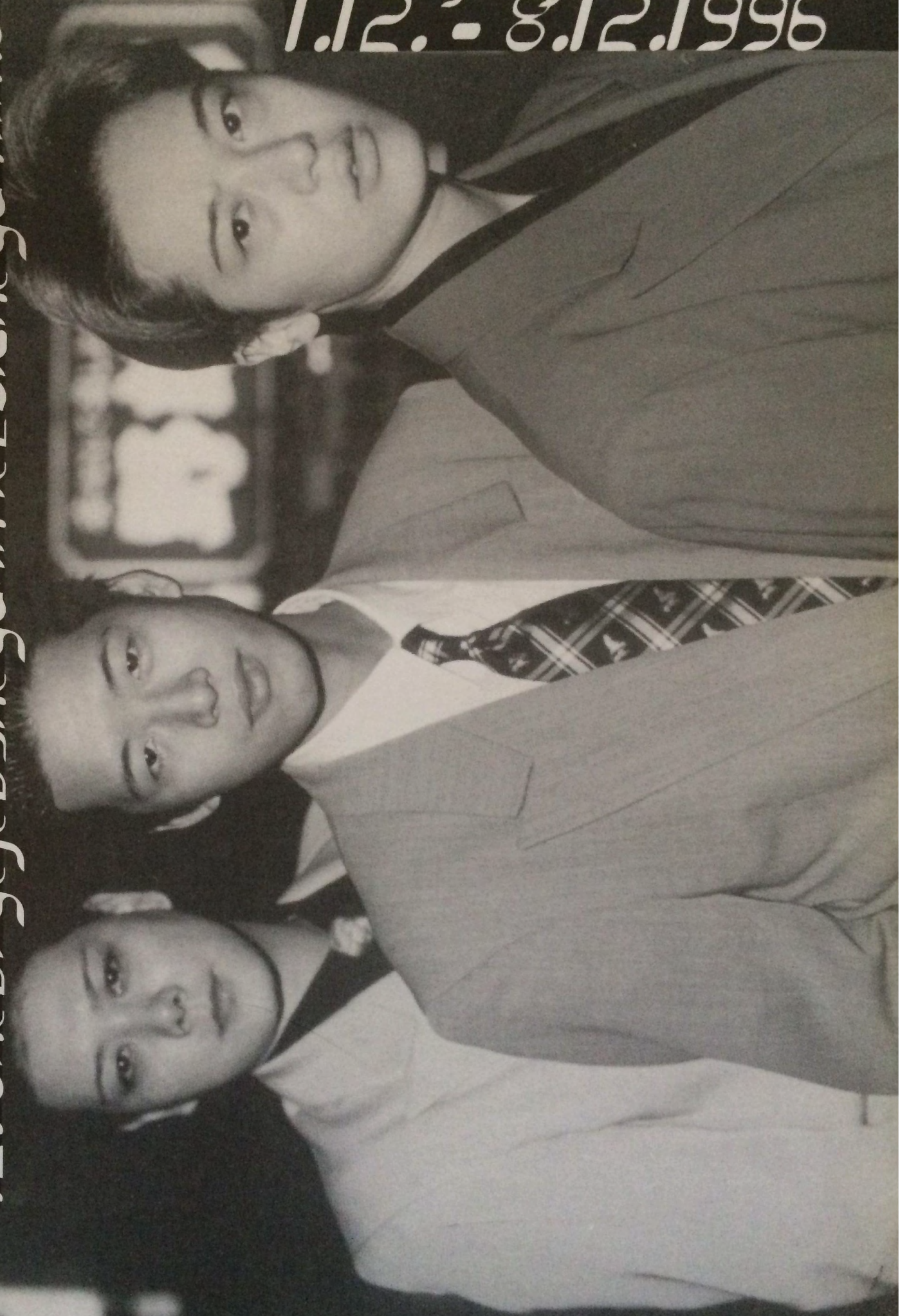
odžeja in osveži

© Revolver

12. dnevi gejevskega in lezbičnega filma

Kinoteka Ljubljana
1.12. - 8.12.1996

ŠKUC - MAGNUS, LL, ROZA KLUB

ROZA DISKO

VS AKO NEDELJO OD 22-4